

NYÁR ORVOSKARI, HIRMONDÓ

Pécs, 2004. december

Karácsonyi üdvözlés – Újévi köszöntő

Tisztelt Kollégák, Kedves Munkatársak, Kedves Hallgatók!

Megint eltelt egy esztendő és szokás szerint számadást készítünk a búcsúzó évről. Olyan évről kell számadást készítenünk, amelyben nagyon sok dolog történt, szerencsére többségében kedvező dolgok.

Pedig az év rossz ómen jegyében kezdődött: az előadóterem mennyezetének leszakadásával rögtön súlyos nehézségekkel kellett szembenéznünk: hogyan tudjuk fennakadás nélkül megoldani az oktatást? Az őszi tanévkezdésre azonban mind a négy tantermünkben felújított, szép környezetben és sokkal jobb technikai felszereltséggel fogadhattuk hallgatóinkat. Azokat, akik az orvosi hivatásnak nem igazán kedvező korszakban is ennek a nehéz, de mégis rendkívül felemelő, szép pályának a művelését választják életük céljául.

Szeptemberben elindítottuk a német nyelvű orvosképzést, ami karunk történetében történelmi jelentőségű állomás. Világosan kell látnunk, hogy a német nyelvű képzés nemcsak a pénzről szól, az Európai Unió egyik országában ez komoly eredménynek tekintendő az illető kar nemzetközi súlyának megítélése során. Nem kétséges, hogy a képzésből származó plusz bevételből sok szükségszerű és egyéb beruházást is megvalósítottunk. Köszönettel tartozunk a részt vevő oktatóinknak, hogy vállalták az oktatással együtt járó plusz terheket, s szükség szerint az ezzel együtt járó nyelvtudás-fejlesztést. A német képzésből származó bevételekből ugyanakkor a képzésben részt vevő intézetek számára keretet tudtunk biztosítani megnövekedett dologi kiadásai fedezetére is. Maradva az idegen nyelvű oktatásnál, karunk az angol nyelvű képzés terén is rekordot ért el: 120 fővel kezdtük meg az oktatást. Így, a kar történetében először, több volt az idegen nyelvű képzésben részt vevő első évesek száma, mint a magyar évfolyamé.

Az év folyamán, függetlenül attól, hogy a konszolidációs céljaink miatt keményen próbáltunk takarékoskodni, igyekeztünk a kar érdekei szempontjából fontos beruházásokat megvalósítani. Ezek közül néhányat szeretnénk itt megemlíteni:

- az oktatástechnikai csoport helyiségeinek rendbetétele, technikai fejlesztése;
- a kari Pályázati Iroda létrehozása és helyének felújítása;
- a PhD-iroda felújítása;
- a Német Program Iroda létrehozása és kialakítása;
- az Angol Program Iroda felújítása és bútorcseréje;
- a Centrum Pályázati Iroda új helyének kialakítása, felújítása;
- kültéri padok beszerzése;
- udvari aszfalt-hiányok pótlása;
- tetőjavítások több helyen;
- a központi épület homlokzatának felújítása;
- a Dékáni Hivatal burkolatcseréje, festése, újrabútorozása és a számítógépek cseréje;
- a kari Gazdasági Hivatal új helyre költöztetése, bebútorozása;
- hallgatói asztalok és székek beszerzése a központi épület földszintjén és első emeletén;
- a központi épület egyik vizesblokkjának teljes rendbetétele;
- 240 db új hallgatói szekrény vásárlása;
- a Multimédia Kutató Labor helyének kialakítása, a pályázati eszközpark további bővítése.

A korábbi évek gyakorlatától eltérő módon igyekeztük az intézeteinket is támogatni: a 2004-es év folyamán összesen 90 millió Ft-ot osztottunk szét az angol költségterítéses bevételekből az abban részt vevő intézetek és klinikák számára.

További esemény volt, hogy a Tanári Testület tagjai számára – igényük szerint – szerződést kötöttünk az otthoni ADSL-hozzáférés biztosítására. Az ígéret szerint ezt a szolgáltató hamarosan, reményeink szerint januártól üzembe is helyezi. Hosszú, de kitartó egyeztetések, tárgyalások eredményeként megállapodtunk az elmúlt évek átoktatási költségeiről az Egészségügyi Főiskolai Kar vezetésével. Megújult köntösben jelenik meg az Orvostudományi Honlap, s elindult az OKIHIR, az **Orvostudományi Elektronikus Hírlevél**. Ettől az évtől megemelt díjazásban részesülnek a doktori iskolák program- és témavezetői, megszüntettük a megkülönböztetést.

Több tanszéki csoport létesült, így az Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézetben, a Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézetben, az Orvosi Népegészségügyi Intézetben, a Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézetben, a Honvéd- és Katasztrófaorvostani Intézetben, valamint az Egészségügyi Nyelvi és Kommunikációs Intézetben. A Fogászati és Szájsebészeti Klinikán intézeti tanszék létesült.

Rekord összegű pályázati támogatást értünk el: mind a kar, mind pedig a centrum több pályázaton volt sikeres, ezek önrészeit ki tudjuk állítani.

Tisztelt Kollégák, Kedves Munkatársak, Kedves Hallgatók!

A karon dolgozók sokat dolgoztak az évben, a kar vezetése is igyekezett néha talán az erejét meghaladó módon is helytállni. Örömmel erősíthetjük meg a tényt, Kedves Olvasó: a kar gazdasági helyzete a 2003-as év zárásához képest határozottan javult. A kiáramlást megállítottuk, sőt az adósságállományt visszafordítottuk, azaz talán némi megtakarítást is elérhetünk az idén. Kétséget kizáróan sok mindent átviszünk a következő évre. Közösén kell megoldanunk sok problémát a 2005-ös év folyamán is. Ehhez természetesen számítunk a támogatásukra és együttműködésükre, ahogyan tettük azt a lassan búcsúzó 2004-es évben is.

Ezeknek szellemében mindannyiuknak békés, örömteli Karácsonyt, s az új évre további kitartást, sikereket, magánéleti, családi örömeket, és legfőképpen jó egészséget kívánunk!

Dr. Sümegi Balázs
dékán

Dr. Melegh Béla
általános dékánhelyettes

Dr. Tóth Kálmán
tudományos dékánhelyettes

Dr. Wittmann István
oktatási dékánhelyettes

Dr. Trischler Bernadett
kari gazdasági vezető

Dr. Pintér Éva
a Dékáni Hivatal vezetője

**ORVOSTUDOMÁNYI
HIRMONDÓ**

Felelős szerkesztő Róth Erzsébet, Barthó Loránd

Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke.

A szerkesztőség címe: PTE Általános Orvostudományi Kar, Sajtóiroda, 7624 Pécs, Szigeti út 12.
Tel.: 536-116, 536-000/1214. Fax: 536-115. E-mail: hirmondo@aok.pte.hu ■ HU ISSN 1586-1031

Elektronikus publikáció: Somoskeőy Szabolcs ■ www.aok.pte.hu/hirmondo ■ HU ISSN 1586-1295

Nyomtatta a PTE ÁOK Nyomdája. Vezető: Ollmann Ágnes

Címlapfotó: Sebők Béla. Hátsó borító: Ember Ágoston, Sebők Béla, Barthó Loránd. Középen Rodler Miklós összeállítása a Klimó Könyvtárról.

Tisztelt Olvasó!

A léleknek – mint a testnek egy falat kenyérre – szüksége van a megnyugtató, elmélyült csendre, ami nem azonos a borongós, lagymatag vagy éppen feszült csenddel.

A jókedv fényjátékai csak nyugodt, tiszta víztükrön csillanhatnak meg.

Karácsony közeledtével a lélek csendjének megteremtéséhez Weöres Sándort és Koch Valéria egy „tündéri” prózarészletét hívtam segítségül.

A Dob és tánc című verset, Bubik István és az ő „Ritka magyar” című előadójestje emlékére is ajánlom.

Szeretettel:

Kiss Tamás
könyvtáros

TARTALOM**KARÁCSONY**

A dékáni vezetés köszöntője

Kiss Tamás irodalmi válogatása

Ünnepi Szenátus a Tudomány Napján

**A Tanári Testület, a Kari Tanács
és a Centrum vezetőségének üléseiről**

**Németországi hallgatók az ÁOK-n
(Ohmacht Róbert és munkatársai)**

A Tanulmányi és a Sportbizottság ülései

**Dr. Jobst Kázmér professzor 80 éves
(Kovács L. Gábor)**

**Európa kulturális öröksége
a Klimo Könyvtárban
(Lénárd László rektor megnyitó beszéde)**

**TDK demonstrátori ösztöndíjak
(APTE ÁOK TDK oktatói vezetősége)**

**TDK dékáni pályázatok
(Decsi Tamás)**

**A Gyógyszertár informatikai rendszeréről
(Molnár Béla)**

**Graduális oktatás és rezidensképzés Ohioban
(Bán Ildikó)**

**Beszámoló Berde Botond ösztöndíjról
(Csete Béla)**

**1475 éve zárták be az Akadémiát
(Benke József)**

RÖVIDEN: a diabetológiáról, hongkongi EBM-konferenciáról, a MAOTE XII. vándorgyűléséről, a palliatív ellátásról, memphis tanulmányútról. Könyvismertető.

Gazdasági hírek

Intézeti, klinikai hírek

Sajtószemle

Weöres Sándor

DOB ÉS TÁNC

csönd
béke
csönd
béke
csönd fénye
béke csöndje
fény békéje csönd
fényes csönd béke
csönd béke fény
béke csöndes fénye
fény csöndje
csönd csöndje fény fénye béke
csönd fény

lombban kő
csönd köve
kövön fény csöndje
kőben csönd béke
kő békéjébéke köve lombban
csönd fényes béke
kő lombban fény

kút csöndje fű
kútra hajló béke csönd
kút békéje inda
fű inda kő
lomb hintája kúton
fény ingája kútan
csönd dajkája
csepp
csepp
kút cseppje
cseppek csengő csöndje
csönd cseppje fény
kút habja kő lombja
fény csöndje béke

szél víz föld
kis patak irama
fény halmai
föld keblei
kút karjai
kő lábai
víztüdejű szél
lombtorku csönd
fűruhájú fény
kőarcu béke

reggel
dél
este
éj
hajnal karéja
dél sziklája
alkony karéja
éj sziklája
csönd
béke
fény hímzése
hab szövése
szél vonása
füst rovása
tűz írása
örökös szálak verejtéke
só
orsó
koporsó
kop
kop
harkály
óriási csönd órája
sok külön kis csönd ingája
kövön gyík
fénylő néma bálvány

béke veled
szeretőd lappang
virágzó ág rejtékében
párod rejlik
minden kapu hajlatában
rend
ünnep
béke
rend köve
ünnep lombja
csönd füve
béke kútja
szállj békés lomb csöndje
fényes ünnep ága lengj
ima irama
unalom fénye
csönd ünnep béke rend szállj
ima fény ünnep lengj béke
fény csönd
béke
csönd
csönd
béke
béke

A TELJESSÉG FELE

Solvere volo et solvi volo.
 Salvare volo et salvari volo.
 Generare volo et generari volo.
 Cantare volo et cantari volo.
 Saltate cuncti!
 Ornare volo et ornari volo.
 Lucerna sum tibi, ille qui me videt.
 Janua sum tibi, quicunque me pulsas.
 Qui videt quod ago, tace opera mea.

(Oldani vágyom és oldódni vágyom.
 Üdvözíteni vágyom és üdvözülni vágyom.
 Nemzeni vágyom és megfoganni vágyom.
 Dalolni vágyom és dallávnálni vágyom.
 Mind táncoljatok!
 Ékesíteni vágyom és ékeskedni vágyom.
 Lámpád vagyok, ha látsz engem.
 Ajtód vagyok, ha zörgetsz rajtam.
 Ki látod, mit teszek, hallgasd el a munkám.)

Egy apokrif János-evangéliumból

KOCH VALÉRIA*

A herceg és a rózsza

meseregény

A szerző magánkiadása – Budapest, 1994

.....

– Gondolod? – kérdezte a kis herceg. – A pilóta is mondott ilyet szaharai találkozásunkkor. Én voltam neki a nevető csillag!
 – Nekem is az vagy, kis barátom, te nefelejcs-tekintetű... Csak el ne bízd magad, ne akarj idegen törvényeket ráerőltetni a B 612-esre. Erre a hajlandóságodra még Hermes is fölfigyelt, s nem mondhatom, hogy helyeselte volna... Tényleg, már napok óta beszélgetünk és te nem rohangálsz a bolygód másik oldalára építkezni, tenni-venni! Hogy is van ez, kis barátom?

– Amíg elváltál, sokat gondolkodtam. Rájöttem például, hogy fölösleges kórházat építenem. Ha egészséges vagy, akkor azért, ha pedig beteg lennél, akkor meg úgyis mindegy, nem gyógyulnál jobban a másik féltekén sem. A területrendezési elképzelésem pedig butaság: fölborulna tőle bolygónk kényes egyensúlya. Pont jó így minden, ahogy van. Szépen elférünk, az időnk pedig egymásra fordíthatjuk... Tudod, a Földről visszajövet földi fogalmakban kezdtem gondolkodni..., furcsa, de részint épp olyasmit akartam megvalósítani nálunk, ami a Földön nem tetszett. Elfogott valami nagyzási hóbort, be akartam bizonyítani, hogy én is képes vagyok mindarra, amire mások. Látod, megint egyszer ostoba voltam... ezért is szöktél meg, ugye? – kérdezte a kis herceg.

A rózsza sűrűn bólogatott.

– Igen, igen. És ez az izgékonyosságod, kiszámíthatatlanságod boldogtalanná tett, nem tudtam igazán szépülni, örülni. Ettől meg úgy éreztem, nem tetszem neked. Ördögi kör... Gondolod, kiszabadultunk belőle?

A kis herceg komolyan válaszolt:

– Talán igen. Már csak azért is, mert tudunk beszélgetni róla... De itt az ideje, hogy elmenjek Pamacsért és a báránkyáért, mielőtt őket is elhanyagolnánk. Egyetértesz?

– Hát persze..., játszottunk még együtt, mielőtt aludni térnénk. S mivel nagy itt a forráság, ugye, megöntözöl még elalvás előtt? – kérdezte a rózsza. A kis herceg elmosolyodott, csak nézte, nézte az alkonyi fényben egyre szépülő rózsát. S amikor a rózsza is elmosolyodott, a kis herceg csilingelő nevetésbe kezdett. Kedves hangja bugyborékol, szétáradt, mint a friss, éltető víz, mely nem apad el soha.”

*(Szederkény, 1949. április 22.–Budapest, 1998. február 28.): író, műfordító

IBBY-díj 1996; Füst Milán-ösztöndíj 1996.

M.: A herceg és a rózsza, meseregény, 1994; Az időfa. Gyerekekversek 1967-1996, 1996; Kiolvashatatlan, v., 1997.

A magyarországi kortárs német irodalom kétségkívül legismertebb és legsokoldalúbb egyénisége Koch Valéria, aki írt prózát, fordított, szerkesztett, első-sorban azonban költőként alkotott maradandót. Német és magyar nyelven egyaránt jelentek meg könyvei, német nyelvű gyűjteményes verskötetét halála előtt (1998-ban) még ő maga rendezte sajtó alá. „Stiefkind der Sprache”, vagyis „a nyelv mostohagyermeké” – int címével a verskötet a dilemmára, a nyelv elsorvasásának a veszélyére, amit senki nem érez olyan mértékben, mint a költő. Koch Valéria munkásságának különösen rokonszenves oldala vonzódása a gyermekolvasókhoz. Ő szerkesztette „Igele-bigele” címen a magyarországi német gyermekvers-antológiát, majd Időfa címen magyar nyelvű gyermekverseit tette közzé 1996-ban. „A herceg és a rózsza” című meseregénye A kis herceg „szubjektív továbbírása”, amely az eredeti mű értékeit: gyermekszeretetét, meleg emberségét és rejtett bánatait szövi tovább, talán nem is igazán gyermekek számára.

SZEMBE-FORDÍTOTT TÜKRÖK

Örömöm sokszorozódjék a te örömödben.
 Hiányosságom váljék jósággá benned.

Egyetlen parancs van, a többi csak tanács: igyekezz úgy érezni, gondolkozni, cselekedni, hogy mindennek javára legyél.

Egyetlen ismeret van, a többi csak toldás: Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.

Az igazság nem mondatokban rejlik, hanem a torzítatlan létezésben.

Az öröklét nem az időben rejlik, hanem az összhang állapotában.

TÍZ LÉPCSŐ

Szórd szét kincseid – a gazdagság legyél te magad.
 Nyúdd szét díszeid – a szépség legyél te magad.
 Feledd el mulatságaid – a vígság legyél te magad.
 Égesd el könyveid – a bölcsesség legyél te magad.
 Pazarold el izmaid – az erő legyél te magad.
 Oltsd ki lángjaid – a szerelem legyél te magad.
 Űzd el szánalmaid – a jóság legyél te magad.
 Dúld fel hiedelmeid – a hit legyél te magad.
 Törd át gátjaid – a világ legyél te magad.
 Vedd egybe életed-halálod – a teljesség legyél te magad.

Ünnepi Szenátus a Tudomány Napján

Egyetemünk rektora ez alkalommal jelentette be, hogy 1996-ban az 56-os Diákparlament vezetői arra kérték az egyetem rektorát, hogy az aula korábbi, latin nyelvű feliratait eredeti állapotukban állíttassa helyre. A felújítás miatt erre csak most kerülhetett sor, a rendezvény résztvevői láthatták elsőként a *Per aspera ad astra*, illetve a *Sub pondere crescit palma* feliratokat. (Ld. még a keretben.)

Dr. Lénárd László kiemelte: a Pécsi Tudományegyetem tisztelettel emlékezik a kiváló tudós elődökre és egy korábbi javaslat alapján konferencia- és dísztermeinket róluk nevezzük el. A Rákóczi úti aula *dr. Halasy-Nagy József* professzor, az Erzsébet Tudományegyetem első rektorának nevét fogja viselni a továbbiakban. Halasy-Nagy professzor a görög filozófia gondolatvilágának elsőrangú közvetítője volt. A Szigeti úti aula *dr. Romhányi György* patológus professzorról, a jogelőd POTE egyetemi tanáráról nevezetnek el. Romhányi professzor az orvosegyetem kimagaslóan legjobb előadója volt, erre orvosok ezrei emlékezhetnek. Tudományos munkássága elismeréseképpen 1987-ben az MTA rendes tagjává választották. Az Ifjúság úti konferenciaterem a továbbiakban *dr. Vargha Damján* irodalomtörtész professzor nevét fogja viselni, aki a régi magyar irodalom, a klasszikus magyar kódexek kutatásának magas szintű művelője, az MTA tagja volt. Az Ifjúság úti aula *Bolla Ferenc* címzetes főiskolai tanár nevét fogja viselni. Bolla Ferenc a jogelőd Tanárképző Főiskola hivatalát évtizedekig vezette. Feladatát szolgálatnak tekintette. Szervezőként arra törekedett, hogy a Főiskola tudományos és oktató munkájához a lehető legjobb feltételeket teremtsen meg.

Az ünnepségen részt vett *Magyar Bálint* oktatási miniszter és *Toller László*, Pécs Megyei Jogú Város polgármestere is.

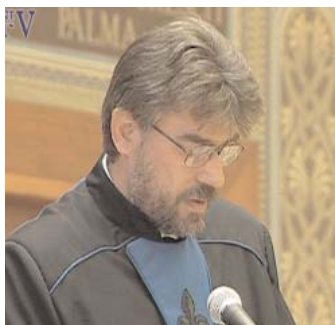
A továbbiakban *dr. Komlós László Imre* tudományos rektorhelyettes ünnepi beszédét, valamint az Általános Orvostudományi Karra vonatkozó részeket közöljük az UNIV PÉCS 2004. november 9-i számának 11. és 13. oldalain megjelent írásokból, és köszönjük *Győrffy Zoltán* főszerkesztő segítségét.

Rector Magnificus! Tisztelt Miniszter Úr, Ünnepi Szenátus, Hölgyeim és Uraim!

2004 novemberében is megkülönböztetett figyelmet kap a Magyar Tudomány Ünnepe, amely a Magyar Tudományos Akadémia alapítási évfordulója köré csoportosuló ünnepi eseménysorozatban ölt testet. 1997-ben a Magyar Köztársaság kormánya november harmadikát a Magyar Tudomány Napjává nyilvánította.

Az 1997 óta eltelt időben a magyar társadalom magáénak fogadta el a magyar tudomány ünnepelését, amely az évek során egyre inkább szélesedő ünnepi- és tudományos rendezvénysorozatokban mutatkozik meg és bontakozik ki.

1997 előtt is tudtunk ünnepelni, de talán nem mindig a ténylege-

dr. Komlós László Imre
tudományos rektorhelyettes

Új Dunántúli Napló, 2004. december 8.

EREDETI FELIRATOK

A Dunántúli Napló november 26-i számában olvashattuk: „A tudomány napja alkalmából tartott ünnepi szenátusi ülésen a PTE rektora, *dr. Lénárd László* bejelentette, 1996-ban az 56-os Diákparlament Társaság vezetői arra kérték az (akkori) egyetem rektorát, hogy az aula korábbi, latin nyelvű feliratait eredeti állapotukban állíttassa helyre...” A Janus Pannonius Tudományegyetem akkori rektora, *dr. Barakonyi Károly* 1997. I. 24-én értesített arról, hogy „a JPTE Szenátusa 1996. december 12-i ülésén ... az 56-os DPT javaslatát ... egyhangúlag támogatta a „Sic itur ad astra” (Vergilius: Aeneis) és a „Sub pondere crescit palma” feliratok helyreállítását... Magnifice Domine Rector et Senate! Hálaosan köszönjük, hogy – ha némi késéssel is – olvashatjuk a Pótzsonyi Erzsébet Tudományegyetemről átmentett feliratokat.

Az 56-os Diákparlament Társaság nevében:

Dr. Péter Károly

sen elért eredményekre fordítottuk ünnepelő figyelmünket. Pedig tudtuk jól akkor is: a magyar tudományossággal, illetve a magyar tudomány diszciplínáival és diszciplináltságával soha nem voltak gondok. A problémánk sokkal inkább az volt, hogy a tudománypolitika nem volt szabad választás kérdése.

Írányt mutató, kiemelkedő nemzetközi eredményeket felmutató tudományos életünk volt a múltban is. Ennek egyik záloga a közép-európai intellektuális hagyományaink megléte volt, mint ahogyan ma is az. Másik záloga az a tény, hogy a tudós emberek társadalmi elkötelezettsége túlélési ösztönként működik sokszor a nehéz gazdasági, illetve nehéz átideologizált időszakokban is. Sokunkban ez a zsigeri ösztön most is működésre hivatott: érezzük, hogy nehéz időket élünk most is. Tudjuk azonban, hogy nem a nyers erő dönt a küzdelemben. A tudomány nem más, mint a jól használt bölcsesség gyakorlása. *Széchenyi István* naplójából vált ismertté az a mondás, miszerint „Erőt erővel meggyőzni nem mindig lehet – hanem a bölcsesség győz mindenütt.”

A Pécsi Tudományegyetem ünneplése összhangban van az ország tudomány napi rendezvényeivel, amelyek ebben az évben már egy teljes jogú Európai Unió tagállam törekvéseinek próbaköve. Hamarosan megrendezésre kerül Budapesten – immár második alkalommal – a Tudományos Világforum, amely a világ tudományos közéletének figyelmét igyekszik országunk intellektuális eredményeire felhívni, de egyben a világ irányadó kutatási eredményeit itt-honi alkotó közösségekben szándékozik erősíteni.

A Pécsi Tudományegyetem immár kilenc karának falai között sokirányú és széleskörű alkotói tevékenységet folytatunk tudományos, művészeti és kutatói elkötelezettséggel. Ez a sokrétűség tesz minket *univerzitásszá*. Mindezek gyakorlásában ugyanakkor nem titkolt célunk a *kiválóság* megteremtése. Tudjuk, hogy csak a kiválóság elérése tud pozitív értelemben megkülönböztetni. Ez olyan megkülönböztetés, amely nem elkülönít a természetes alkotó közeg-

tól, hanem ezzel ellentétben, az alkotó közeget erősíti és mozdítja előre. Az élenjárás a legjobb belső ösztönző erő. A kiválóságnak sok megjelenési formája van. Egyetemi környezetünkben a legkiemelkedőbb megkülönböztetés talán a Magyar Tudományos Akadémia tagságát elnyerő tudós professzorainkat illeti. Büszkék vagyunk arra, hogy akadémikusaink száma a 2004-es esztendőben két fővel emelkedett *Bélyácz Iván* és *Kovács L. Gábor* professzorok személyében. Ezúton is szívből gratulálok kollégáimnak kiválóságuk okán.

A PTE új díszdoktorai

dr. Vincze Mária egyetemi tanár,
dékánhelyettes,
Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár

dr. Boguslaw Banaszak egyetemi tanár,
Wroclawi Egyetem

dr. Hans-Rudolf Tinneberg
egyetemi tanár; Giesseni Egyetem

További büszkeség, ha professzoraink, tudósaink nemzetközi és hazai kitüntetéseknek kapnak, vagy éppen jelentős nemzetközi kutatási együttműködésekben töltenek be vezető szerepet. Némely kitüntetés – jogosan – látványosabb keretek között jelenik meg, némely kiválóság a hétköznapi munkájában érhető tetten. Engedjék meg, hogy felidézzem itt *Vizi E. Szilveszternek*, a Magyar Tudományos Akadémia elnökének a tudásalapú társadalom megvalósításával összefüggésben kifejtett véleményét, amely a Tudomány Napja alkalmából tartott beszédében hangzott el: „Én a tudományos ismeretek megszerzésének egyetlen formáját sem becslöm le. Kicsiknek és nagyoknak, fiataloknak és öregeknek egyaránt helyük van a tudomány asztalánál. Ennek az ünnepnek a legfőbb üzenete az, hogy ma már a társadalmi élet egyetlen területe sem boldogulhat a tudomány segítségével nélkül.”

A Magyar Tudomány Ünnepe számunkra nagy ünnep. A folyamatos alkotó munkában egy mér-

öldkő, egy körültekintés és egy kitekintés is egyben. Ünnepi szenátusi ülésünk központba helyezi kiválóságainkat, akik tudományos teljesítményeikért érdemelték ki kitüntetések és tudományos minősítést nyújtó címeket. Büszkén osztozunk azokkal egyéni szakmai sikereik fölött érzett örömeinkben, akik egyetemünk díszdoktorai lesznek, akik habilitált doktori, illetve DLA- vagy PhD-fokozatot nyertek el, vagy akik megtisztelő tudományos ösztöndíjak nyertesei.

A Pécsi Tudományegyetem széleskörű tevékenységeit tekintve regionális szerepet tölt be, úgy is, mint tudásközpont és úgy is, mint kutató bázis. Társadalmi környezetünk joggal támaszt komoly elvárásokat egyetemünkkel szemben, amelyet egyértelműen serkentő kihívásnak tekintünk. Egyetemünk alkotó *szellemisége* a garancia arra, hogy a jövőben is megbízható és keresett partnerei legyünk gazdasági-társadalmi környezetünknek.

A társadalmi partnereinkkel megvalósuló gyümölcsöző együttműködésünk egyik jó példájának lehetünk ma történelmi tanúi ünnepünk során. A Pécsi Tudományegyetemnek a *British American Tobacco*-val fennálló sokéves kapcsolata egy tudományos együttműködési szerződés megkötését is lehetővé tette. 2004 júniusában a BAT magyarországi vezetősége jelentős anyagi támogatással háromféle tudományos céltámogatás megvalósítását kezdeményezte, amely alapján az egyetem rektora elrendelhetette: egyrészről kiváló nemzetközi publikációk elismeréseként megítélt BAT professzori ösztöndíjak; másrészről kiemelkedő tudományos súllyal rendelkező külföldi vendégprofesszorok oktatási látogatását lehetővé tevő ösztöndíjak kiírását; valamint egy angol és magyar nyelven megjelenő Tudományos Magazin kiadását.

A BAT professzori ösztöndíjat öt kolléga nyerte el 2004-ben, akiket a BAT képviselője és egyetemünk rektora a mai ünnepi alkalommal tüntet ki.

Az *Alkotó szellemiség* nevet viselő tudományos és művészeti periodika első száma nyomdában van, a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozat részeként kerül majd az olvasók kezébe hamarosan. A tudományos magazin egyrészről egyetemi kollégáinkat és az egyetem társadalmi-gazdasági környezetének szereplőit, másrészről a hazai egyetemi és tudományos közösséget, valamint egyetemünk nemzetközi partnereit célozza meg tájékoztató olvasókör gyanánt.

Tisztelt Rektor Úr! Miniszter Úr!

Ünnepi Szenátus, Kedves Kollégák és Tisztelt Vendégeink!

Ebben az ünnepi hangulatban köszönöm meg erről a helyről is egyetemi kollégáinknak áldozatos és elkötelezett munkájukat. Nem ünnepelehetnénk egy fél órát sem, ha nem lennének azok az erőfeszítések, előrevivő törekvések, a minőség kreatív robbanásai és a racionális emberi együttműködést előtérbe helyező hozzáállások, amelyek a mai napon kiváltképp láthatóvá váló teljesítmények eredő forrásai. Egyetemünk és társadalmi környezetünk boldogulása és európai emberségünk megmaradása érdekében kérem mindannyiunk tudományba vetett hitét, további kitérését, elhivatottságát. Ennek fejében kívánok tudományos munkánkban megnyugvást nem ismerő tudásszomjat, jó eredményeket elkönyvelő sikereket, egyéni életünkben harmóniát, boldogságot és megelégedettséget.

**Rector Magnificus, Your Excellency,
Distinguished Guests, Honorable Colleagues, Ladies and Gentlemen!**

The festive assembly of the Senate of the University of Pécs is a

special occasion today in the annual cycle of events in our scientific and intellectual community.

We have gathered to honor scientific, scholarly and artistic endeavors – in short: *Wissenschaft* – which is closely related to the unceasing engagement in human inquiry and the quest for truth and improvement of human conditions.

We have chosen a day for our celebration that is the anniversary of the early-19th century foundation of the Hungarian Academy of Sciences in Budapest and the official Day of Science and Scholarship in Hungary. But more importantly, we believe in honoring the individuals who have shown excellence in their scientific activities with which they have promoted impartial scientific engagement and the dissemination and advancement of the most sophisticated heritage of humankind: knowledge and values to be in harmony with each other. *Knowledge* is non-traditional, non-corruptable, non-compromising and often disrespectful by its nature, while *values* are traditional, conservative but adaptive, supportive and reflexive.

I wholeheartedly welcome our guests who have deserved the respective outstanding titles to be conferred upon them today, be these titles *doctor honoris causa*, *habilitated doctor*, *doctor philosophiae* or *doctor artes liberales*. Among the special titles to be conferred today are the professorial scholarships for outstanding international publication founded by our university's social partner, the British American Tobacco.

May I – as vice rector responsible for research and scientific affairs – express my appreciation to you for your outstanding scientific and scholarly achievements and share the unique, elevated and festive ambience of this day with you.

Thank you for your attention. Köszönöm szépen figyelmüket.

*

A British American Tobacco professzori ösztöndíjainak átadása előtt *Bede Rita*, a British American Tobacco Hungary vállalati kapcsolatok vezetője ismertette a BAT és Pécsi Tudományegyetem együttműködését. A BAT Hungary és a Pécsi Tudományegyetem professzori pályázatán BAT publikációs ösztöndíjban részesült: *dr. Barthó Loránd*, az Általános Orvostudományi Kar Farmakológiai és Farmakoterápiái Intézet egyetemi tanára; *dr. Barthóné dr. Szekeres Júlia*, az Általános Orvostudományi Kar Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet egyetemi tanára; *dr. Kollár Lajos*, az Általános Orvostudományi Kar Sebészeti Tanszék egyetemi tanára (a publikációk összefoglalóiról ld. a 41. oldalt).

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa a Pécsi Tudományegyetem érdekében kifejtett támogató tevékenységéért címzetes egyetemi tanári címet adományozott *Dr. Otto Foitnak*, a Nordrhein-Westfaleni Szív- és Diabeteszentrum igazgatójának.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa címzetes főiskolai docensi címet adományozott *dr. Barton Attilának*, a dombóvári Szent Lukács Kórház radiológus orvosának a radiológiai oktatásban eltöltött több évtizedes munkásságáért és a diagnosztikai képző főiskolai szakon végzett oktatói tevékenységéért.

A PTE Szenátusa az egyetemi szabályzatban előírt nyilvános eljárás lefolytatása után habilitációt ítelt oda az orvostudományok területén: *iff. dr. Kellermayer Miklósnak*, a PTE ÁOK Biofizikai Intézete docensének, *dr. Simor Tamásnak*, a PTE ÁOK Szívgyógyászati Klinika docensének és *dr. Zámbo Katalinnak*, a PTE ÁOK Központi Klinikai Radioizotóp Laboratóriuma docensének; a gyógyszer tudományok területén *dr. Botz Lajosnak*, a PTE ÁOK Gyógyszerészeti Intézete docensének.

A PTE Szenátusa sikeres védésük alapján PhD-fokozatot ítelt oda az alábbi oktatóknak.

Az orvostudományok területén *dr. Komócsi Andrásnak*, a PTE ÁOK Szívgyógyászati Klinika tanársegédjének, *dr. Wagner Zoltánnak*, a PTE ÁOK II. sz. Belgyógyászati Klinika – Nephrológiai Centrum tanársegédjének, *Lampe Kingának*, a PTE ÁOK Magatartástudományi Intézet adjunktusának, *dr. Jancsó Gábornak*, a PTE ÁOK Sebészeti Oktató és Kutató Intézet tanársegédjének, *dr. Schwarcz Attilának*, a PTE ÁOK Idegsebészeti Klinika rezidensének, *dr. Szapáry Lászlónak*, a PTE ÁOK Neurológiai Klinika adjunktusának, *dr. Szántó Zalánnak*, a PTE ÁOK Sebészeti Klinika klinikai orvosának, *Véres Balásznak*, a PTE ÁOK Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet gyakoronokának; a kémiai tudományok területén *Farkas Kornéliának*, a PTE ÁOK Bioanalitikai Intézet tanársegédjének; a gyógyszerészeti tudományok területén *Matus Zoltánnak*, a PTE ÁOK Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézete tudományos munkatársának; a biológiai tudományok területén *Bagi Évának*, a PTE ÁOK Élettani Intézete adjunktusának.

A fotókat az UNIVERSITAS TV munkatársaitól kaptuk. Köszönjük.

2004. november 23.

Soltész Gyula elnök megnyitotta az ülést és felkérte *Kosztolányi György* centrumelnököt, hogy első napirendi pontként tartsa meg beszámolóját az egyetemi klinikák helyzetéről.

Az **1. napirendi pontban** *Kosztolányi* professzor bejelentette, hogy jelen pillanatban 1,7-2 milliárd Ft a kiadások és bevételek egyenlege, és ez nem váratlan, hanem következménye az év elején bevezetett *volumenkorlátnak*. A kormány ahelyett, hogy az ágazatba több pénzt tenne, *gazdasági kényszerrel* próbálja az egészségügy átalakítását véghezvinni. Az ország valamennyi egészségügyi ellátó intézményének a 2003. évi forgalom 98 %-áig lehet úgy tevékenységet folytatni, hogy azt teljes egészében finanszírozza az OEP, efelett pedig *degresszív finanszírozás* történik. A tiltakozások hiábavalók voltak, az egyetemi klinikák szövetsége ismételten több miniszterhez is eljuttatta tiltakozását. Ebben a helyzetben év elején a *98 % fölé terveztünk*, abban a reményben, hogy év közben esetleg megszületik az egészségügy reformja, másrészt az év végére a volumen átbillen 98 % alá. Ez azonban nem következett be. Szükségessé vált különböző intézkedéseket meghozni, beleértve *nyugdíjazásokat*, a nagyon negatívan működő intézeteknél az *önálló gazdálkodási jog megvonását*, illetve a *keretgazdálkodás* bevezetését. Kiderült, hogy a volumenkorlát marad, ezért további *intézkedési csomagot* kellett elkészíteni, a gazdálkodási szabályzat módosításával, a centrumelnök felelősségének kibővülésével, akinek mint gazdálkodási egység vezetőjének *tervezni* kellett a 2005-ös tevékenységet. Ez a *tervezési kényszer* továbbgyűrűzött, és az egyes klinikaigazgatók, mint külön gazdálkodási egységvezetők is *gazdálkodási terv* elkészítésére lettek kötelezve, ebbe beleértve pl. a nyugdíjazásokat, illetve átcsoportosításokat, profiltisztításokat. A centrum vezetése továbbra is próbálja a minisztériumok felé hangoztatni az egyetem sajátosságait. A legutóbbi beadványra tegnap kapott

A PTE ÁOK Tanári Testületének ülése

egészségügyi miniszteri válaszból már az is felcsillant: a tárca foglalkozik azzal a lehetőséggel, hogy az egyetemi klinikák vagy az egész egészségügyi felsőoktatási rendszer visszakerül az egészségügyi minisztériumhoz.

Az *oktatással kapcsolatban* a centrumelnök elmondta, remény van arra, hogy a főiskola és az orvoskar átiktatása rendeződjön. Tekintettel arra, hogy a főiskolán döntően klinikusok oktatnak, a jövőben – a dékánal történt megállapodás értelmében – ez a centrumelnök hatáskörébe kerül.

A *fejlesztési lehetőségekről* szólva *Kosztolányi* professzor arról számolt be, hogy *két pályázatban* is sikerrel szerepelt a centrum: az egyik egy *regionális informatikai pályázat*, ahol gesztorintézményként kb. 800 millió Ft jön a belső informatikai rendszer kiépítésére, a másikban pedig 2 milliárd Ft-ot sikerült megkapni a 400 ágyas klinika alsó két szintjének a felújítására, „Térségi szűrő és diagnosztikai központ” létesítése címén, főként *Horváth Örs Péter* professzor és mások értékes közreműködésének köszönhetően. Egyébként intenzív tárgyalások folynak a német céggel a tervezett *onkológiai központról*, amelynek a látványtervét a centrumelnök bemutatta a testületnek. Jelenleg ezen a téren a pénzügyminisztériummal kell a kapcsolatot felvenni. Végül a beszámoló röviden érintette a Bőrklinika és az Onkoterápiás Intézetben kialakult helyzetet, mindkét esetben a centrum célja a klinika megmentése volt. A Bőrklinika a dolgozók kezdeményezésére indult vizsgálat, az Onkoterápiát pedig külső támadás érte, amit sikerült elhárítani. A vizsgálatok még nem zárultak le, ezért a centrumelnök több részlettel nem szolgált.

A beszámolót követően *Soltész Gyula* professzor azt kérdezte, mi igaz abból, hogy december elsején *kincstári biztos* fog a klinikák gazdálkodásával foglalkozni?

Válasz: ezzel kapcsolatban pillanatnyilag konkrét adat nem áll rendelkezésünkre.

Sümei Balázs dékán a centrum gazdálkodásával kapcsolatban szólt. Tudomása szerint tavaly a centrum 1,2 milliárd Ft-tal járult hozzá az egyetem központi apparátusának működéséhez. Ez nagy összeg, ha azt tekintjük, hogy Szegeden és Debrecenben ez kb. 400 millió Ft. Másik adat, hogy az egészségügyi üzemeltetési osztály kb. 400 millió évi kiadást jelent. Kérdés, nem lehetne-e ezeken az irreálisan nagy tételeken faragni?

Ferenci József: a központi igazgatáshoz való hozzájárulásunk – amit Szegeddel össze tudunk vetni – 376 millió Ft. Az 1,2 milliárd Ft-ban benne van az összes üzem költsége. Mindent a működési költségből kell fizetni, ilyen volumenű épületvagyon fenntartásához ez az összeg nagyon kevés. 1990 óta az egyetemi klinikák minden fejlesztési forrásból kimaradtak, míg az önkormányzati intézmények a címzett támogatások rendszerén keresztül kaptak pénzt, addig az egyetemek semmit.

2. Közegészségügyi – Járványügyi Bizottság létrehozása és elnökének megválasztása.

Előadó *dr. Ember István* professzor, aki az *uniós elvárásoknak megfelelően* látta szükségét az említett bizottság megalakításának. Ennek foglalkozási- és munketegészségügyi biztonság, a kémiai biztonság és az infekció kontroll, jatrogén fertőzések megelőzése szempontjából lenne kiemelt jelentősége. *Ember* professzor javaslata szerint a dékánnak kellene tárgyalni azokkal a klinikavezetőkkel, akik az ügyben érintettek lehetnek, így az urológia, a sebészet, a traumatológia, az ortopédia, a szülészet-nőgyógyászat, a szívsebészet, a mikrobiológia és a közegészségügy képviselőivel.

Emödy Levente professzor rámutatott, hogy az *infekció kontrollt* tekintve aktív surveillance végzésére nincs személyzet, a molekuláris epidemiológiai vizsgálatokra pedig eszközök sincsenek, finanszírozási forrás sincs. Nincs központi akarat az infekció kontrollra és az antibiotikum politikára. Amennyiben a létrehozandó bizottság forrást tudna találni, nagy előrelépést jelenthetne ezen a területen.

Soltész Gyula javasolta a bizottság létrehozását, a testület ezt nyílt szavazással egyhangúlag támogatta. (A bizottság elnökének megválasztására a későbbiekben titkos szavazással került sor.)

Sümei Balázs dékán gratulált *Losonczy Hajna* professzor asszonynak a Marschalkó Tamás-díj kitüntetéséhez és *Melegh Béla* professzornak a Szentágothai-díjhoz, a testület nevében *Soltész Gyula* is csatlakozott a gratulációhoz.

A dékán bejelentette, hogy a jelenleg távol lévő *Szolcsányi* akadémikus kérte a kar vezetésétől *Nyiredi Szabolcs* akadémikusnak címzetes egyetemi tanári cím adományozását. Ő az egyetlen gyógyszerész aka-

démikus, kitűnő az együttműködése az itteni gyógyszerészeti intézetekkel, illetve *Szolcsányi* professzor intézetével. Két könyvet írt, 22 szabadalma van, 140 közleménye, munkáira 1500 feletti a hivatkozások száma, területén az ország egyik legjobban ismert szakembere, gyógyszerész szakunk jelentős támogatást kap tőle. További részletekkel *Szolcsányi* professzor tudna szolgálni.

Soltész Gyula elnök javaslatot tett a Szavazatszámoló Bizottságra: elnöknek *Kovács L. Gábor* professzort, tagoknak *Szekeres Júlia* és *Götz Frigyes* professzorokat javasolta, amit a testület egyhangúlag elfogadott.

3. napirendi pont: A dékának a záróvizsgákkal kapcsolatos előterjesztése.

Sümei Balázs dékán közölte: az SZMSZ szerint meg kell szavazni, hogy kik lesznek a következő záróvizsga bizottsági elnökök, ezért az alábbi névsort terjesztette a testület elé: *Czirják László, Czopf József, Fekete Miklós, Horváth Örs Péter, Hunyady Béla, Kajtár Pál, Kollár Lajos, Komoly Sámuel, Kosztolányi György, Losonczy Hajna, Melegh Béla, Molnár Dénes, Mózsik Gyula, Nagy Judit, Nagy Lajos, Pár Alajos, Soltész Gyula, Szabó Gyula, Szabó István, Tóth Kálmán, Trixler Máttyás és Weber György*. Nevezettek a VI. éves hallgatókat oktató professzorok. A listát a testület egyhangúlag elfogadta.

4. napirendi pont: *Sümei Balázs* dékán *Tervek és problémák* c. beszámolója.

A dékán mindenekelőtt utalt arra, hogy beindult a német évfolyam, és már több az idegen nyelvű hallgatónk, mint a magyar nyelvű, ugyanakkor az oktatási létesítményeink nem felelnek meg a megnövekedett igényeknek. Ezért *bővítéseket terveznek*, és egy új *oktatási egységet* kívánnak létrehozni az elméleti tömb épülete mögött, ahol jelenleg a robbanókamrák találhatóak. Három nagy – 300 fős – előadóterem és hat szemináriumi helyiség szerepel a tervben. Jövő nyáron kezdődne az építkezés, és kevesebb mint egy év alatt befejeződne – erre nincs garancia, de ezt szeretnék elérni. A főiskolától jövő *átoktatási pénzeket* egyébként oda kell utalni, ahol oktatnak, nevezetesen a klinikáknak, részben bér formájában, részben az *oktatási infrastruktúra* javítására. Probléma még, hogy a kar 55 millió Ft-ot fizet a *központi könyvtárnak* gyakorlatilag a sem-

miért. A karnak és a centrumnak össze kellene fogni, törekedni egyetemi szinten elérni a *központi költségek racionalizálását*. Az egyetem központi apparátusa évi 400 milliónál többet von el a kartól. A karbantartásra elvont 100 millió Ft messze nincs arányban azzal a teljesítménnyel, amit ezért nyújtanak a kar számára. Ami pedig *tudományos teljesítményünket* illeti, az orvosi karok között az utolsók lettünk, Debrecen is megelőzött bennünket. Az integráció óta eltelt idő nagyon sok negatívumot hozott karunknak, ebben a központi elvonásoknak, valamint a *központi adminisztráció elégtelenségének*, nehézségeinek is nagy szerepe van.

Bajnóczky professzor a jogi karra történő átkutatást illetően szolt hozzá. Elmondta: a jogi kar dékánátusa közölte, hogy egy árva fillért sem tudnak adni óradíjként; úgy tűnik, egyáltalán nem tudnak arról, amit a szenátus jóváhagyott. A TTK-s hallgatók pedig speciálkollégiumokra járnak át.

A dékán szerint ha az intézetek között nincs megegyezés, akkor az ún. *Vörös képlet* alapján át lehet terhelni az oktatás költségét (egy évre heti egy óra átkutatás 700 000 Ft). Intézeteinknek azonban be kell jelenteni a dékánnak az átkutatást, mert csak ily módon lehet a költségeket dékáni szinten behajtani a főiskolától.

Németh Péter professzor azt kérdezte, mi lesz a pénzügyi fedezete a beruházásnak, az intézményfejlesztési tervben ugyanis ez még nem szerepelt. A dékán válasza: a PPP szerint 20 valahány évre az üzemeltetését és építését vállalja egy vállalkozó, a költségek felét az állam, a másik felét az egyetem fizeti. A 2,4 milliárd Ft-os beruházás felépítése és üzemeltetése mellett a karra évi 100 millió Ft költség hárulna, ami a német és angol oktatásból fizethető lenne.

Nagy Lajos professzor azt hangsúlyozta, hogy a klinikai orvoscépzésben a betegágy melletti oktatáson kívül igen fontos lenne a készségfejlesztő, korszerű *szemléltető eszközökkel felszerelt gyakorlatos termek* létesítése is, a tervezéskor ezt sem szabad figyelmen kívül hagyni.

Czirják László professzor arra mutatott rá, hogy kitűnő bevételi forrás lenne, ha az oktatótermekbe nemzeti *orvoskongresszusokat* tudnánk hozni. A dékán válaszában elmondta, hogy sajnos a három nagy tantermet nem lehet összenyitni; Pécssett továbbra sincs meg egy többszázfős kongresszus megrendezésének a lehetősége. Kérdés még, hogy vajon az *aulát* nem lehetne-e átalakítani – besötétítését megoldani –, ezt kellene műszaki szakemberekkel megvizsgáltatni.

Ángyán Lajos professzor elmondta, hogy a *Mozgástani Intézet* is átkotlat a TTK-ra, ennek fejében lehetőségeket kapunk arra, hogy bizonyos *sportlétesítményeket használjunk*. Ez az intézet számára sokkal nagyobb előny, mintha valamilyen összeget fizetnének. Ezért kérte a dékánt, hogy ezt a bartel jellegű üzletet is vegye figyelembe.

A dékán szerint ennek nincs elvi akadálya, de ismételten hangsúlyozta: az orvoskar éveken keresztül átkotlatott mindenhova, és gyakorlatilag semmit nem kapott. Végül is a gazdasági megszorító intézkedések szükségessé tették, hogy a szenátus rendezze ezt a kérdést.

Az 5. napirendi pontban Sümegi Balázs dékán intézeti átalakításokról szolt.

Közölte, hogy a *Mozgástani Intézetből* az intézet átstrukturálására olyan javaslatok jöttek, amelyek részben OEP-tevékenységet érintettek volna, ezért az ügyet a centrummal közösen vizsgálták meg. A centrumvezetés úgy látta, hogy nincsenek meg a lehetőségek az ilyen irányú továbblépésre, hogy pl. betegellátás, vagy különböző tesztelések történjenek az intézetben. Az is felvetődött, hogy az intézetet integrálnák az *Egyetemi Sportcentrumba*, de a javaslat részleteiben nincs kidolgozva. Alternatíva lehetne még, hogy az intézet a Dékáni Hivatalhoz csatolva, mint egy *testnevelési csoport* jelenhetne meg.

Ángyán Lajos professzor nagyon meglepődött a bejelentésen; szerinte elvárható lett volna, hogy az érintett intézet tagjaival, netán vele is konzultáljanak a lehetőségekről. Elmondta, hogy az intézet megalakulását követően rendkívül hatékonyan dolgozott az oktatás, kutatás és a rehabilitáció, valamint a prevenció területén, mindaddig töretlenül, amíg az intézetigazgatói megbízatás lejárt nem került szóba. Ekkor *dr. Nyakas Csaba* professzor, az orvostudományok doktora pályázott az intézetigazgatói állására, ő azonban nem kellett a karnak, majd a dékáni vezetés még a leváltott intézetigazgató (Á. L.) tanácsadói megbízását is visszavonta. Ezt követően az intézet egyre nehezebb helyzetbe került. Ennek ellenére az intézet a szerény körülmények között is működik, tudományosan produkál, dolgozatainak számával nem kell szégyenkezni, ugyanakkor a sportélettan, sportorvostan és mozgástan oktatása iránt egyre nagyobb az érdeklődés nemcsak a hallgatók, hanem a családorvos rezidensek és PhD-hallgatók körében is. Az OEP-es munkát illetően pedig többször fordultak segítségért a kar és a centrum vezetéséhez, segítő kezét egyikőtől sem kaptak, a 30 órás

OEP-keret így nem az intézet hibájából vezett el. Az intézet által végzett ún. erőnléti diagnosztika a hallgatóság, a városi sportegyesületek és néhány vállalat körében nagy érdeklődésre tart számot.

A dékán válasza szerint az *Ángyán* professzortól a *Mozgástani Intézet* működésével kapcsolatos sorozatos beadványok jó része a kar kompetenciáján túl terjed, ezért a kérdés tárgyalásába bevonták centrumvezetést is. Amit tudtak, a testnevelés terén próbáltak fejleszteni, és a megbízott vezetőhelyetessel folyamatosan kapcsolatban voltak, azonban *Ángyán* professzor elképzelései a mai nehéz gazdasági helyzet realitásaival nem találkoznak. E téren egyébként nincs döntés, a problémát, hogy milyen irányban induljunk el, meg kell vitatni, ezért is hozta a testület elé is a kérdést. A dékán javasolja egy bizottság létrehozását a Tanári Testület tagjaiból, ami a következő ülésre egy határozati javaslatot tud benyújtani az intézettel kapcsolatban. Meg kell nézni pl., hogy a többi egyetemen mi a helyzet ezen a téren.

Kosztolányi György centrumelnök egyetért azzal, hogy a dékán által javasolt bizottság előterjesztése alapján lehet majd mindezt érdemben tárgyalni, amibe a hallgatókat is be kell vonni.

Czopf József professzor a kérdést a *rehabilitációs tevékenység* szempontjából tartja különösen lényegesnek. Az egyetemen gyerekipőben járunk a rehabilitációt illetően, pedig olyan széles területről van szó, amely akár OEP-dimenzióban is jól fogalmazható. Nemcsak a gyógytornászok képzése fontos, de pl. a pszichiátriai rehabilitáció is figyelmet érdemelne.

Kosztolányi professzor reflexiójában azt mondta, hogy a rehabilitáció régóta egyik fontos prioritásunk, pl. a kardiológia terén is, de előkészítetlenül nem érdemes vitát folytatni.

Soltész professzor a vitát lezárta, és kérte *Sümegi Balázs* dékánt, hogy a következő testületi ülésen a kérdést vezesse elő.

A dékán egy következő intézetiátalakítási tervet is ismertetett, a centrumvezetéstől jött javaslat alapján: *meg kellene fontolni a Nukleáris Medicina és Radiológia tanszékből közösen egy új intézetet létrehozni, megtartva a két tanszék önállóságát*.

Soltész Gyula professzor szerint, mivel nincs konkrét program előttünk, később kell napirendre tűznünk, kidolgozottabb formában.

6. napirendi pont: Népegészségügyi Orvos Szak létesítésének kérelme, *dr. Ember István*

egyetemi tanár terjesztette elő.

Ember professzor elmondta, hogy az országos tisztifőorvos, illetve a Fodor József Országos Közegészségügyi Intézet vezetője, Ungvári professzor azzal kereste meg, hogy iniciáljon egy *graduális népegészségügyi orvosképzést* a pécsi egyetem és a kar Népegészségügyi Intézete. A népegészségügyi orvosképzés – alapszak képesítés, évi 20-30 fővel – az ÁNTSZ szakorvos-utánpótlását szolgálná. (Jelenleg az ÁNTSZ-ben dolgozó szakorvosok 67 %-a nyugdíjas, ma 400 orvos, és 600 felügyelő hiányzik az ÁNTSZ rendszeréből.) A kérelmet egyébként az egyetem Oktatási Bizottsága és a dékáni kollégium is támogatta.

Kosztolányi György centrumelnök az indoklással egyetértett, a felvetést támogatta. Taktikailag azt javasolta, célszerű lenne, ha ezt az országos tisztifőorvos kezdeményezné az oktatási miniszternél, megfelelő érvekkel, hangsúlyozva, hogy erre valóban szükség van.

A Tanári Testület a javaslatot egyhangúlag elfogadta.

7. napirendi pont: Klinikai Fogászati Higiénikus Felsőfokú Szakképzési Szak létesítési kérelme, dr. Szabó Gyula egyetemi tanár előterjesztésében.

Szabó professzor hangsúlyozta, hogy a 45/97-es kormányrendelet írja elő a szak létesítésének a folyamatát. Egy két éves főiskolai szintű képzésről van szó, amely a világon mindenhol a fogászati klinikákon történik. Az egyetem Oktatási Bizottsága a kérelmet tárgyalta, és bizonyos modulokra vonatkozó módosításokkal elfogadta.

Kovács L. Gábor professzor hozzászólásában megjegyezte, hogy két éves főiskolai képzést a magyar felsőoktatás nem ismer, ez egy kiegészítő szakképzés lehet, vagy valamilyen más FSz-forma. Szabó Gyula professzor a kérdést jogosnak tartotta, valóban egy két éves felsőfokú FSz-formáról van szó.

Bajnóczky professzor a két előterjesztett kérelem összevonását vetette fel az akkreditáció szempontjából, mire Sümegei Balázs dékán részletesebben kifejtette a jelentős különbségeket, megindokolva, hogy erről miért nem lehet szó.

Soltész Gyula elnök javaslatára a testület szavazott és egyhangúlag támogatta a kérelmet.

Ezután Kovács L. Gábor egyetemi tanár, a Szavazatszedő Bizottság elnöke ismertette a szavazások eredményét. Mindét szavazólistára 58 szavazat érkezett, mind

érvényes volt.

Ember István professzor bizottsági elnöki megbízására 53 igen, 2 nem, 3 tartózkodás;

Nyiredy Szabolcs címzetes egyetemi tanári kinevezésére 49 igen, 5 nem, 4 tartózkodás.

8. Bejelentések. Dr. Török Béla professzor azt vetette fel, hogy ha az újonnan kiépítésre kerülő *Axeleró* rendszernek nem lesz kapcsolata az egyetemi *Intranettel* és az *EISZ*-szel, ez a tudományos adatokhoz való hozzáférés sérülését jelentené. A másik dolog: „határozassék el, hogy az emeritus professzorok is emberek, és nekik is járjon ez a lehetőség”.

Sümegei Balázs szerint be lehet lépni az egyetemi szerverbe, az *EISZ*-t azonban nem lehet használni, de ez nem a dékán

kompetenciája. Csernus professzor véleménye az volt, hogy az *EISZ*-hez is hozzá lehet férni. Török professzor második kérdésére válaszolva a dékán elmondta, hogy az egyetem gazdasági és jogi apparátusa szerint ez a kedvezmény az emeritusoknak nem adható. A kar egyetlen lehetősége, hogy az emeritus professzorok fizetését 10 ezer forinttal kiegészíti, hogy az előfizetést megoldhassák.

Róth Erzsébet professzor asszony a tervezett szolgáltatással kapcsolatban több további megoldatlan technikai problémát említett.

Soltész Gyula elnök ezután bezárta az ülést, mindenkinek kellemes karácsonyt kívánt.

Dr. Pár Alajos
a Tanári Testület titkára

Az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum ülése

2004. november 24.

Napirend: **1. Az SZMSZ módosítása**
2. A centrum gazdasági igazgatójának megválasztása
3. „Oktatói Kórház”-cím adományozása

Az alábbi határozatokat hozta meg a Centrum Tanácsa:

Határozat: Az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Tanácsa, valamint az Egészségügyi Főiskolai Kar Tanácsa egyhangúlag elfogadja azt, hogy az 1. és 2. napirendi pont helyet cserél.

Határozat: Az Orvostudományi és Egészségtudományi Centrum Tanácsa, valamint az Egészségügyi Főiskolai Kar Tanácsa egyhangúlag elfogadja a Szavazatszámláló Bizottság tagjait.

Felállt a két szavazatszámláló bizottság.

A Centrum SZMSZ-ének módosítását az tette szükségessé, hogy a PTE szenátusa 2004. november 11-én új gazdálkodási szabályzatot fogadott el és ez alapján módosult az SZMSZ.

Határozat: 1 tartózkodással a Centrum Tanácsa elfogadta az SZMSZ-nek ezt a módosítását.

A centrum elnöksége javasolta az oktatókórházi státusz megújítását Baranya-, Tolna-, Zala-, Somogy- és Vas Megyei Kórházak részére.

Határozat: A Centrum Tanács elfogadta az előterjesztést.

Ferenci József gazdasági főigazgató Egyed Csaba mb. gazdasági igazgatót terjesztette elő a centrum gazdasági igazgatójának.

Határozat: Az ÁOK Tanácsa részéről 64 szavazattal, 58 igen, 1 nem, 4 tartózkodással és 1 érvénytelen szavazattal az Egészségügyi Főiskolai Kar 19 szavazattal egyhangúlag támogatta Egyed Csabát a centrum gazdasági igazgatójának.

Dr. Románcz Erzsébet
a Centrum titkár-hivatalvezetője

Centrum vezetői értekezlet

2004. december 7.

Jelen vannak: *Dr. Kosztolányi György* elnök, *dr. Bellyei Árpád* elnökhelyettes, *dr. Dóczi Tamás* elnökhelyettes, *dr. Horváth Örs Péter* elnökhelyettes, *dr. Kovács Bálint* elnökhelyettes, *dr. Románcz Erzsébet* titkár-elnökhelyettes

A klinikaigazgatói értekezleten az alábbi felvetések születtek, mellyel az elnökség azonosul.

1. A PTE OEC intézeteinek jövő évi költségtervezéséhez az igazgatók elfogadták a vezetőség által előterjesztett nulla verziót, tehát hogy negatív egyenleg nem tervezhető. Ugyanakkor a nulla verziós célt többen agyályosnak tartották, mivel bizonyos intézeteknél csak a veszteség csökkentése valósítható meg.

2. A jövő hét folyamán *Kovács Bálint* professzor, gazdasági elnökhelyettes a gazdasági igazgatóval együtt egyéni értékelés szintjén vizsgálja meg az intézetek által leadott jövő évi gazdasági terveket, és azokat konzultációkban véglegesíti.

3. Az elnökség egyetért azon felvetésekkel, hogy ugyan a bevételnövekedést a volumenkorlát behatárolja, azonban bizonyos teljesítmény-visszafogás több veszteséget termel a klinikákon, mint amennyi veszteséget a bevétel növelése termel. Ezért valamennyi intézetnél célszerű optimális havi Hbcs-teljesítménytartomány megállapítása, amelyben az intézet gazdaságosabb, vagy amelyen belül a legkisebb veszteséggel működtethető.

4. Az igazgatói értekezlet kérte a vezetőséget, hogy a négy orvosképző egyetem forduljon a két főhatósághoz, az Oktatási Minisztériumhoz és az Egészségügyi Minisztériumhoz. Az Egészségügyi Minisztériumtól kérje az egyetem számára a volumenkorlátozás feloldását, mivel a teljesítmény felső határa nem befolyásolható a progresszív ellátási kötelezettségek miatt. Továbbá a vezetőség – a többi egyetemen egyeztetve – forduljon az Oktatási Minisztériumhoz, s ismételtel kérje a minisztérium tulajdonosi, fenntartói kötelezettségeinek ellátását.

Dr. Kosztolányi György

Az ÁOK Tanácsának

2004. november 24.

1. Címzetes egyetemi tanári cím adományozásának véleményezése

A Kari Tanács egyhangúlag elfogadta az új napirendi pont felvételét címzetes egyetemi tanári cím adományozásáról.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa 63 igen, 3 nem, 1 tartózkodás mellett *dr. Nyiredy Szabolcsnak* a címzetes egyetemi tanári cím adományozását megszavazta.

2. Záróvizsga-bizottsági elnökök megválasztása

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa egyhangúlag elfogadta a Záróvizsga-bizottsági elnökök jelölését.

Dr. Wittmann István oktatási dékánhelyettes hozzászólásában elmondta: a Feedback Bizottság döntése értelmében levelet küldtek ki az intézetvezetőknek és kérik, hogy az utolsó előtti gyakorlaton a feedback lap kerüljön kiosztásra.

Köves Béla hallgató kérte, hogy a HÖK SzMSz-módosítást a jogi véleményezés csúszása miatt a következő ülésen tárgyalja a tanács.

3. Közegészségügyi- Járványügyi Bizottság létrehozása és elnökének megválasztása

Dr. Sümei Balázs dékán javasolta, hogy a bizottság a legfontosabb problémákat szedje össze és próbáljon pályázati úton pénzt szerezni, és tárgyaljon a centrum vezetésével a lehetőségekről. A dékáni vezetés *dr. Ember István* professzort javasolta a bizottság elnökének.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa 65 igen, 4 nem, 1 tartózkodás mellett elfogadta *dr. Ember Istvánnak* a Közegészségügyi-Járványügyi Bizottság elnöki tisztségére történő megválasztását.

4. A Szigetvári Kórház Sebészeti Osztályának akkreditációja (előterjesztő *dr. Ertl Tibor* professzor)

Dr. Ertl Tibor professzor elmondta: A grémiumvezetőknek egy könnyen és gyorsan kitöltethető adatlapot küldenek, amely segít abban, hogy pontosan lássák, melyik kórház, melyik osztály a részképzés melyik fázisára, hány hónapra akkreditálható. Kérte a vezetőket, hogy az adatlapokat kitöltve minél előbb juttassák vissza, hogy a szavazást követően az anyagot feltehessek a honlapra. A rezidensek így könnyen áttekinthetik a lehetőségeiket.

Az ÁOK Tanácsa 1 nem szavazat mellett elfogadta a Szigetvári Kórház Sebészeti Osztályának részleges akkreditációját.

5. PROFEX Nyelvvizsga Intézeti Tanszéki Csoport létesítése (előterjesztő *dr. Rébék Nagy Gábor* vezető nyelvtanár)

Egyetlen vidéki akkreditált nyelvvizsga-központként működik az intézetben a PROFEX Nyelvvizsga Központ. Az akkreditációt elnyerve a tevékenység zökkenőmentes lebonyolításához szükség van arra, hogy egy nyelvvizsga tanszéki csoport létrejöhessen, ugyanis a feladatok elosztását már más módszerrel kell szervezni.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa egyhangúlag elfogadta a PROFEX Nyelvvizsga Intézeti Tanszéki Csoport létesítését.

6. Közegészségtani- Járványtani Intézeti Tanszéki Csoport létesítése

7. Népegészségügyi Orvos Szak létesítési kérelme (mindkét napirendi pontot *dr. Ember István* professzor terjesztette elő)

A képzés a tervek szerint a 2006/2007-es tanévben indulna. Az ÁNTSZ-intézetekből kb. 400 szakorvos hiányzik. Az országos tisztifőorvos megkereste *Ember* professzort azzal a kéréssel, hogy az Általános Orvostudományi Kar indítson egy 4. alapképzést a fogorvos-, orvos- és gyógyszerészképzés mellett, a népegészségügyi graduális orvosképzést. Ez évente kb. 20-30 főt jelentene.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa 11 tartózkodással elfogadta a Nép-

ülése

egészségügyi Orvos Szak létesítési kérelmét és 9 tartózkodás mellett támogatta a Közegészségtani Járványtani Intézeti Tanszéki Csoport létesítését.

8. Klinikai Fogászati Higiénikus Felsőfokú Szakképzési Szak létesítési kérelme (előterjeszte dr. Szabó Gyula professzor)

Kormányrendelet ad lehetőséget a felsőfokú szakképzés szaklétesítési kérelmének elindítására. A fogászati praxisoknak fontos, magasan kvalifikált tagja lenne a higiénikus, mivel a felmérések alapján nagyszámú páciens ellátásáról van szó.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa 1 tartózkodással támogatta a Klinikai Fogászati Higiénikus Felsőfokú Szakképzési Szak létesítését.

9. Intézeti átszervezések

A Mozgástani Intézet vezetése a karhoz és a centrumhoz fordult azzal a kéréssel, hogy engedélyt kapjon OEP-tevékenységre. A cent-

rum vezetése megtárgyalta és nem támogatja a kérést; javasolta, hogy a Mozgástani Intézetet az Egyetemi Sportcentrumba részleges önállósággal kellene integrálni. Dr. Sümei Balázs dékán javasolta, hogy egy bizottság tekintse át az intézet korábbi és jelenlegi helyzetét és tegyen javaslatot az intézet jövőjére nézve. A bizottság tagjai: dr. Bellyei Árpád professzor (a centrum képviselője), dr. Tóth Kálmán professzor (a kar képviselője), dr. Németh Péter professzor (volt dékánhelyettesként már foglalkozott az intézet problémájával), Teczely Tamás (az intézet részéről), Köves Béla HÖK-elnök (a hallgatók képviselője).

10. Bejelentések (dr. Sümei Balázs dékán)

A kar átutalt a centrumnak 330 millió forintot a klinikai oktatásért.

A PPP-program keretén belül épületek rendbetétele, az állatház rendbetétele és új oktatórészleg felépítése szerepel. Az új építkezés terveit mutatta be dr. Sümei Balázs dékán és kiemelte, hogy parkolóhelyet nem veszünk, sőt fedett parkoló kerülne kialakításra és a fák megmaradása is fontos szempont volt a tervek elkészítésénél. Az épület illeszkedik a környezetbe, és egy szép tetőterasz is kialakításra kerülne. A tervek megvalósítása a kar hosszú távú fejlődését segítené elő. A megvalósítás legkorábban jövő nyáron kezdődhetne el.

Németországi hallgatók az Általános Orvostudományi Karon „Nem kultúr-, csak egyetemcsokk”

A német nyelvű orvostudományi képzés jelentős hagyományokkal rendelkezik Magyarországon. Az első német nyelvű évfolyam 1983-ban indult Budapesten. 1999-ben Szegeden is megszervezték a német nyelvű orvostudományi képzést. Bár már korábban is felmerült, hogy Pécsen is induljon orvostudományi képzés német nyelven, most értek meg a feltételek a képzés beindítására. Pécsen, mint a magyarországi német kisebbség „fővárosát” elsősorban nem a nyelvi nehézségek akadályozták a képzés indításában (bár esetenként az is), legfőképpen azt kellett látni, hogy belátható távon belül lesz-e elegendő hallgató, figyelembe véve, hogy a már működő két képzési hely évi kb. 300 hallgatót képes felvenni. Miután az elmúlt néhány évben folyamatosan, az elmúlt évben ugrásszerűen emelkedett a jelentkezők száma, a képzés beindítása ígéretesnek tűnt. Tekintetbe véve a közismert jelentős németországi orvoshiányt, az alacsony felvételi keretszámokat, belátható időn belül biztosítva van a magas érdeklődés a pécsi képzés iránt. (A 2004/2005 tanévre magyarországi képzésre jelentkező hallgatók száma meghaladta az 1000 főt.) A kari vezetés gyors reagálásának köszönhetően hetek alatt sikerült a képzés alapvető feltételeit megteremtenuünk, a szervezéssel párhuzamosan folytak a felvételek. Végül is 100 hallgató kezdte meg tanulmányait német nyelven ez év őszén a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán.

Jelentős lépés ez a kar életében. Nagy lehetőség és hatalmas feladat is a Német Program életre hívása. Hallgatók, oktatók, termék, felszerelés: mindezekről gondoskodni, mindezt megszervezni nem csekély kihívás. A hallgatók nagy része úgy jött Pécsre, hogy 4 szemesztert kíván itt tölteni, utána tanulmányait Németországban szeretné folytatni. (Budapesti tapasztalatok szerint a hallgatók kb. 20%-a marad a képzés végéig Magyarországon.) Szegeden nem szervezték meg a német nyelvű képzést a felsőbb évfolyamokon. A mégis maradni kívánó hallgatókat Budapestre irányítják. Ezzel szemben a mi célunk az, hogy minél több

hallgató válassza felsőbbéves tanulmányai színteréül is Pécsen. Ezt elsősorban úgy érhetjük el, ha a képzés színvonalát magasan tartjuk és olyan képzési formákat alkalmazunk, melyeket a hallgatók hiányolnak a németországi képzésben: magas gyakorlatos óraszám, kis csoportlétszám, a hallgatók szakmai kérdéseivel, problémáival történő intenzív foglalkozás, a lehetőségekhez képest szóbeli vizsgáztatás. Ezen túlmenően lényeges, hogy a hallgatók „jól érezzék magukat” Pécsen, szívesen legyenek nálunk. Ebben jelentős szerep hárul a HÖK-re, de legalább ilyen fontos, hogy a helyi német kisebbségi önkormányzattal is kiépítettük kapcsolatainkat, rajtuk keresztül különösen jól sikerült megkönnyítenuünk a német hallgatók beilleszkedését a helyi mindennapok életébe. (Talán nem tűnik dicsekvésnek, ha elmondjuk, hogy van olyan hallgatónk, aki – bár időközben kapott helyet Németországban – mégis továbbra is nálunk tanul!)

Úgy tűnik, hogy az elsőéves képzés magas színvonalú, a hallgatók – bár néha morognak – szorgalmasak, megalapozott tudásra tesznek szert, melyet jól fognak tudni kamatoztatni, akár Pécsen, akár Németországban kívánják tanulmányaikat folytatni. A következő hetek feladata lesz az első félév oktatási tapasztalatainak összegzése, a másodikéves képzés szervezésének indítása. A szak vezetése, az oktatók és a hallgatók között sikerült optimális kapcsolatot kialakítani, mely nagymértékben megkönnyítette nemcsak a szak indítását, hanem a magas szintű oktatási tevékenységet is.

A magyar felsőoktatás, és ezen belül az orvostudomány igen jó hírnévnek örvend Németországban. „Elsősztályú” természettudományos oktatásról ír a neves napilap, a Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ, 2004. szept. 25.). Ebben a cikkben Pécs külön vonzerejévé jelenik meg a város mediterrán hangulata és etnikai sokszínűsége (magyar, német, horvát stb. lakosokkal).

A hallgatók Németország szinte minden vidékéről (Bajorország,

Baden-Württemberg, Tübingia, Rajna-Pfalz, Északrajna-Westfália, Saarland, Hamburg, Brema, Berlin, Szász-Anhalt, Hessen, Schleswig-Holstein tartományokból) érkeztek a messzi „Fünfkirchen”-be.

Egyrészt azért jelentkeztek Pécsre, mert Németországban ebben az évben még nem kezdhették volna meg tanulmányaikat, várólistán kellett volna szerepelniük, másrészt egyre nagyobb vonzerőt jelent a magyarországi magas szintű képzés. Új szint, mozgást hoztak a diákok a kar életébe. Biciklittől zsúfolt a bejárat melletti tér, német szótól hangos a büfé.

Az oktatók számára nem kis megterhelést jelentett az új feladatokra való felkészülés. Nagy áldozatkészséggel vállalták az oktatást, az előadásokat, a csoportokat, és az első félév elteltével el lehet mondani, hogy munkájukat siker koronázta.

Megkérdeztünk hallgatókat, hogyan kerültek ők egyáltalán Pécsre, és miként vélekednek az egyetemről.

21 éves fiú hallgató:

– *Honnan hallott arról a lehetőségről, hogy Pécssett tanulhat az Ovrostudományi Karon?*

– Suttogó propaganda útján: egy ismerősöm utazott a repülőn valakivel, aki Budapesten végzett, ő ajánlotta Magyarországot, és az interneten ráleltem Pécsre. A szüleim Szlovákiából származnak, így nekem nem ismeretlen Közép-Kelet Európa, az itteni mentalitás.

– *Meddig tervezi az itteni tanulmányait?*

– Két év múlva szeretnék visszamenni Németországba, mert vár a családom, és a barátnőm is nagyon vár vissza.

– *Kulturális sokk?*

– Én ilyet nem éltem meg. Magyarország is Európa. Az egyetlen, ami feltűnt, hogy a magyarok rendszeretete és az előírások megvalósulása talán nem olyan mértékű, mint a németeké.

19 éves leány hallgató:

– *Honnan hallott erről a pécsi lehetőségről?*

– Azért nem Németországban tanulok, mert ott még nem is tudtam volna pályázni, mikor ide már felvettek. Én meg nagyon örültem, hogy biztos helyem van, és nem kerülök otthon várólistára a „numerus clausus” (a felvehető hallgatók száma korlátozott) miatt. A külföld is vonzott. Az édesapámnak van egy kollégája, akinek a gyerekei Budapesten jártak egyetemre. Így szereztem tudomást Szegedről is, és utána az interneten észrevettem, hogy Pécssett is lehet tanulni.

– *Hallott-e már korábban Pécsről?*

– Csak az internetről voltak információim.

– *Kulturális sokk?*

– Kulturális sokkról nem beszélhetek, de egyetem-sokkról inkább...

– *Hogy kell ezt érteni?*

– A rendszer az egyetemen egész más, mint az iskolában. Ott sokkal inkább sikerekhez voltunk szokva, míg itt épp csak hogy megfelel az ember, ha szerencséje van. De azt hiszem, a legtöbünknek ez mára már beállt újra a helyére.

– *Úgy érzi, hogy túl van a krízisen?*

– Remélem, bár nem tudom, mi lesz a vizsgákon.

– *Hogy tervezi, meddig szeretne Pécssett maradni?*

– Két évet mindenképp, aztán meglátjuk. Ha átvesznek Németországba, akkor valószínűleg megyek, de ha nem, akkor itt maradok.

Fiú hallgatók (20 és 22 évesek):

– *Honnan hallott erről a lehetőségről, hogy Pécssett is beindult a Német Program?*

– Egy barátomtól. A szülinapi bulimon mesélt arról, hogy Pécssett is lehet jelentkezni az orvosi karra.

– *És ő honnan tudta, hogy létezik ez a lehetőség?*

– Tényleg nem tudom, talán neki is mesélték ismerősök, vagy az interneten látta, és tudta hogy az orvosira készülök.

– *És milyennek hangzott az Ön számára ez a lehetőség?*

– Szupernek tűnt, különösen azért, mert tudtam, hogy az átlagom nem elég jó ahhoz, hogy Németországban tanulhassak már idéntől. Másnap gyorsan rá is mentem az internetre, és ott olvastam a Semmelweis Egyetemről. Korábban még soha semmit nem hallottam erről, és nagyon örültem, rögtön elkezdtem telefonálni, interneten és telefonon az összes információt összegyűjteni.

– *És Ön?*

– Stuttgartban volt a Semmelweis Egyetemnek egy információs rendezvénye, amire elmentem. Ott említették, hogy Szegeden és Pécssett is van lehetőség arra, hogy német nyelven végezzem az orvosi egyetemet. Jelentkeztem mind a három magyar egyetemre. Pécsről kaptam pozitív visszajelzést, így kerültem ide.

– *Érte Önöket itt egyfajta kulturális sokk?*

– Nem, egyáltalán nem. De ami feltűnt, az az, hogy itt az emberek sokkal barátságosabbak, nagyon kedvesek és szívélyesek. Kulturális sokkról egyáltalán nem beszélhetünk.

– Nem, kulturális sokknak nem nevezném, inkább egy rövid megszokási fázisnak. Úgy gondolom, hogy egy kis időnek el kellett telni ahhoz, hogy akklimatizálódjunk. Most már viszont jelentkeznek a honvág első tünetei.

– *Hogy tervezik, meddig fognak maradni?*

– Nem tudom még, 2 évig biztosan itt maradok, aztán kérdéses hogy mi fog történni. Meglátjuk. Talán utána is itt fogok maradni. Lehet, hogy annyira megszeretem itt, hogy itt maradok, de most csak az első 2 évre gondolok.

– Még nem nagyon gondolkoztam rajta. Az biztos, hogy az első 2 évet megpróbálom megcsinálni, és meglátjuk, hogy utána hogy megy majd tovább.

– *Most így, honvágától gyötörtén nehéz is arra gondolni, hogy több évet itt fog maradni, nem?*

– Igen, különösen azért, mert a magyar nyelv nehéz, sokat kell tanulni, és nagyon sok más tanulnivaló is szorítja az embert, és mivel a szabadidőmben is csak németekkel vagyok együtt, nem tudom fejleszteni a magyart.

– *Szívesen venné, ha lennének kapcsolatai magyar diákokkal?*

– Egyáltalán nem venném rossz néven. Az a baj, hogy csak az egyetem van a fejünkben, nem érünk rá semmire. Nem is jut eszünkbe, hogy lehetne kapcsolatokat építeni, pedig így is tudnánk fejleszteni a magyar tudásunkat. A boltban sem kellene csak tört magyar nyelven mutogatnunk. Különben mindenkinek csak ajánlhatom az itteni egyetemet.

– *Miért?*

– Mert követelnek, de így az ember tanul is.

– Ez egy nagyon jó iskola.

– *Köszönöm az interjút.*

Dr. Ohmacht Róbert egyetemi docens,
a Német Program vezetője és munkatársai

A Tanulmányi Bizottság ülése ■ 2004. október 26.

Jelenlévő tagok: *Dr. Lengvári István, dr. Trixler Mátyas, dr. Szilágyi András, dr. Lőrinczy Dénes, dr. Nagy Györgyi, dr. Csanaky Iván, dr. Bán Ágnes, Jakab Lajos, Pataky László, Manfred Schmies, Penke József, Sólyom Alexander, Nagy Gábor, dr. Wittmann István, Kálmán Sándorné, dr. Kovács Magdolna.* A levezető elnök *dr. Lengvári István.*

A személyi ügyekre való tekintettel az elnök zárt ülést rendel el.

1. Hallgatói ügyek

Egy hallgató ügyében a bizottság a korábbi átvétele után megírt levélre hivatkozva tisztázni szeretné a hallgató államilag finanszírozott éveinek számát. A bizottság a ren-

delkezésére álló iratok és saját intézményi szabályzata szerint, kiemelve a PTE ÁOK Térítési és Juttatási Szabályzat záró rendelkezését, 4 plusz 1 félév megítélését egyhangúlag támogatta.

Két költségtérítési hallgató kéri évhasználat engedélyezése mellett az általuk befizetett költségtérítés visszatérítését.

A bizottság időarányosan a befizetett összeg 80 %-át visszatéríti. A bizottság a javaslatot 12 igen és 1 tartózkodás mellett elfogadta.

Az elnök javaslata, hogy ezen döntési mechanizmust rögzítsék a PTE ÁOK Térítési és Juttatási Szabályzatában.

2. Egyéb

A gyógyszerész szak kezdeményezése a számítógépes vizsga, melynek alapjait a gyógyszerészképzésben részt vevő néhány oktató szeretné véghezvinni, először a saját tantárgyuk esetén. E javaslatot főként a hallgatók számának növekedésével indokolják. A dékánhelyettes javaslata, hogy először körlevélben kérdezzük meg a többi intézetet is, és megfelelő számú igény esetén kellene gondolkodni a tényleges kivitelezésen.

Dr. Lengvári István TB-alelnök
Nagy Gábor TB-titkár

A Sportbizottság 2004. október 19-én tartott ülése

Napirendi pontok: 1. A Pécsen megrendezendő 2005. évi Medikus Kupa előkészítésének jelenlegi állása (előadó: *Farkas György*); 2. Az angol és német nyelvű testnevelésoktatás tapasztalatai (előadó: *Téczy Tamás*); 3. Egyebek, hozzászólások

1. A kupa szervezőbizottsága az év májusában alakult meg. Tagjai a Mozgástani Intézet képviseletében *Téczy Tamás* igazgatóhelyettes és *Farkas György* testnevelő tanár, a Medikus Sportkör részéről *dr. Hartmann Géza* elnök és a Hallgatói Önkormányzat részéről *Köves Béla* elnök. A bizottság októberi megbeszélésén elosztották a szervezési feladatokat és vázolták a költségvetést. A kupa megrendezésének legnagyobb feladata a megfelelő anyagi háttér biztosítása, ami a jelenlegi számítások szerint körülbelül ötmillió forint. Az összeg nagy részét az egyetem, illetve az orvoskar költségvetéséből kellene megoldani, de a részt vevő egyetemek hozzájárulásából egymillió kétszáz ezer forint nevezési díj a kiindulási alap. Ígéretük alapján még kb. nyolcszáz ezer forint körüli összeg áll a mai napon rendelkezésre. A költségek előteremtésére szponzorokat, reklámokat próbálunk szerezni. Fontos feladat az időpont kitzítése, amit a tavaszi időszakban rendezendő Medikus Napok keretében tervezzük.

2. A sportbizottság megtárgyalta a kritériumtárgyként bevezetett testnevelés oktatásának eddigi tapasztalatait. Meghívottként *dr. Kiss Sándor* testnevelő tanár, tantárgyfelelős számolt be a magyar nyelvű testnevelésoktatás eddigi tapasztalatairól. Ismertette a tantárgy kritériumrendszerét. A testnevelés lebonyolítása a Mozgástani Intézet állami feladatát képezi.

A Mozgástani Intézet a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat alapján kidolgozta a követelményrendszert és a Tanulmányi Osztályon keresztül erről tájékoztatta a hallgatókat.

Az elmúlt tanévben a hallgatói óralátogatás a következőképp alakult: I. félév 93 %-os, II. félév 86,5 %-os volt. A teljesítések 75 %-ában az intézet által felajánlott lehetőségeket használták ki a hallgatók, míg 22 % a Medikus Sportkör szakcsoportjaiban teljesített, és 7 fő hallgató külsős egyesületben sportolt aktívan.

Tapasztalataink

- A hallgatók döntő többsége megértette és elfogadta a testnevelés kritériumtárgyként történt bevezetését.
- Sok foglalkozási forma közül tudnak a hallgatók választani.
- A Mozgástani Intézet és a Medikus Sportkör közötti jó együttműködés alapján a hallgatók a Medikus Sportkör

edzéseink is teljesíthetik a testnevelés követelményeit.

- A megnövekedett hallgatói létszám miatt egyre nagyobb gondot jelent a létesítmények szűkös volta.

A témával kapcsolatos hozzászólások: Köves Béla (HÖK): Érdemes lenne megjelentetni a hallgatói újságban ezeket a tapasztalatokat, esetleg párhuzamosan egy hallgatói vélemény kíséretében.

Dr. Ángyán Lajos: Már most érezhető, hogy mennyire szűkek a létesítményeink és a következő évtől ez még égetőbb lesz, így szinte elkerülhetetlen a létesítményfejlesztés és a testnevelő tanári kar bővítése.

Dr. Szeberényi József: Az Orvoskari Hírmondóban is meg kellene jelentetni a tapasztalatokat.

Dr. Hartmann Géza is megemlíti a sportlétesítmények szűköségét.

3. *Téczy Tamás* testnevelő tanár az idegen nyelvű oktatás testneveléséről számolt be.

Tájékoztatta a bizottságot arról, hogy a foglalkozásra való jelentkezések milyen arányban valósultak meg. A német programnál a részvételi arány körülbelül 50 %-os, az angol programnál is hasonló a helyzet az első évfolyamnál, míg a második évfolyamon valamivel kisebb a létszám. Ennek oka is visszavezethető a létesítmények helyzetére, és mivel a külföldi hallgatók sokkal jobb kö-

rülményekhez vannak szokva, ezért a hallgatók valamilyen külsős megoldást próbálnak keresni, ez azonban nehezíti a tantárgyi követelmények betartásának ellenőrzését.

Probléma az is, hogy a német program oktatásában csak heti egy óra testnevelés van beállítva, szemben a magyar és angol programon hallgatók két órájával. Vannak hallgatók, akik felmentést szeretnének kérni a testnevelés alól, különféle sporteredményekre hivatkozva.

Hozzászólások: Köves Béla: Az internetes jelentkezést fejleszteni kellene, a sportkörnek is lehetne honlapot készíteni.

Dr. Ángyán Lajos szerint az idegen nyelvű oktatás ellentmondásos, hiszen az egyetemnek jó bevételi forrás a külföldi hallgatók tandíja, ugyanakkor azokban az országokban, ahonnan a külföldi hallgatók jönnek, sokkal nagyobb a presztízse a sportnak és a testnevelésnek, így ismét a létesítményfejlesztés fontosságát emeli ki.

Dr. Szeberényi József a külföldi hallgatók felmentésének kérdésére reagálva említette, hogy a testnevelésoktatásban sem lehet különbséget tenni a magyar és az idegen nyelvű oktatás között. Javasolta, hogy külsős klubokban is lehetne teljesíteni a követelményeket.

Ezzel szemben *dr. Molnár Dénes* azt hangsúlyozta, hogy az egyetemi feladatok teljesítését nem szabad „bérbe adni”.

Farkas György titkár

Dr. Jobst Kázmér professzor

A Pécsi Tudományegyetem, az MTA Orvosi Tudományok Osztálya és a Magyar Laboratóriumi Diagnosztikai Társaság nevében szól az a meghívó, amely 2004. december 3-án délutánjára invitálta a barátokat, pályatársakat, munkatársakat és a közeli hozzátartozókat. A Pécsi Tudományegyetem Díszterme (a Rákóczi úti aula) 14 órára megtelt az ünneplő közönséggel.

Jobst Kázmér egyetemi tanár, akadémikus, a Magyar Laboratóriumi Diagnosztikai Társaság örökös, tiszteletbeli elnöke, Pécs város díszpolgára 80. születésnapja alkalmából rendezett ünnepi tudományos ülésre jöttünk össze.

Az ünnepi programban elsőként *Lénárd László* akadémikus, a PTE rektora köszöntötte az egyetem nevében az ünnepeltet. Méltatásában az intézetalapító, „vaslogikájú” és „lépésről lépésre” haladó, vitákat provokáló, minőség-igényes professzort emelte ki, aki 6 évig tudományos rektorhelyettes is volt a POTE-n.

Telegdy Gyula akadémikus, az MTA Orvosi Osztályának elnöke szólásra emelkedve, először felolvasta *Vizi E. Szilveszternek* az Akadémia elnöksége nevében írt köszöntő levelét. Telegdy akadémikus köszöntőjében visszaemlékezett a pécsi évekre. Jobst professzor életútjának állomásait ismertetve megemlítette a jezsuitáknál és a cisztercieknél töltött iskolai éveket, majd a műegyetemi tanulmányokat, a Kémia Intézetben *Cholnoky László* professzor mellett már oktatóként és párhuzamosan orvostanhallgatóként eltöltött időszakot, és a Patológia Intézet-beli kemény munkát *Romhányi György* irányítása mellett. Amikor pedig Jobst Kázmér még nem professzorként meghívást kapott a Központi Klinikai Laboratórium vezetésére, példát adott arra, hogyan lehetett az akkori körülmények között „pénz nélkül intézetet szervezni”. Az „Orvosi Osztály elnökeként tőle tanultam a viták levezetését” fejezte be méltatását Telegdy akadémikus.

A köszöntések sorában *Toller László*, Pécs Megyei Jogú Város polgármestere következett a város képviselőjében. Mint kiemelte, a város, mikor Jobst Kázmér professzort díszpolgárává választotta, a tekintélyes nemzetközi hírű vezetőnek és – az egyetem, mint közösség véleménye alapján – az intézmény elismert „pillérének” adományozta a címet. A professzor úr a városért felelősséget érző polgárként nyilatkozott mindig találkozásaik során, fejezte be a polgármester.

A program második részében a pályatársak és tanítványok részben személyes hangú visszaemlékezései, közös élményei, valamint a laboratóriumi medicina egy-egy területét érintő tudományos előadások következtek. A tudományos előadások sem nélkülözték azonban azt az ünnepelt felé megnyilvánuló mélyes tiszteletet és hálás szeretetet, ami az egész ünnepség meghatározója volt.

Néhány önkényesen kiragadott gondolat az elhangzott előadások sorrendjében:

Kellermayer Miklós egyetemi tanár, PTE („42 évvel ezelőtt”): Kapcsolatunk hasonlatos volt ahhoz a vitorlázó géphez, melyet a motoros gép vontat: minél magasabbra húzza a motoros gép, a vitorlázó annál távolabbra száll. Hálás vagyok a bizalomért. Egész életemben ebből táplálkoztam. Isten éltesen, Kázmér!

Méhes Károly akadémikus, PTE („Egy fél évszázados kapcsolat mozzanatai”): Fél évszázadnál több, mert már gimnazistaként ismertem... A Romhányi-intézetbe IV. évesen externistának jelentkeztem. Jobsthoz osztottak be... Vezetésével technikai fogások elsajátításához jutottam, jóllehet az elméleti háttérrel még sokáig nem értettem... Remek hangulat, jókedv és önzetlenség... Nature és Lancet

dolgozatunkban mi externisták voltunk az első szerzők... Később remek laborosnak és laborszervezőnek ismertem meg... 1986 végén meghívásra Győrből megpályáztam a POTE Gyermekklinikáját. Kázmér erre erősen rábeszélte, újrakezdésemet erősen segítette, s akadémikussá válásomban is része volt... Könnyen váltam hívévé, nem voltam egyedül, sokaknak volt segítője. Isten éltesen sokáig!

Kosztolányi György akadémikus, PTE („Egy majd két évtizednyi különbség természetrajza”): 1962. szeptember 18-án az első kóronctan gyakorlatra vártam. Akkor még nem hittem volna, hogy életem más vágányra kerül azzal, ami Jobst Kázmér belépésével jött létre. Szubjektív gondolatok következnek: ... „a gyakorlatvezetőről”, ... „a téma-vezetőről”, ... „az aspiráns-vezetőről”, ... „az egyetemi vezetőről”, ... „az akadémikusról”, ... „a professzor emeritusról”. Hogyan lehet összefoglalni? A különbség talán az évek folyamán lemorzsolódik, de soha nem tűnik el mester és tanítvány között, mert a szellemi kapcsolat időn kívüli.

Muszbek László akadémikus, DE („Ritka betegségek laboratóriumi diagnosztikája egy eset példáján”): Soha nem szerette, ha sokáig dicsérték, adandó alkalmal a szakmára terelte a beszédet. Ez az első előadás, mely a szakmai köszöntő előadások sorában bemutatásra kerül. A „ritka betegségek” a laboratóriumi medicinában, mint új tudományos irány jelentkezik, amelynek háttérében megfelelő diagnosztikai eljárások állnak rendelkezésre. Egy ritka vér-alvadási betegségen keresztül ismertetem ezt az irányzatot (... öröklött FX hiány).

Horváth Andrea Rita egyetemi tanár, SZTE („Bizonyítékokon alapuló laboratóriumi medicina”): Az előadó az MLDT mb. elnöke, a bizonyítékokon alapuló orvoslás (BAO vagy EBM) laboratóriumi medicinát érintő szaktekintélye. Sajátos humorról fűszerezve aktualizálta a bizonyítékokon alapuló laboratóriumi medicinát (BALM) a bálicsi és a gyöngyösi borok vizsgálatára.

Kovács L. Gábor akadémikus, PTE („Európai harmonizáció a laboratóriumi medicinában”): Az előadás Jobst Kázmér munkássá-

Dr. Lénárd László akadémikus,
a PTE rektora

Dr. Telegdy Gyula
akadémikus

Dr. Kellermayer Miklós
egyetemi tanár

úr 80 éves

*Dr. Kovács L. Gábor
akadémikus*

gának tudományszervező, valamint oktatásszervező tevékenységét méltatta. Intézetalapítóként, intézetvezetőként, valamint az MLDT elnökéként megalapítója volt azoknak az együttműködéseknek, amelyek a hazai laboratóriumi medicina szakterület jelenlegi nemzetközi kapcsolatait eredményezték (IFCC, FESCC). Részvétel nemzetközi szervezetek munkájában, a posztgraduális képzés eurokonform átalakítása, laboratóriumok akkreditációja, mind az európai harmonizáció

Az ünnepelt

Az ünneplők

jegyében történik.

Az ünnepség záró „előadójaként” váratlanul az ünnepelt, *Jobst Kázmér* akadémikus emelkedett szólásra. „Ma délután hat előadót hallhattunk” kezdte. Az alapképzés jelentőségét emelte ki, hiszen részben kezdettől fogva maradtak, részben átkerültek a laboratóriumi területre az előadók. „Akik ma szóltak, a második generációt jelentik, a diagnosztikus szakmák sikere ez.” Emlékeztetett a nagy elődökre, a 20-as 30-as években induló első generációra: *Udránszky László, Pándy Kálmán, Jendrassik Lóránd, Somogyi Mihály, Bálint Péter, Szász Gábor*; sorolta. A mai ünnep előadói a második generáció munkálkodását dicsérik. Az előadók közül 4 akadémikus, és ebből 3 pécsi, és a rektor úr és az osztályelnök úr!

20 év múlva lesz ilyen utódlás? Azt kívánom, hogy legyen. A munka önzetlen, szenvedélyes, megszállott kutatómunka.

Isten éltesse Professzor Úr!

Dr. Kovács L. Gábor

2004. december 6.

Fotó: ifj. Vadász István

Habilitációs eljárások indítása

2004-ben a szeptember 1-jei határidőre 8 habilitációs pályázat érkezett. A zárt eljárásban egy pályázat sikertelennek bizonyult, mivel a külső pályázó nem felelt meg az eljárás megindításához szükséges néhány feltételnek. Hét pályázatot a Habilitációs Tanács alkalmasnak talált arra, hogy azokat szakmai bírálóknak kiadja. A pályázók az alábbiak:

- Dr. Bajnok László* egyetemi docens, I. sz. Belgyógyászati Klinika
- Dr. Farkas Sándor* egyetemi docens, Pszichiátriai Klinika
- Dr. Kondákor István* egyetemi docens, Neurológiai Klinika
- Dr. Molnár Zsolt* egyetemi docens, Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet
- Dr. Olasz Lajos* egyetemi docens, Fogászati és Szájsebészeti Klinika
- Dr. Pongrácz Judit* egyetemi adjunktus, Immunológiai és Biotechnológiai Intézet
- Dr. Tényi Tamás* egyetemi docens, Pszichiátriai Klinika

A szakmai bírálók hat pályázatot 100%-os, egyet 93,3%-os szavazati aránnyal alkalmasnak találtak arra, hogy javasolják a nyílt eljárás megindítását. A Habilitációs Tanács 2004. november 11-i ülésén, 100%-os szavazati aránnyal döntött arról, hogy a pályázatokat, támogató javaslattal az Egyetemi Doktori és Habilitációs Bizottságnak továbbítja. Az EDHB november 23-i ülésén, maximális támogatással engedélyezte a nyílt eljárás lefolytatását.

Dr. Lázár Gyula egyetemi tanár
a Habilitációs Tanács elnöke

SZENTÁGOTHAJ-DÍJ

Az Arany János Közalapítvány a Magyar Tudományért Szentágotthai János Szakkuratóriuma évente oszt ki Szentágotthai-díjat tudományos munkásságért. 2004-ben a kuratórium döntése alapján

DR. MELEGH BÉLA EGYETEMI TANÁR

vehette át a díjat kimagasló tudományos teljesítményéért.

MARSCHALKÓ TAMÁS EMLÉKPLAKETT

A Magyar Haematológiai és Transzfúziológiai Társaság 2004. november 19-i ünnepélyes ülésén

DR. LOSONCZY HAJNA EGYETEMI TANÁRNAK

„a pécsi hematológiai iskola felvirágoztatásáért, a hemosztazológia és az onkohematológia területén végzett munkásságáért, a pécsi őssejt-transzplantációs centrum megteremtéséért és társaságunk elnökeként végzett odaadó munkájáért” a 2004. évi Hematológiai Nagydíjat és a Marschalkó Tamás emléklakettet adományozta.

Marschalkó Tamás (Tokaj, 1862. június 25.–Kolozsvár, 1915. szeptember 23.): bőrgyógyász, egyetemi tanár. Budapesten szerzett orvosi oklevelet. Általános orvosi gyakorlati tevékenység után 1890–94-ben ösztöndíjjal külföldön, Boroszlóban Neisser mellett bőrgyógyászatot tanult. 1897-ben magántanár, majd a bőrgyógyászat ny. r. tanára Kolozsvárott. Fejlesztette a bőr szövettani vizsgálati módszereit. Jelentősek a plazmaszövetekre, a rhinoscleroma kórszövettanára vonatkozó kutatásai, valamint a Salvarsan oldásával kapcsolatos „vízkárosodásról” szóló megállapításai. Serológiai kutatásai is figyelemre méltóak. – F. m. Leukoplakia buccalis (társszerzőkkel, Bp., 1897). – Irod. Veress Sándor: M. T. (Orv. Hetil. 1915. 59. sz.)

DR. CSERNUS VALÉR EGYETEMI TANÁRT

a Német Tudományos Akadémia (Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina) rendes tagjává választotta.

A 2004. évi Grastyán-díj kitüntetettjei

2004. november 11-én rendezték meg a Grastyán Alapítvány díjadási ünnepségét. A díjazottakat Bárdi László sinológus és Kircsi László zeneesztéta, a 2003. évi Grastyán-díjasok köszöntötték. A díjat *dr. Ádám Antal* jogászprofesszor, *dr. Ormos Mária* történészprofesszor és *dr. Vereczkei Lajos* orvos-fiziológus professzor kapta.

Dr. Ádám Antal professor (jobbról) átveszi a díjat

Dr. Vereczkei Lajos professor átveszi a díjat

Dr. Ormos Mária akademikus átveszi a díjat

Ösztöndíjban részesült *Kertes Erika*, az Élettani Intézet és az MTA Idegéletlani Kutatócsoport munkatársa és a PTE TTK Földtudományok Doktori Iskola hallgatói.

Dr. Rozsos István professor átveszi a díjat
dr. Vizi E. Szilveszter akademikustól, a kuratórium elnökétől

DR. SZABÓ GYÖRGY-DÍJ

A Hemingway Alapítvány ez évi orvostudományi díját, a Dr. Szabó György-díjat

ROZSOS ISTVÁN PROFESSZOR

kapta az általa kidolgozott és az egész világon elterjedt mikro-sebészeti eljárásért. A díjat 2004. október hó 14-én adták át a Magyar Tudományos Akadémián.

A Hemingway Alapítvány az orvostudomány területén kimagasló érdemeket szerzett hazai szakemberek elismerésére 1998. év tavaszán alapította meg a neves orvosprofesszorról elnevezett „Dr. Szabó György-díj”-at, melyet évente a kuratórium döntése alapján egy-egy kiemelkedő személyiségnek adományoznak. A díjat *dr. Vizi E. Szilveszter* akadémikus, a kuratórium elnöke, *dr. Fazekas Árpád*, *dr. George F. Hemingway*, *dr. Jakab Ferenc*, *dr. Mikola István*, *dr. Rosivall László*, *dr. Surján László*, *dr. Szabó Dezső*, a kuratórium tagjai egyhangúlag ítélték oda.

A díjat 1998-ban *prof. Halász Béla* egyetemi tanár, 1999-ben *prof. Besznyák István*, 2000-ben *prof. Flerkó Béla*, 2001-ben *prof. Palkovits Miklós*, 2002-ben *prof. Rák Kálmán*, 2003-ban *prof. Tulassay Tivadar* akadémikusok nyerték el.

A Tudományos Diákkör demonstrátori ösztöndíjai a 2004/2005-ös tanévben

Ebben a tanévben 13 hallgató nyerte el a PTE ÁOK Tudományos Diákkörének demonstrátori ösztöndíját (1. táblázat). Bár a demonstrátori ösztöndíjasok többsége idén is az elméleti intézetek diákkörösei közül került ki, azonban három, klinikán tevékenykedő tudományos diákkörös is teljesítette az ösztöndíj elnyerésének szigorú oktatási feltételét. Érdekes módon mindhárman műtétes szakmában folytatnak tudományos diákköri kutatómunkát, az ún. konzervatív klinikai tudományok területéről ebben az évben egyetlen nyertes pályázat sem érkezett.

A demonstrátori ösztöndíjnak régi és nemes hagyományai vannak karunkon. A mostani értékelés öröndetes tapasztalata volt, hogy ebben az évben is értékes pályázatok közül lehetett kiválasztani a díjazottakat. A demonstrátori ösztöndíj rendszerének összképe azonban korántsem tekinthető megnyugtatónak. Igen csak kérdéses ugyanis, hogy az ösztöndíjak jelenlegi összege (I. kategória: 6000 Ft, II. kategória: 4000 Ft, III. kategória: 3000 Ft havi díjazás 10 hónapon keresztül) meddig jelent még motiváló

tényezőt. A demonstrátori ösztöndíjak a hallgatói normatíva adott százalékaként állnak rendelkezésre. Az elmúlt évtizedben sokféle szabályozás változott ugyan, de a kiosztható ösztöndíjkeret lényegében változatlan maradt: a 2004/2005-ös tanévben szinte forintnyi pontossággal ugyanaz az összeg áll rendelkezésre, mint 15 évvel korábban.

A demonstrátori ösztöndíjat benyújtó hallgatókat nyilvánvalóan nem elsősorban a szerény zsebpénz-kiegészítés motiválja pályázati anyaguk összeállításában. Biztosan erősebb motiváló tényező az a „példamutató hagyomány”, hogy az intézetek és a klinikák vezető oktatói legtöbbször maguk is demonstrátori ösztöndíjasok voltak hallgató korukban. Egy ösztöndíj esetében azonban talán nem lenne baj, ha maga a díjazás is ösztönözhetne...

A PTE ÁOK TDK oktatói vezetősége

(Dr. Decsi Tamás, dr. Gócze Péter, dr. Nyitrai Miklós, dr. Pintér Erika)

1. táblázat: A PTE ÁOK TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRÉNEK DEMONSTRÁTORI ÖSZTÖNDÍJASAI A 2004/2005-ÖS TANÉVBEN

NÉV	ÉVFOLYAM	INTÉZET	TÉMAVEZETŐ	KATEGÓRIA
Kiss Péter	VI.	Humán Anatómiai Intézet	Dr. Lengvári István, dr. Reglódi Dóra	I.
Lábadai Árpád	VI.	Immunológiai és Biotechnológiai Intézet	Dr. Balogh Péter	I.
Kiss Balázs	V.	Biofizikai Intézet	Dr. Ifj. Kellermayer Miklós	I.
László Kristóf	VI.	Élettani Intézet	Dr. Lénárd László	II.
Czeiter Endre	VI.	Idegsebészeti Klinika	Dr. Büki András	II.
Takács Ildikó	VI.	Sebészeti Klinika	Dr. Wéber György	II.
Péterfalvi Ágnes	VI.	Idegsebészeti Klinika	Dr. Büki András	II.
Hartmann Ágnes	V.	Laboratóriumi Medicina Intézet	Dr. Ludány Andrea	II.
Szalai Milán	IV.	Humán Anatómiai Intézet	Dr. Reglódi Dóra	II.
Szalay László Csaba	VI.	Élettani Intézet	Dr. Karádi Zoltán	II.
Kiss Gyöngyi	VI.	Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet	Dr. Berente Zoltán	II.
Markó Katalin	V.	Élettani Intézet	Dr. Jandó Gábor	III.
Vigh Éva	V.	Kóréletani Intézet	Dr. Garai János	III.

A Tudományos Diákkör Dékáni Pályázatának

Ebben a tanévben is a Tudományos Diákkör Ünnepi Ülésén adták át az ún. dékáni pályázat díjait. Az ünnepi ülés elnökségében *dr. Sümei Balázs* dékán, *dr. Melegh Béla* általános dékánhelyettes és *dr. Decsi Tamás* TDK-elnök foglalt helyet. Előbb dr. Melegh Béla általános dékánhelyettes köszöntötte a megjelenteket, majd dr. Sümei Balázs dékán tartott ünnepi bevezetőt. Bevezetőjében kiemelten hangsúlyozta a tudományos kutatómunka jelentőségét a kar oktatási célkitűzéseinek elérésében is. A ma oktatásának ugyanis voltaképpen a holnap ismeretanyagát kellene átadnia a hallgatóknak, ezt az ellentmondást pedig csak a tanulás megtanításának útján lehet feloldani. A tudományos kutatómunka végzése ugyanakkor a legkiválóbb módszer az ismeretszerzés módszertanának elsajátítására. A 2003-2004. tanévben meghirdetett, 2004. szeptemberi beadási határidejű tudományos diákköri pályázati felhívásra 41 pályamunka érkezett. Az értékelő bizottságok javaslata alapján Kiemelt I. Díjban 3 hallgató, I. Díjban 10 hallgató, II. Díjban 13 hallgató, III. Díj-

Az elnökség (balról jobbra): *dr. Melegh Béla* dékánhelyettes, *dr. Sümei Balázs* dékán és *dr. Decsi Tamás*, a TDK-tanács elnöke

Járay Ákos

ban 8 hallgató és Dékáni Dicséretben 7 hallgató részesült. Ezúton is hálásan köszönjük a bíráló bizottságok minden tagjának odaadó munkáját, és külön köszönjük a bizottságok elnökeinek, *dr. Csermus Valér*; *dr. Hunyady Béla*, *dr. Illés Tamás*, *dr. Molnár Dénes*, *dr. Szeberényi József* és *dr. Wéber György* egyetemi tanároknak a bizottságok munkájának összefogását.

A Kiemelt I. Díjban részesülők 15 000.- Ft, az I. helyezést elérték 10 000.-Ft, a II. helyezést elérték 7000.- Ft, a III. helyezettek 5000.- Ft, míg a Dékáni Dicséretben részesültek 2000.- Ft jutalmat kaptak. Az alábbiakban közöljük a jutalmazottak részletes névsorát:

Kiemelt I. Díj

Balogh András III. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Pap Marianna*, Orvosi Biológiai Intézet);

Nagy Enikő VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: *dr. Molnár Dénes* és *dr. Erhardt Éva*, Gyermekgyógyászati Klinika);

Takács Ildikó VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Wéber György*, Sebészeti Klinika);

I. Díj

Balogh Boglárka VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Sütő Gábor*, Immunológiai és Reumatológiai Klinika);

Börzsei Rita IV. évf. gyógyszerészhallgató (témavezető: *dr. Helyes Zsuzsanna*, Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézet);

Czeiter Endre VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Büki András*, Idegsebészeti Klinika);

Farkas Boglárka VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: *dr. Bellyei Árpád* és *dr. Bálint Lehel*, Ortopédiai Klinika);

Futó Katalin VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Tényi Tamás*, Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika);

Járay Ákos VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Harmat Zoltán*, Radiológiai Klinika);

Kaczor Norbert VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: *dr. Than Péter* és *dr. Horváth Gábor*, Ortopédiai Klinika);

Kenyeres Péter VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: *dr. Czopf*

Domány Eszter

eredményei a 2004/2005-ös tanévben

Takács Ildikó

Nagy Enikő

László, I. sz. Belgyógyászati Klinika);

Nyuschál Balázs VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Gerlinger Imre, Fül-Orr-Gégészeti és Fej- Nyaksebészeti Klinika);

Tálos Szilvia V. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Lénárd László és Kertes Erika, Élettani Intézet);

II. Díj

Bakó Péter VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Pytel József, Fül-Orr-Gégészeti és Fej- Nyaksebészeti Klinika);

Berta Boglárka V. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Hadzsiev Kinga, Orvosi Genetikai és Gyermekfejlődéstani Intézet);

Csalló Bernadett VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Sárszegi Zsolt, Szívgyógyászati Klinika);

Ezer Kinga VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Nagy Lajos, Családorvostani Intézet és III. sz. Belgyógyászati Klinika);

Feiszt Zsófia VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Szekeres Júlia, Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet);

Herrfurt Dóra VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Tiringner István, Magatartástudományi Intézet);

Mándl Adél VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Dóczi Tamás és dr. Horváth Zsolt, Idegsebészeti Klinika);

Péterfalvi Ágnes VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Büki András és dr. Tamás Andrea, Idegsebészeti Klinika);

Márton Balázs VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Kereskai László, Patológiai Intézet);

Avar Péter Ágoston IV. évf. gyógyszerészhallgató (témavezetők: dr. Ohmacht Róbert és Márk László, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet);

Solymos Andor VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Róth Erzsébet és dr. Jancsó Gábor, Sebészeti Oktató és Kutató Intézet);

Savanya Márta VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Adamovich Károly, Gyermekgyógyászati Klinika);

Vastag László I. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Pámer Zsuzsanna, Szemészeti Klinika);

III. Díj

Farkas Bálint VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Vízer Miklós, Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika);

Füredi Réka VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Mühl Diána, Aneszteziológiai és Intenzív terápiás Intézet);

Szalontay Luca IV. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Lengvári István és dr. Reglődi Dóra, Anatómiai Intézet);

Szalay Csaba VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Karádi Zoltán és dr. Lukáts Balázs, Élettani Intézet);

Nagy Viktor V. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Molnár F. Tamás, Sebészeti Klinika);

Molnár Andrea VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Than Péter, Ortopédiai Klinika);

Papp Olivér VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Szekeres Júlia, Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet);

Ódor István V. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Horváth Magdolna, Gyermekgyógyászati Klinika);

Dékáni Dicséret

Aradi Dániel VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Komócsi András, Szívgyógyászati Klinika);

Bognár Zsuzsanna VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Méhes Gábor, Patológiai Intézet);

Domány Eszter VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Gerlinger Imre, Fül-Orr-Gégészeti és Fej- Nyaksebészeti Klinika);

Görcs Rita VI. évf. orvostanhallgató (témavezetők: dr. Kardos Mária és dr. Nagy Ágnes, Mohácsi Kórház Gyermekosztály és I. sz. Belgyógyászati Klinika);

Grász Dénes VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Szabó István, Szülészeti Klinika);

Nagy Judit VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Sipos Katalin, Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet);

Takács Szandra VI. évf. orvostanhallgató (témavezető: dr. Farkas Beatrix, Bőr- Nemikórtani és Onkodermatológiai Klinika).

Az oklevelek átadása után a három **Kiemelt I. Díjjal** jutalmazott hallgató előadás formájában is bemutatta pályázati anyagát. Elsőként *Balogh András* III. éves orvostanhallgató tartotta meg „A CREB transzkripció faktor szerepe PC12 sejtek differenciációjában és túlélésében” című előadását, majd *Nagy Enikő* VI. éves orvostanhallgató tartott előadást „Elhízáshoz társuló zsírmáj gyermekkorban” címmel,

végül *Takács Ildikó* VI. éves orvostanhallgató mutatta be „A különböző porusnagyságú, felszívódó és nem felszívódó anyagokkal fedett polypropylene hálók biológiai viselkedésének vizsgálata” című pályázata anyagát.

Az Ünnepi Tudományos Diákköri Ülés fontos záró mozzanataként *dr. Melegh Béla* általános dékánhelyettes átadta az Elméleti Tömbben a diákkör rendelkezésére bocsátott irodahelyiség kulcsát. Az önálló helyiség hiánya korábban nagyon megnehezítette a TDK hallgatói vezetésének a működését, hiszen esetleges volt a TDK-

vezetőségnek a tagság részéről való elérése, és nem volt mód semmiféle adminisztratív nyilvántartás vezetésére sem. Az önálló helyiség lehetőséget biztosít a rendszeres kapcsolattartásra és távlatilag bizonyos nyilvántartási feladatok oktatói vezetőségtől való átvételére egyaránt. A TDK hallgatói és oktatói vezetősége ezúton köszöni a dékáni vezetésnek a helyiség rendelkezésünkre bocsátásában is megnyilvánuló segítségét!

Dr. Decsi Tamás

PTE ÁOK TDK Tanács elnöke

Fotó: Kittkáné Bódi Katalin

Berde Botond ösztöndíj

Ezúton szeretnék beszámolni a 2004. évi Berde Botond ösztöndíj segítségével eltöltött tanulmányutamról.

Az ösztöndíj lehetőséget biztosított rövid, néhány hetes továbbképző, metodikai tanulmányútra német nyelvterületen. Az ösztöndíj által biztosított pénzügyi háttér és *dr. Farkas Beatrix*, a PTE ÁOK Bőr-, Nemikórtani és Onkodermatológiai Klinika intézetvezető egyetemi tanárának szakmai segítségével lehetőségem nyílt egy hónapot a bécsi Allgemeines Krankenhaus *Klaus Wolf* professzor által vezetett bőrgyógyászati klinikáján, ezen belül is *Herbert Hönigsmann* professzor vezette fényterápiás részlegén eltölteni.

Kinntartózkodásom alatt lehetőségem nyílt a különböző diagnosztikus és terápiás beavatkozások tanulmányozására Európa egyik legnagyobb, és talán leghíresebb fototerápiás részlegén. A diagnosztikus módszerek közül megfigyeltem az általunk is alkalmazott fényteszt, fotopatchteszt gyakorlatát és megtanultam az általunk kevésbé használt fényprovokációs tesztek és a közeljövőben várhatóan bevezetésre kerülő fotodinámiai eljárások gyakorlatát. Elsajátítottam a különböző fényterápiás beavatkozások (UVA, UVA1, PUVA, UVB, PDT) gyakorlati alkalmazását. A fényterápiás részlegen azonban a magyar gyakorlattól eltérően nem csak konkrét, pontokban kifejezhető tevékenységet folytattak az orvosok. Havonta rendszeresen vitiligo,

psoriasis, scleroderma klubdelutánokat tartottak. A betegeknek ezen a fórumokon lehetőségük nyílt a kezelőorvossal és azonos betegségben szenvedő betegtársaikkal találkozni, betegségükkel, a kezeléssel kapcsolatban kérdéseket feltenni, tapasztalatot cserélni.

Lehetőségem nyílt továbbá *Thomas Neumann* professzor mellett a különböző lézerkezelések (ER-YAG, Nd-YAG, IPL, dye) tanulmányozására is. A kezelések nagy része kozmetológiai célból történt (szőrtelenítés, tetoválás-eltávolítás). Jelenleg az OEP ilyen célból történő kezeléseket nem finanszírozz, azonban személyesen győződhettem meg, hogy a páciensek mennyire örültek még néha a részleges gyógyulásnak vagy javulásnak is.

A közvetlen szakmai munka mellett betekintést nyertem az osztály egészségügyi gyakorlatba a napi rutin szintjén. Legmélyebb benyomást az ottani logisztikai háttér tette rám, amellyel azt a célt kívánták elérni, hogy az orvos csak betegellátással foglalkozzon és ne kelljen felesleges adminisztratív munkát végeznie.

Ezúton szeretném köszönetemet kifejezni a Berde Botond Ösztöndíj bíráló bizottságának, *Farkas Beatrix*nek professzor asszonynak, valamint *Herbert Hönigsmann* professzornak, hogy lehetővé tették számomra ezt a szakmailag mindenképpen rendkívül tanulságosnak mondható lehetőséget.

Dr. Csete Béla

egyetemi tanáregéd

PTE ÁOK Bőr-, Nemikórtani és Onkodermatológiai Klinika

Graduális oktatás és rezidensképzés Ohióban

2004. október 6. és 18. között intézetünk négy munkatársa Clevelandba, majd Floridába utazott az Ohio NEOUCOM Egyetem Családorvostani Intézet meghívására. Az Ohio állambeli Akron és Cleveland városában lehetőségünk nyílt betekinteni az egyetemen folyó graduális és rezidensi oktatásba, hangsúlyosan az ottani Családorvostani Intézet munkájába. Utunk másik részében pedig részt vehettünk a Florida állambeli Orlandóban megrendezésre került 17. Családorvosi Világkonferencián (WONCA).

A szinte csak különbségek között a legkiválóbb a családorvostan alapvető szerepe mind mint szakma a szakmák között, mind mint tantárgy a tantárgyak között. Míg Ma-

gyarországon tendencia a családorvosi kompetenciák drasztikus megnyirbálása, addig számunkra csak vágyálom az a tevékenységi szabadság, amelyre az államokban egy háziorvos jogosult. Nyilván köszönhető ez annak is, hogy ott a Családorvostan mint önálló diszciplína már több mint 50 éve létezik.

Ottlétünk alatt ízelítőt kaphattunk a graduális oktatás és a rezidensképzés gyakorlatából.

A medikusoktatásban nagy szerepe van az interdiszciplináris szemléletnek, az intézetek egy adott témát (pl. kardiológia) együtt dolgoznak ki (pl. belgyógyász, szívsebész, radiológus, farmakológus, érsebész, gyermekgyógyász) és több héten át közösen oktatják.

Nagy segítséget jelentenek a már végzett rezidens hallgatók is. Minden csoportra legalább 3 rezidens kolléga jut, akik aktívan részt vesznek az oktatásban. A foglalkozásokat folyamatosan ellenőrzik pedagógiában jártas nem orvos szakemberek, még jobban ösztönözve az oktatókat a nem elméleti, inkább gyakorlati képzésre. Minden témakört írásbeli teszt és a hallgatók véleménynyilvánítása zár le. A hallgatók értékelését könnyíti meg az internetes webct-program, amely hétről hétre ad vizsgafeladatokat a diákoknak, s amelyre a válaszokat mindenki akár saját otthonából, saját neve és password-je alatt továbbíthat oktatójának.

A rezidensképzés egyik fundamentuma az önálló, de kontrollált munka. Általában egy-egy osztályon maximum két rezidens hallgató tartózkodik, így a lehető legtöbb figyelmet és segítséget kapják. A beteginterjúk és vizsgálatok után minden egyes esetet meg-

A PTE OEC gyógyszerértári informatikai rendszerének rövid bemutatása

Átfogó informatikai fejlesztések vannak napirenden. Egy korábbi felmérés szerint rendkívül heterogén a centrumon belüli informatikai környezet. Ennek kapcsán szeretnék egy rövid összefoglaló leírást adni az Egyetemi Gyógyszertár informatikai rendszeréről.

Egy program, a program használatának bemutatása során nehezen hagyható ki a hardver- és szoftverkönyvtár bemutatása:

Szerver (pharmacy server): IBM xSeries 220, PIII 1,3 GHz, 384MB 133 MHz ECC RAM

Operációs rendszer: Novell Netware 6.0

Kommunikációs protokoll: TCP/IP (2003. január 13. óta) Gyógyszergazdálkodási program-rendszer: PharMagic (Magic 8.3 futtató környezet, MS Windows alatt, Pervasive SQL 2000i adatbázis-kezelőre települ)

A gyógyszer-rendelések darabszámai, október végi adatokkal: Nagykereskedői rendelések: 2 852 db, klinikai rendelések: több mint 92 ezer, ezzel összefüggő darabszámú gyógyszerértári kiadási bizonylat. Említésre érdemes a klinikai on line-rendelések csekély aránya (a rendelések kevesebb, mint egyharmada történik közvetlenül gép-gép között).

Külön kiemelem a program hármas funkcióját: Gyógyszergazdálkodás – klinikai on line-kapcsolatok – intranet-kapcsolat. Melyik mit jelent?

A gazdálkodás gyógyszerforgalmi, pénzügyi és külső adatszolgáltatási egységre tago-

lódik. Forgalmi rész alatt a rendelést, kiadást, leltárt értjük. A pénzügyi-gazdálkodási modul közvetlen kapcsolatot biztosít a Gazdasági Főigazgatóság TŰSZ-rendszerével. Külső adatszolgáltatást a Megyei Egészségbiztosítási Pénztár, valamint a Vám- és Pénzügyőrség felé teljesít az Egyetemi Gyógyszertár.

A centrum 19 klinikája és 2 intézete közül 11 áll on line-kapcsolatban az Egyetemi Gyógyszertárral. (Ezek közül 6 teljes, 5 rendelés-szintű, tehát a programmal készletgazdálkodást a klinika nem folytat.) Az on line-kapcsolat előnyei között meg kell említeni a gyógyszerrendelések gyorsaságát, ami nemcsak az Egyetemi Gyógyszertárnak jelent előnyt a beérkezett rendelések feldolgozása során, hanem a bevételezés – ezzel együtt a készletgazdálkodás – a klinikai oldalon is jelentősen felgyorsul az on line-bizonylatküldés miatt. További előny, hogy a klinikai gyógyszerrendeléskor közvetlenül látható, hogy az Egyetemi Gyógyszertárban rendelkezésre áll-e a rendelni kívánt gyógyszer?

ÁOK Intranet Web-kapcsolat

A napi adatmentések során két adatállományt (gyógyszer-alaplista, antibiotikum-lista) a program az Intranet web-szerver számára feldolgozható formában külön felületre helyez. Az adatkapcsolat folyamata: Pervasive SQL (gyógyszertári szerver) > CSV adatexport > MySQL (Intranet web-szerver) > Web-felület úton történik.

A Megyei Egészségbiztosítási Pénztár által előírt havi jelentéseket a MEP-kívánta formátumban és adattartalommal készíti a program.

A nekünk rendelkezésre álló, illetve az Intranet web-felületen közzétett gyógyszeradatok az Országos Gyógyszerészeti Intézet (OGYI) hivatalos kiadványában szerepelnek, tehát gyógyszeralkalmazás szempontjából ezeket kell hivatalosnak tekinteni.

A program biztonságát a felhasználóhoz rendelt hozzáférés biztosítja. (Minden felhasználó csak a

saját csoportjába tartozó adatokhoz és funkciókhoz fér hozzá.)

A gyógyszerértári számítógépes hálózat működőképességéről és a gyógyszerértári szerveréről is külön rendszergazda gondoskodik, a PharMagic rendszert annak létrehozója (HC Pointer Kft) tartja karban.

A tájékoztató írás végére kívánkozik még néhány, a kari és centrumbeli (mert a kettő nem ugyanaz!) informatika helyzetéhez kapcsolódó néhány észrevétel:

2002-ben külső szakértők bevonásával egy átfogó tanulmány készült az egyetemi informatikai helyzetről. Ez volt a Consec-tanulmány. Az ebbe foglaltak konzekvenciájának levonása közel sem teljes körű.

A tanulmány kézhez vételét követően az OEC-elnökség 2002. október 1-jén döntést hozott, ennek ellenére elmaradt a belső fejlesztési folyamatok széles körű egyeztetése és koordinációja, fejlesztési folyamatok keretfeltételeinek meghatározása, illetve egy információtechnikai jövőkép közzététele.

A közvélemény előtt is ismert 2004. évi tender eredményeként új pénzügyi rendszer (SAP), és vélhetően átrendezésre kerülő, vagy megújuló klinikai rendszer kerül bevezetésre a közeli jövőben. A következőben szükségessé váló integrálási/fejlesztési feladatok definiálása kívánatos lenne.

A belső fejlesztési irányok (pl. IntraMed kiterjesztése az elmúlt 2-3 évben) és az időközben megtett lépések (SAP ERP) látszólagos ellentmondásai – jelenleg – nincsenek értelmezve, illetve rendezve.

Az előzőek alapján levonható következtetések és javaslatok

Indokolt (lenne) a felvetett kérdésekre tekintettel az OEC információtechnikai környezetét, helyzetét alaposan átgondolni, értelmezni és széleskörűen megvitatni (külső szakértők bevonásával), majd az OEC-elnökség döntését kérni a kiszámítható(bb) jövő érdekében.

Ebben a folyamatban minden OEC informatikai fejlesztést végző, vagy abban illetékes intézet/egység/munkacsoport/részleg/bizottság szerepét, feladatát egyértelműen meg kellene határozni.

A cikk alapjául szolgáló tájékoztatót november 25-én tartottam a kari Informatikai Bizottság őszi ülésén.

Molnár Béla

Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár

beszélnek a kijelölt mentorokkal, akiknek abban a 4-5 órában egyéb más elfoglaltságuk nincs. Lehetőség van arra, hogy a beteg vagy a beteget eljárszó személy engedélyével videóra rögzítsék a vizsgálatot, majd azt később az oktatóval kielemezzék. Real time módban arra is van mód, hogy az oktató azonnal beavatkozzék a vizsgálat menetébe.

A technikai feltételek tekintetében több évtizeddel előttünk járnak (internetes konferenciaterem, internet-alapú könyvtárak, betegágynál használható laptop-ok, terápiás algoritmusokat felajánló és rizikót becsülő számítógépes programok, hangfelismerő, diktáló-programok, real time videoszobák stb.).

Összességében talán nem annyira elméleti, de leginkább gyakorlati szemlélet mutatkozik meg már a medikusoktatásban is, amelyhez minden technikai és személyi (egy mentor – egy hallgató) előnyt felhasználnak.

Dr. Bán Ildikó

Családorvostani Intézet
és III. sz. Belgyógyászati Klinika

A diabetológia az Európai Parlamentben

(Brüsszel, 2004. november 12.)

Az Európai Diabetes Társaság (EASD) és az Európai Bizottság által szervezett, az Európai Parlament épületében megtartott egynapos szimpózium célja egyrészt a diabetes világszerte növekvő népegészségügyi jelentőségének minél szélesebb körben való megismertetése volt. A rendezvény további célja az volt, hogy a döntéshozók figyelmét felhívja a cukorbetegséggel összefüggő kutatások fontosságára. Az EASD elnökének személyes meghívása alapján tudományos társaságok, civil szervezetek, a gyógyszeriparhoz kötődő cégek képviselői, valamint kutatók alkották a mintegy 200 résztvevő meghatározó többségét.

Hazánkat előadóként *Soltész Gyula* professzor, a Magyar Diabetes Társaság leköszönt elnöke, az EASD korábbi alelnöke és *dr. Jakab Zsuzsanna*, az Egészségügyi Minisztérium államtitkára, a népegészségügyi program koordinátora, résztvevőként *dr. Sonkodi Sándor* egyetemi tanár (Szegedi Tudományegyetem, I. sz. Belgyógyászati Klinika), *dr. Stella Péter* adjunktus (Szent Imre Kórház IV. Belgyógyászati Osztály), *dr. Kempler Péter* egyetemi tanár (Simmelweis Egyetem I. sz. Belgyógyászati Klinika), valamint *Zettwitz Sándor*, a 77 Elektronika Kft. ügyvezető igazgatója képviselte.

Ele Ferrannini professzor (Pisa), az EASD újonnan megválasztott elnöke a diabestest olyan krónikus, szisztémás, alapvetően irreverzibilis betegségként jellemezte, mely nehezen kezelhető, költséges és gyakran rokkantsághoz vezet. A cukorbetegség jelentőségét illusztrálva bemutatta, hogy napjainkban az orvostudománnyal foglalkozó tudományos publikációk számát tekintve a malignus betegségekkel és a cardiovascularis betegségekkel foglalkozó közleményeket követően a 3. helyen a diabestesttel kapcsolatos publikációk következnek. Ferrannini véleménye szerint a diabestesttel összefüggő elméleti, klinikai és farmakológiai kutatások területén egyaránt páratlan fejlődésnek lehetünk szemtanúi.

Pierre Lefebvre professzor, az IDF elnöke idézte a WHO által idén közzétett adatokat: e becslések szerint a cukorbetegség 2003-ban 189 millióra becsült száma 2025-re előreláthatóan 72 %-kal, 324 millióra emelkedik. A prevalencia elsősorban a fejlődő országokban lesz magasabb, az EU jelenlegi

25 országában várható emelkedés mértéke 11,5 %. Az 1-es típusú diabestesttel kapcsolatban jó hírként a várható élettartam meghosszabbodását, rossz hírként az incidencia emelkedését említette. A 2-es típusú diabestesttel kapcsolatban Lefebvre professzor a betegség hosszú időn keresztül tünetmentes voltát, ill. gyermek- és serdülőkorban megfigyelt egyre gyakoribb előfordulását hangsúlyozta. Aktuális példaként a fitness-centrumba mozgólépcsőn igyekvők példáját mutatta be.

Soltész Gyula professzor kiválóan felépített előadásának témája az 1-es típusú diabestest incidenciájának emelkedése volt. A gyermekkori 1-es típusú diabestest jellemzően európai betegségnek tartható. Az incidenciá-emelkedés elsősorban a fiatal gyermekkorra (0–4 év között) jellemző, és elsősorban azokban az országokban, ahol az eddigiekben viszonylag alacsonyabb volt. Hazánkban 1956 és 2002 között a gyermekkori 1-es típusú diabestest incidenciája ötszörösére emelkedett. *Soltész* professzor hangsúlyozta, hogy az inzulinkezeléssel járó kötöttségek jelentős mértékben hozzájárulnak az érintett gyerekek korai felnőtté válásához. Az előadás további részében beszámolt az 1-es típusú diabestesttel kapcsolatos legfontosabb regiszterekről (EURODIAB, DIAMOND, IDA) is.

Prof. Daniel Pipeleers (Brüsszel) előadása elsősorban a szigetsejt-transzplantációval foglalkozott. Belgiumban jelenleg évi 30 beavatkozás elvégzésére van lehetőség, ugyanakkor a szükséges beavatkozások száma évi 50 000 lenne. Amint az előadó utalt rá, az eljárás még hosszú időn keresztül nem lesz a napi klinikai gyakorlat része.

David Matthews Oxfordban dolgozó professzor – aki *Robert Turner* professzor mellett a UKPDS vezető koordinátora volt – a fiatalkori 2-es típusú diabestest növekvő prevalenciájával foglalkozott, mely egyértelmű összefüggést mutat az elhízás gyakoriságával, valamint a fizikai aktivitás csökkenésével. Az Európai Unió országaiban jelenleg a gyerekek 18 %-a tekinthető elhízottnak. Ezzel kapcsolatban *Matthews* professzor a „big meal concept” veszélyességére, ill. a „fast food” és a nagy bevásárlóközpontok viszonylag olcsó voltára hívta fel a figyelmet. Szemléletes példákkal érzékeltette a TV-reklámok hatását, bemutató például az egyes

élelmiszerek (pl. hamburger) népszerűsítésére szánt reklámidőket.

A téma folytatásaként *Marja-Riitta Taskinen* professzor (Helsinki) a 2-es típusú diabestest megelőzésének és kezelésének kérdéseivel foglalkozott. A fejlett ipari országokban napjainkban immáron a 2-es típusú diabestest esetek 90 %-át tartják az obesitás következményének. Nem véletlen, hogy idén a Diabetes Világnap fő témája is az obesitás elleni küzdelem és a diabestest megelőzése volt. Úgy tűnik, hogy a mozgólépcső-hasonlat a szimpózium során visszatérő motívumnak bizonyult: *Taskinen* professzor, az IDF 1997-ben Helsinkiben megrendezett kongresszusának elnöke egy szemléletes képet mutatott be a hét évvel ezelőtti kongresszusról – a diabestestológusok tucajtjai kivétel nélkül a mozgólépcsőn igyekeztek felfele, a hagyományos lépcsőt senki sem vette igénybe.

Jaakko Tuomilehto professzor (Helsinki), a diabestest-epidemiológia vezető európai szaktekinéltye *Taskinen* professzor gondolatmenetét mintegy folytatva röviden bemutatta a Diabetes Prevention Program (DPP) és a Diabetes Prevention Study (DPS) legfontosabb eredményeit: az intenzív életmódváltoztatás IGT-ben szenvedő betegekben mindkét vizsgálatban a diabestest incidenciája 58 %-os csökkenését eredményezte. *Tuomilehto* professzor előadása a továbbiakban a diabestestológia stratégiaileg legfontosabbnak tartott javasolt kutatási területeit foglalta össze – ezek valójában az elméleti és klinikai diabestestológia szinte teljes spektrumát fellelelik. Sajnos a kutatás finanszírozásának területén Európa jelentősen lemaradt az USA-tól: a diabestest-kutatásra szánt összeg jelenleg az USA-ban 10-20-szor magasabb az Európában erre a célra fordított összegeknél.

Az orvos-szakmát képviselő előadókat követően *Anne Felton*, a Federation of European Nurses in Diabetes (FEND) elnök-asszonya vázolta fel a diabestest nurse-k lehetséges szerepét a cukorbetegség prevalencia (és incidenciája) növekedésének gátlásában. Ismertette a szervezet tevékenységét (www.fend.org), hangsúlyozva, hogy bár nem orvosi társaságról van szó, a diabestest-kutatás területén társaságuk is aktív tevékenységet fejt ki. Európai tréning-programjukat több egyetem is akkreditált képzésként

(Folytatás a 25. oldalon)

befogadta, elismerve ezzel a beteg-educáció területén kifejtett sikeres tevékenységüket.

A délelőtti program zárásaként két belga tizenéves diabeteses ikerpár számolt be saját tapasztalatairól, a betegséggel kapcsolatos érzéseiről a szakmai hallgatóságnak.

A délutáni programban elsőként *dr. Jakob Zsuzsanna*, az Egészségügyi Minisztérium államtitkára, a Népegészségügyi Program koordinátora tartott összefoglaló előadást a cukorbetegség költségeiről. Bevezetőjében hangsúlyozta, hogy a világ minden részén tapasztalt pándémia miatt nemcsak a lakosság, hanem a (egészség-)politikai döntéshozók figyelmét is fel kell hívni a diabetes közvetlenül az egyént érintő veszélyeire, valamint közegészségügyi hatásaira is. Az államtitkár asszony elmondta, hogy a cukorbetegség költségei nemcsak a betegre, annak családjára, hanem az egészségbiztosítás költségei miatt a teljes társadalomra nézve is komoly terhet jelentenek. A cukorbetegre fordított egészségügyi kiadások mintegy 2,5-szeresét teszik ki az egészséges anyagcseréjük hasonló költségeinek. A direkt ráfordításokon (orvosi ellátás, gyógyszerek, segédeszközök) túl felhívta a hallgatóság figyelmét a betegség indirekt terheire (pl. a munkaképesség csökkenése), valamint az egyént érintő pszichés teherre is. Előadásának végén hangsúlyozta, hogy a nemzeti közegészségügyi programokban kiemelt helyen kell szerepelnie a diabetesnek, és a programok összehangolásával prioritást kell biztosítani e szakterületnek a kutatásra fordítható összegek elosztásánál, valamint elősegíteni a cukorbetegség egységes standardok alapján történő minőségi gondozását az Európai Unió tagállamaiban.

A hazánkat képviselő államtitkár asszonyt *dr. Allen Spiegel*, az amerikai NIH National Institute of Diabetes and Digestive and Kidney Diseases (NIDDK) igazgatója követte az előadói székben, aki a NIH felépítéséről, annak különböző szakterületeket érintő, kutatást finanszírozó általános működéséről tartott érdekes összefoglalást. A NIDDK, mely a harmadik legnagyobb pénzügyi kerettel gazdálkodó intézet a NIH-en belül, természetesen nemcsak a cukorbetegség, valamint az annak létrejöttében döntő szerepet játszó obesitas kutatását koordinálja nemzeti szinten, hanem irányítja az egyéb endokrinológiai és metabolikus, az emésztőrendszert, a kiválasztó-vizeletvezető szervrendszert érintő betegségekkel, valamint a hematológiai rendellenességekkel kapcsolatos kutatásokat, továbbképzéseket és az ezekkel kapcsolatos egészségügyi

felvilágosító munkát. Mindenképp figyelemre méltó azonban, hogy a kutatási pénzek felett rendelkező döntéshozók felismerték az elhízás, valamint mindkét diabestípus népegészségügyi jelentőségét és a pénzt biztosító egészségpolitikai döntéshozók segítségével az utóbbi hat esztendő során majdnem ötszörösére emelték például az 1-es típusú cukorbetegség kutatására fordítható pénzösszeget, melynek éves keretösszege 2008-ra terveik szerint eléri a 150 millió dollárt. Az adatokat ismertetve kiderült, hogy idén az Egyesült Államokban a cukorbetegség kutatására fordítható összeg elérte az 1 milliárd dollárt. A pénzügyi mutatókon túl *dr. Spiegel* röviden ismertette a kutatások fő területeit (pl. őssejt-kutatás), valamint azokat a formális együttműködésekkel, melyek keretei között ezen kutatások zajlanak (pl. www.betacell.org).

A következő előadó ismét az Egyesült Államokból érkezett. *Dr. Richard Insel*, a Juvenile Diabetes Research Foundation (JDRF) kutatásokért felelős alelnöke ismertette a non-profit, egyéni adományokból gazdálkodó alapítvány céljait és az 1-es típusú cukorbetegség kutatásának finanszírozásában betöltött szerepét (www.jdrf.org). Az elsősorban magánszemélyek támogatásából létrejött szervezet az utolsó öt esztendő során több, mint 500 millió dollárt oszthatott szét kutatási célokra. A szigorú bírálási folyamat (melyben a szakmai bírálókon kívül az érintett betegek véleményét is figyelembe veszik) végén nemcsak amerikai kutatási projektekhez nyújtanak anyagi támogatást. E nemzetközi tevékenységüket jól példázza, hogy az idei év során húsz különböző országból érkezett pályázati tervet fogadtak el és a szétosztott pénzösszeg 37 %-a nem az Egyesült Államokban került felhasználásra (az idei pénzügyi keret kb. egynegyede európai kutatásokhoz nyújtott segítséget). Előadásában *dr. Insel* kitért arra is, hogy az Egyesült Államokban a betegek saját jogaik érvényesítésében sokkal inkább együttműködnek egymással és az orvos-szakma képviselőivel is, mint ahogy azt az Európai Unió országaiban jelenleg tapasztaljuk. Egy hozzászóló munkatársa szerint a jelenlegihez hasonló rendezvényt az USA-ban nem lehetne megszervezni a betegek aktív képviselete és tevékeny közreműködése nélkül.

A két észak-amerikai hozzászóló után a gyógyszeripar képviseletében *Lars Rebién Sørensen*, a Novo Nordisk A/S elnök-igazgatója fejtette ki véleményét a diabetológia iránt elkötelezett innovatív gyógyszer-gyártók kutatásban kifejtett saját és támoga-

tói szerepéről. Előadásában a cég, az Unió szakértő testületeinek, valamint az orvos-szakma vezető személyiségeinek koordináló szerepének hangsúlyozása mellett felvázolta egy további, főként egyetemi kutatócentrumokkal történő együttműködés kereteit is.

Az előadók sorában ezután az Unió tisztviselő politikusi és szakmai testületének koordinátorai jutottak szóhoz. Elsőként *Phillippe Busquin* – aki korábban a belga államapparátusban több vezető miniszteri posztot töltött be, jelenleg pedig Európa parlamenti képviselő – fejtette ki véleményét a felelős politikai döntéshozóknak a cukorbetegség kutatásával kapcsolatos elkötelezettségéről és a téma fontosságáról. Őt *dr. Octavi Quintana Trias*, az Európai Bizottság Egészségügyi Kutatásokért felelős igazgatója követte az előadók sorában, aki az európai diabetes-kutatás lehetséges jövőjéről, az uniós elképzelésekről tartott általános összefoglalást. Ismertette egy stratégiai kutatási együttműködés lehetséges kereteit, sajnos sokkal kevesebb uniós központi támogatást ígérve annál, mint amit az Egyesült Államok esetében hallhattunk.

A délután zárásaként kerekasztal-megbeszélés keretei között a hallgatóság is kérdéseket intézhetett mind a felelős szakmai képviselőkhöz, mind a jelen lévő politikusokhoz, akik válaszaikban elismerve a téma fontosságát, konkrétumokkal nem szolgáltak. A hozzászólók sorában *Kempler* professzor például felhívta a figyelmet a középkelet európai országokban tevékenykedő kutatók hátrányos helyzetére (akár a nemzeti kutatási támogatások szűkös volta, akár az EU-s pénzek pályázatával kapcsolatos tapasztalathány kapcsán). Hozzászólását a résztvevők oldaláról egyetértés kísérte, azonban úgy tűnt, az uniós döntéshozóknál ez az észrevétel süket fülekre talált. E beszélgetés közben ismét szóhoz jutott a gyógyszergyárak képviseletében felkért *Lars Rebién Sørensen*, aki hangsúlyozta, hogy a Novo Nordisk által felajánlott kutatási támogatás hatékony felhasználására a jövőben szűkebb résztvevői szám mellett ismét egyeztetni szükséges.

Az Európa parlamenti diabetes nap végén a résztvevők is az egyeztetések folytatásának szükségességét hangsúlyozták, és felkérték az esemény ötletgazdáit, hogy a közeljövőben kisebb résztvevői létszámmal szervezzék meg e mindenképp figyelemre-méltó kezdeményezés folytatását.

Dr. Kempler Péter
Dr. Stella Péter

A bizonyítékokon alapuló orvoslás messzi távlatból: 3rd Asia Pacific Conference on Evidence-Based Medicine

Bár a bizonyítékokon alapuló orvoslás (evidence-based medicine, EBM) gondolatköre egyre gyakrabban megjelenik a klinikai orvostudományok hétköznapijaiban is, azonban az EBM önálló tudományterületként való elismerése még várat magára. Ugyan napjainkban már több folyóirat címében is viseli az „Evidence Based...” fogalmat, és számos országban rendszeresek az EBM továbbképző kurzusok is, azonban az EBM-mel (is) foglalkozó szakemberek száma mindennél csekély. A helyzetet jól példázza, hogy az EBM európai fellelgyárának tekinthető Oxfordi Egyetemen is napjainkban folyik az EBM graduális képzésben való megjelenítésének újraindítása, miután személyi változások miatt ezek a múltban már részben sikerrel megvalósított kurzusok átmenetileg megszakadtak. Bár számos magyar és európai orvostudományi társaság rendezvényein megjelentek az EBM témájával foglalkozó előadások és szekciók, azonban az EBM-et egyedüli témájául kitűző szakmai rendezvények Európában még csak *ad hoc* jelleggel, általában az egészségügyi szervezés és irányítás más kérdéseivel (pl. health technology assessment) összehasonlítható módon szerveződnek.

Magyarországon a TUDOR (TUDományos ORvoslás) néven, a négy orvoskar képviselőiből szerveződött munkacsoport 1999-ben kezdte meg az EBM gondolatkörének terjesztését és népszerűsítését. A mozgalom szép sikereket ért el, így például minden orvoskarral rendelkező egyetemi városban már legalább egy többnapos és egy egynapos „emlékeztető” továbbképző kurzust szervezett, 2002-ben 13 ország részvételével megszervezte az EBM első közép-

A Hong-Kong szigetének főutcáján készült felvétel világosan bizonyítja, hogy a magyar TUDOR mozgalom a Táv-Keleten is megvetette a lábát. Ugye?!

A Hongkong szigetét a Kowloon félszigettel összekötő Star Ferry járatok már régen Hongkong egyik jelképévé váltak.

kelet-európai továbbképző konferenciáját, és létrehozta az EBM oktatásának magyar nyelvű egyetemi tankönyvét (Kosztolányi György, Decsi Tamás [szerk.]: A bizonyítékokon alapuló orvoslás tankönyve, Pécs, 2002). A TUDOR-mozgalom változatlanul aktív, azonban az EBM gondolatkörének a hazai orvoskarok munkájában való intézményes megjelenítése eddig nem járt átü-

tő sikerrel. Legmesszebb ebben a folyamatban talán a Szegedi Tudományegyetemen jutottak, ahol dr. Horváth Andrea professzor irányításával önálló PhD-program foglalkozik az EBM különböző témaköreivel.

A fentiek alapján érthető, hogy a 3rd Asia Pacific Conference on Evidence-Based Medicine rendezvény (Hongkong, 2004. november 26-28.) híre azonnal felkeltette az érdeklődésemet. Miután kiderült, hogy az EBM-mel foglalkozó más magyar szakember nem tervezi a konferencián való részvételt, „Experiences with implementing and teaching evidence-based medicine in Hungary” címmel, dr. Horváth Andrea társszerzőségével bejelentettem egy előadást. Az előadás orális prezentáció formájában való elfogadását követően már csak elő kellett teremteni a konferencián való részvétel anyagi hátterét, és az Aeroflot moszkvai járatával már indulhattam is Hongkong felé.

A Prince of Wales Hospital vadonatúj, 2002-ben átadott oktatási épületében megszervezett konferencia meglepően nagy léptékű volt. A közel 300 résztvevő többsége természetesen a Távol-Kelet országából került ki (a legnépesebb a több mint 90 tagú tagú kínai delegáció volt), azonban Európát is tucatnyi kollé-

az egészségügy fejlődésének az ütemét; és nincs okunk azt feltételezni, hogy ez a tendencia a közeli jövőben megváltozna. Ezért a „nyújtunk ugyanabból, csak többet” típusú fejlesztési elképzelések minden bizonnyal alkalmatlanok a társadalom egészségügygel szembeni elégedettségének a növelésére. Az egészség javítására szóba jövő számos alternatíva közötti prioritások felállításához pedig az EBM elveinek következetes alkalmazása nyújthat segítséget.

A nyitó előadás gondolatai szinte meglepő gyakorisággal tértek vissza a különböző ázsiai országok EBM-munkacsoportjainak a beszámolóiban. Például mind a tajvani, mind a hongkong-i előadók az EBM igen gyors elterjedéséről és fejlődéséről számoltak be és hangsúlyozták, hogy a gyors fejlődés jó részét az egészségügyet ért csapásoknak/kihívásoknak köszönhető (sic!). Ezekben a rendkívül nagy népsűrűségű országokban (Hongkongban 1100 km²-en közel 7 millióan élnek) a szeptember 11-ei katasztrófa még „csak” a potenciális veszélyre hívta fel a figyelmet, hogy aztán a SARS-járvány bizonyítsa, hogy a „farok már a falakon belül van”. (Hongkongban közel 300 halálos áldozata volt a járványnak. Bár az egészségügyi óvintézkedések

Ezen a pazarul feldíszített hármas oltáron egymás mellett láthatók a térség három vezető vallásának, a taoizmusnak, a buddhizmusnak és a konfucianus hitnek a szimbolikus alakjai. Az európai látogató talán nem csak a díszítés miatt nézheti kissé irigykedve ezt az oltárt...

ga képviselte. A konferencián átívelt a megnyitó előadást tartó Muir Gray oxfordi professzor az EBM szerepéről nagyon hangsúlyozottan megfogalmazott gondolata. Grey professzor a technológiailag lehetséges és a gazdaságilag finanszírozható kezelések ellentmondását tartja korunk egészségügye legfontosabb feloldandó kihívásának, és az EBM módszereinek minél szélesebb körű alkalmazását tekinti az erre a kihívásra adható legjobb válasznak. Felmérések adatai bizonyítják ugyanis, hogy az elmúlt évtizedben az egészségüggyel szemben megfogalmazott elvárások növekedésének az üteme világszerte jóval meghaladta

zömét 2004 nyarán feloldották, de például a nemzetközi kompikötőben magam is átestem a testhőmérsékletem homlokomba irányított infravörös kamerával történő rutinszerű ellenőrzésén. Ott és akkor különösen nem lett volna jó lázasnak lenni...) Az említett országok egyetemén mindenütt létrehozták az EBM-mel foglalkozó munkacsoportokat, rendszeresek az EBM-témájú orvos-továbbképzések, és sok egyetemen az EBM önálló oktatási anyagként beépült a graduális képzés tematikájába is.

A magyarországi tapasztalatról beszámoló előadásomat az ülést levezető ausztrál elnök szép szavakkal méltatta ugyan, de azért látnom kellett, hogy a hazai eredményeink egyelőre bizony elmaradnak az ázsiai-csendes óceáni térség vezető országaiban elért eredményektől. Míg Magyarországon az EBM egyelőre leginkább lelkes amatőrök afféle szabadidős tevékenységének tekinthető, addig a Távol-Kelet legfejlettebb országaiban rangos szakemberekre épülő szervezeti háttér áll az EBM gondolatkörének szolgálatában. Bár némileg vigasztalhat minket a tudat, hogy a magyar EBM-mozgalom Európában elismert, az ún. közép-kelet-európai régióban pedig a lengyel kollégákkal együtt egyértelműen vezető szerepet töltünk be, azonban messzi távlatból nézve egyelőre nincs okunk az elégedettségre.

Dr. Decsi Tamás
Gyermekeklinika

A Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesületének (MAOTE) XII. Országos Vándorgyűlése

(Hajdúszoboszló 2004. november 5-7.)

A MAOTE XII. Országos Vándorgyűlésének a gyógyvizeiről, termálfürdőiről neves Hajdúszoboszló adott otthont az idei évben. A 2004. november 5. és 7. között tartott szakmai rendezvény iránt talán emiatt is nagyobb volt az érdeklődés a megszokottnál. Másfelől az Országos Alapellátási Intézet (OALI) nagyvonalú gesztusának köszönhetően a négy orvosegyetem családorvosi intézeteiből 15-15 rezidens költségmentesen vehetett részt a tudományos találkozón, ami szintén érezhető volt. A fiatal szakorvos-jelöltek jelenléte és aktív szereplése szintén hozott a tudományos programba, az általuk bemutatott esetek, vizsgálatok jelezték, hogy rezidenseink készek és képesek a tudományos jellegű munkákba is bekapcsolódni. A prezentációk növekvő száma pedig arra utal, hogy az egyetemi képzőhelyek mind nagyobb hangsúlyt fektetnek a fiatalok bevonására, a tudományos jellegű munka fokozatosan beépül a szakorvosképzésbe, ezen belül a rezidensi programba. Ezt jelzi talán az idei konferencia előadásmérlége is; a 45 szabad előadás közel $\frac{3}{4}$ -e az egyetemi tanszékek munkája volt, a prezentációk $\frac{1}{4}$ -e pedig a rezidensek, orvostanhallgatók szereplésének volt köszönhető.

A vándorgyűlés struktúrája a megszokott volt, a plenáris ülés fő referátumai a szakmát jelenleg leginkább foglalkoztató kérdéseket ölelték fel. *Dr. Füredi Gyula* az OALI részéről az egészségügyi reform jelenlegi állásáról tartott tájékoztatót. *Dr. Illyés István* professzor összefoglalta a szív-érrendszeri rizikó becslésére szolgáló módszereket, illetve ezek jelentőségét és alkalmazásának lehetőségeit az alapellátásban. Külön említést érdemel *dr. Szabó János* gondolatébresztő előadása a betegszerepről, azon belül a női és férfi nem között előforduló különbségekről, amely érdekes és újszerű megközelítésekre épült.

A hivatalos, központi szervezésű program másik része akkreditált továbbképzés volt, ami a „Szív- és érrendszeri betegségek, rizikótényezők” kérdéskörével foglalkozott.

A témakör ismert szaktekintélyei: *dr. Romics László*, *dr. DeChatel Rudolf*, *dr. Kékes Ede*, *dr. Páll Dénes*, *dr. Kiss István* és *dr.*

Illyés Miklós tartottak összefoglaló referátumokat, melyek felölelték a terület legfontosabb ismereteit, utalva a jelenleg még nyitott kérdésekre, illetve ezek megválaszolását célzó tudományos vizsgálatokra. Kiemelt érdeklődés kísérte *dr. Illyés Miklós* ismertetőjét egy új non-invazív módszerről, mely lehetővé teszi az erek atheroscleroticus elváltozásainak korai diagnózisát. A Tensio Med által kifejlesztett eszköz, az arteriográf a pulzushullámok mérése és számítógépes analízise révén új távlatokat nyithat a szív-és érrendszeri betegségek korai diagnózisában, a terápiák valós értékének nyomon követésében. Az eszköz használata egyszerű, gyors, az alapellátásban is jól alkalmazhatónak tűnik. Valószínűleg a közeljövőben egyre több tudományos eredmény lát napvilágot az említett új módszer és eszköz felhasználásával, alkalmazásával.

A szabad előadások sokféle témakörből, nívós módon mutatták be a háziorvosi munka sokrétűségét. A napi gyakorlat során észlelt érdekes eseteken túl, a praxisok különböző tevékenységeinek audit-szerű elemzése, az ebből levonható tanulságok mellett a népegészségügyi program részeként végzett szűrővizsgálatokról, egészségnevelő és egészségmegtartó tevékenységekről számoltak be a háziorvosok. Külön szekció foglalkozott a szakma „filozófiai” aspektusaival, ahol az oktatás, az orvos-beteg kapcsolat aktuális kérdései mellett fontos és üzenetszerű összefoglalót tartott *dr. Margittay Erzsébet* az elmúlt 10 év szemléletváltozásairól, számba véve a közelmúlt pozitív és negatív hozadékait egyaránt. A 40 éves szakmai múlt, a nyitott és érzékeny személyiség, az általa megélt tények, tapasztalatok hiteles és meggyőző bizonyítéka volt annak, hogy a professzionizmus nem szabad, hogy háttérbe szorítsa a humánumot, a szakma alázatos és etikus művelését.

A Pécsi Családorvostani Intézet által bemutatott munkák szintén nagy figyelmet és pozitív fogadtatást kaptak. A hat előadás mindegyike megállta a helyét tartalmi és előadói vonatkozásban egyaránt. *Dr. Molnár Helga*, *dr. Hidasi Éva*: Emlőrákban szenvedő betegek kálváriájának vizsgálata a családorvosi praxisban; *dr. Szőke-Tóth Edit*, *dr. Nagy Éva*, *dr. Róthy Gruber Péter*: Prostataszűrés eredményei a 45 év feletti férfi lakosság körében Szombathely déli vá-

rosrészében; *Várnai Réka*, *dr. Végh Mária*: Merevedési zavarok – intimitás; *dr. Rinfel József*, *dr. Várbiro István*, *dr. Nagy Lajos*: A családorvos rezidensképzés 10 éves tapasztalatai a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvosi Karán; *dr. Stéger Miklós*, *Vajda Mária*: Paradigmaváltás a családorvosi team mindennapjaiban; *dr. Trompos Katalin*, *dr. Dormán Hajnalka*: Kapcsolati pszichiátria – egy lehetséges válasz az alapellátásban címmel hangzottak el előadások a fórumon.

A vándorgyűlés legmaradandóbb pillanatai közé tartozik *dr. Szatmári Mariann*, a MAOTE még élő alapító tagjának köszöntése, illetve visszaemlékezése a szervezet megalakulásáról és kezdeti „hőskoráról”. A szervezet története jól tükrözi, hogy az elődök elhatározása és töretlen hite, tenni akarása meghozta gyümölcsét. A mai kor házi-orvosai, a jelen lévő fiatalok pedig biztató jövőképet jelentenek, ami azt igazolja, hogy a szakma életképes, fejlődő. Erre az idei jól megszervezett, tartalmas tudományos program is bizonyítékkal szolgált.

Dr. Rinfel József

egyetemi adjunktus, családorvos
PTE OEC Családorvostani Intézet
és III. sz. Belgyógyászati Klinika

Palliatív ellátás Ohióban

A palliatív orvoslás a betegség eredetétől, kimenetétől függetlenül, a tünetek kezelésére specializálódott szakma. A palliatív medicina Magyarországon mint önálló szakma gyerekcipőben jár. Módszereit minden szakterület alkalmazza, de szervezett, csak palliációval foglalkozó osztály nincs. Családorvosi munkánkban és a hospice-szolgálatban is nagy szükségünk van a módszerre, emiatt kérjük, hogy clevelandi utazásunk során meglátogathassuk a palliatív osztályt.

Az egyetem Palliatív Klinikájának élete is reggeli megbeszéléssel kezdődik, mégis különbözik a nálunk megszokottól. Nem csak az orvosok, de az egészségügyi személyzet többi tagja is jelen van. Az osztályon fekvő 26 páciens mindegyikéről nyomtatott, írásos anyagot kapnak a résztvevők, a betegekkel kapcsol-

Tanulmányúton a Tennessee Egyetemen

Fiatal kutató gyógyszerészeknek országok közötti csereegyezmény keretében kiírt pályázat eredményeként jutottam el a világ több pontjáról érkezett kollégákkal az amerikai klinikai gyógyszerészet egyik fellegránának számító, Memphis városában található University of Tennessee Health Science Center Gyógyszerésztudományi Karára.

A tanulmányút rendkívül sok hasznos információt adott, megismertett egy mérőben új szemléletű klinikai gyógyszerési képzéssel.

A memphisi Gyógyszerésztudományi Kar (College of Pharmacy) célul tűzte ki, hogy olyan, Doctor of Pharmacy fokozattal rendelkező gyógyszerészeket képez, akik képesek kiszolgálni a társadalom gyógyszerési gondozás iránti növekvő igényét. A kar oktatóinak, továbbá gyakorló klinikai gyógyszerészeinek legfőbb hitvallása a gyógyszerési gondozás professzionális művelése.

Ennek érdekében olyan graduális és posztgraduális programokat szerveznek, széles körű egészségügyi szolgáltatásokat biztosítanak, amelyek révén az utóbbi tíz évben folyamatosan az Egyesült Államok tíz legjobb gyógyszerészképzést biztosító helye közé zárkóztak fel. A sorrendiséget, mely az Egyesült Államok egészére vonat-

koztható, a dékánok és a vezető profeszszorok szavazatai alapján határozzák meg minden évben.

A Tennessee Egyetem az USA egyik legpatinásabb egészségügyi felsőoktatási intézménye, melyet 1898-ban alapítottak. A gyógyszerészképzést 1911-ben kezdték meg Memphisben, és az önálló Gyógyszerésztudományi Kar 1959-ben alakult meg.

A Gyógyszerésztudományi Kar két jól meghatározható területen foglalja egységbe sokrétű tevékenységét. Az egyik szakirányú területe a Department of Pharmacy – a klinikai gyógyszerészet és a gyógyszerési gondozás oktatását és a gyakorlati tapasztalatokra épülő tudományos kutatást végzi. A Department of Pharmaceutical Sciences, a másik jól meghatározott terület az elméleti gyógyszerészeti tudományok művelésével foglalkozik.

Az egyetem vezetői a pályázatot elnyert résztvevőknek nagyon színvonalas és széleskörű, a különböző részterületekbe bepillantást nyújtó, három hetes programot szerveztek.

Klinikai Gyógyszerészet

Megismertük az egyetemen működte-tett, az egész régió számára elérhető Gyógyszer Információs Központot. Ennek segítségével a legmodernebb gyógyszer-

információs adatbázisok is elérhetők, minden egyes gyógyszerről, nem kívánt hatásról, mellékhatásról naprakész információkat biztosítanak.

Az információs központban gyógyszerészek és végzős gyógyszerészhallgatók dolgoznak. Az általuk nyújtott információk a régióban dolgozó gyógyszerészek és orvosok számára telefonon és e-mailen folyamatosan elérhetők. Minden betegről kartont vezetnek, és ezen feltüntetik az egészségügyi szakember kérdését, a beteg adatait, az információt biztosító adatbázisokat, továbbá a feltett kérdésre adott részletes választ. A leggyakrabban használt Micromedex-program mellett még legalább két-három adatbázis szolgáltatásaira támaszkodnak.

A Memphisben található két nagy Gyermekgyógyászati Klinika (kórház) közül elsőként a LeBonheur Gyermekkórházban tettünk látogatást. Bepillantást nyerhetünk a gyakorlatban a gyógyító csapat munkájába, amelyben a klinikai gyógyszerészek alapvető szerepet játszanak. A magyar klinikai gyógyszerész szemével nézve irigylésre méltó és imponáló, hogy milyen nagy tekintéllyel bírnak az orvosok és a betegek előtt amerikai kollégáink. Természetesen ők is több évtizedes küzdelem után – szakmai felkészültségük és a napi munka során kialakuló személyes kapcsolatok révén – érték el mindezt. A kialakult helyzetben kulcsszerepet játszhatott az a tény is, hogy a memphisi gyógyszerészkar oktatási profiljában évtizedek óta kiemelt jelentőségű a betegközpontú gyógyszerészet művelése.

A meglátogatott intézményekben a farmakokinetikai monitorozás is a gyógyszerészek kompetenciája. A vizsgálatokat retrospektív, illetve prospektív módon végzik. Az orvosok, a gyógyszerészek és a nővérek minden adathoz a számítógépes rendszer segítségével jutnak hozzá. Ennek megfelelően a gyógyszerrendelés is számítógép segítségével történik. A rendszerből a gyógyszerész hozzájut a legfrissebb laboratóriumi eredményekhez, és ennek birtokában, a kinetikai számításokat elvégezve meghatározza az adagolási rendet.

A tapasztalat alapján természetesen azonnal eszembe jutott, hogy ez az irányzat Magyarországon is rendkívül jó hatékonysággal működhetne. A gyógyszerészek a klinikai farmakokinetikában lényegesen tá-

és Magyarországon

latos legfontosabb információkkal. Érdemben tárgyalják a velük kapcsolatos eseményeket, teendőket, terveket. A palliatív osztályon többségében daganatos betegek fekszenek, de más osztályokról is küldenek pácienseket, tünetek kezelésére, a fájdalomcsillapítók típusának, adagjának beállítására. Ezért az ápolási idő viszonylag rövid, egy héten belül van. Az osztály élete igen szervezett, a technikai felszerelés világszínvonalú. Igen vonzó a gyógyítás, ápolás emberi oldala is. A vizit során minden beteggel szemben érezni lehetett a személyes törődést, odafigyelést. Igen magas színvonalú a szociális gondoskodás. Minden esetben tudtak ajánlani valamilyen ellátási formát, ahol a család önállóan nem volt képes megoldani az otthoni ellátást.

A Summa Hospice Szolgálat Akronban 5 éve kezdte meg munkáját, otthonápolási csoportként. A Pécs Baranyai Hospice Szolgálat tavasszal alakult és ősztől kezdte meg az érdemi munkát. Az ohioi csoport kezdetől fogva nagy hatással volt a pécsi hospice-szolgáltatás megalakulására, szellemiségére. Közös kutatási programok, cserekapcsolatok bizonyítják ezt. Látogatásunk alatt találkozhattunk a csoport tagjaival, láthattuk az új, szerveződő fekvőbeteg-részleget is. Nagy segítség itthoni munkánkban *John Mastrojohn*, az akroni egyetemi klinika kórházában működő Hospice Program igazgatója. Aktív dolgozó, Fulbright ösztöndíjas-ként 9 hónapot tölt el intézetünkben kutatással, oktatással, és a hospice-szakképzéssel kapcsolatos szervezőmunkával.

Dr. Trompos Katalin
Családorvostani Intézet
és III. sz. Belgyógyászati Klinika

jéközottabbak, mint az orvos, hiszen graduális képzésük során vizsgáznuk is kell ebből az ismeretanyagból. Kézenfekvő, hogy az olyan egészségügyi szakember, aki jobban ért ehhez a területhez, esetünkben a gyógyszerész, sokkal hatékonyabban tudná ezt a munkát végezni. Arról nem is beszélve, hogy az amúgy is túlterhelt orvosok válláról ezáltal súlyos terhet lehetne levenni. Ez egy klasszikus klinikai gyógyszerési szolgáltatás, amely a betegeknek jobb életminőséget és költséghatékony terápiát biztosít.

Ezt követően a St. Jude Gyermekkórházban tettünk látogatást. Az intézmény az USA egyik legtekintélyesebb és egyben egyetlen olyan pediátriai oktató-, gyógyító- és kutatóközpontja, ahol az egészségbiztosítással nem rendelkező családoknak sem kell fizetniük. A kórház a világ minden beteg gyermeke számára nyitott, fizeti a szállítási költségeket, fedezi továbbá az egyik szülő ellátás alatti költségeit is. A legsúlyosabb hematológiai, immunológiai és genetikai kórképek kezelése és az ezekhez kapcsolódó klinikai kutatás a fő profiljuk.

A metodista egyház tulajdonában lévő egyetemi kórház az egyik legnagyobb a városban. A főgyógyász előadásában kiemelte, hogy filozófiájuk középpontja a gyógyszerési gondozás, amely magában foglalja a 'primum non nocere' elvét és a betegnevelés kiemelt szerepét is. A gyógyszerészek egyúttal a gazdasági erőforrások felett rendelkező menedzserek is, akik a farmaökonómia mint tudományág legújabb eredményeit is folyamatosan nyomon követik. A kórház központi gyógyszer-tárban állítják elő a steril gyógyszerkészítményeket és koordinálják a unit-dose-rendszert, a gyógyszert naponta juttatják el a különböző osztályokra. Minden betegnek van úgynevezett bar-code-ja, amit egyrészt a unit-dose csomagoláson, másrészt a beteg karszalagján feltüntetnek, így a rendszer bevezetése óta a gyógyszerelési hibák száma szignifikánsan csökkent. A számítógépes rendszer azonnal jelzi, ha a folyamat bármelyik részén valamilyen gyógyszerelési hiba történik.

A gyógyszerészek a legkülönbözőbb területeken dolgoznak a kórházban, mint például az intenzív osztályon, az onkológián, a sebészetben és a transzplantációs központban. Ők a klinikai gyógyszerészeti specialisták, akik a rezidens éveik alatt egy adott orvostudományi szakágra és a gyógyszeres terápiára szakosodtak. A gyógyító team oszlopos tagjai, akik az orvosokkal együtt

részt vesznek a viziteken és részben javasolják, részben meghatározzák a terápiát.

Az úgynevezett PCAP (Patient Care Area Pharmacist) gyógyszerészek több osztály között ingáznak és a gyógyszerrendeléseket valamint az adagolási rendet felügyelik. Terápiás változtatásokat eszközölhetnek, például adott feltételek mellett az intravénás gyógyszerbevitelt megváltoztathatják per os bevitelre. Ez a klinikai vizsgálatok tanúsága szerint jelentősen csökkenti a kórházban tartózkodás időtartamát és javítja a terápia eredményességét.

Ezek után a Veterans Affairs egyetemi kórházba látogattunk el, ahol meghallgattunk egy előadást a háborús veteránok számára kiépített egészségügyi rendszerről. Ez a legnagyobb integrált egészségügyi rendszer az Egyesült Államokban. Számos újító ötlet származik ezekből a kórházakból, például a barcode rendszerű adminisztráció és a komputerezett betegfelvételi rendszer. Jelenleg a NASA-val dolgoznak együtt egy valóban 21. századi, robotok által irányított „patient safety reporting” rendszeren.

A Veterans Affairs-ben a gyógyszerészek munkája igen sokoldalú és érdekes, például bizonyos körülmények között jogosultak receptírásra, valamint a terápia megváltoztatására is.

További figyelemre méltó tapasztalat volt, hogy az érdekelteket a gyógyszerészek az otthoni infúziós kezeléssel kapcsolatos ismeretekre felkészítik. Ez olyan terület, ahol látványosan nyomon követhető a betegnevelésre fordított energia megtérülése.

A költséghatékonyra törekvő jellegzetesen amerikai mentalitás. Ha valamely módszerről kiderül, hogy lerövidíti a hospitalizációt és a betegek életminőségében pozitív változást hoz, azonnal hozzálátnak a megvalósításához.

Az Egyesült Államokban senki nem kötelezhető arra, hogy védőoltást kapjon, vagy adasson a gyermekének. Ez a túlzott liberalizmus egyértelműen felvet bizonyos problémákat. Kialakul egy olyan helyzet, amelyben közegészségügyi szempontból rengeteg embernek lenne szüksége vakcinákra, de nem kapják meg azokat. Gondoljunk csak a Mexikó felől százezerrel érkező bevándorlóokra. A súlyos népegészségügyi gondot felismerve a gyógyszerészek bekapcsolódtak az immunizálásba. Mivel minden második sarkon található egy gyógyszertár, és az emberek előbb keresik fel a gyógyszerészt, mint az orvost, így jobb a hozzáférhetőség ezzel kapcsolatban

az aktív immunizáláshoz. Azokban az államokban, ahol megengedték a gyógyszerészeknek a vakcinák beadását, jelentősen megemelkedett a védőoltások száma. A tapasztalat tehát az, hogy a gyógyszerészek nem az orvosok, nővérek elől veszik el a „piacot”, hanem éppenhogy égető szükségletet tudnak megfelelő képzettségük révén kielégíteni.

Az egyetemi képzés része, hogy minden hallgatónak el kell sajátítania az immunizálás elméletét és gyakorlatát. Cél továbbá, hogy a gyógyszerész meggyőzze az embereket arról, hogy mekkora veszély leselkedik rájuk, ha az immunizálás hiányában járványos betegségek lépnek fel.

A közforgalmú gyógyszerészet, magyar szemmel nézve, számos furcsaságot tartalmaz. Hatalmas patikaláncok léteznek, amelyek közül a legnagyobbak egyikébe, a *Walgreens*-be látogattunk el. Itt a tára csak kis területét foglalja el a gyógyszertárnak, a legnagyobb rész olyan, mint egy szupermarket. A polcokon a vény nélkül kapható készítményektől – ezek között számos, jelenleg nálunk vényköteles gyógyszer is szerepel – az üdítőkön át a bőröndökig minden beszerezhető. Közismert, hogy az USA-ban évente közel százezer ember hal meg valamilyen gyógyszer-mellékhatás következtében. Felmerülhet a gyanú, hogy a tapasztaltak és az előbbi tények között összefüggés állapítható meg.

Létezik továbbá az úgynevezett *Drive-Thru Pharmacy* is, amely leginkább egy *Mc Drive*-ra emlékeztetett. Itt a „pácienstek” kocsival beállnak a sorba, leadják a vényt az egyik ablakon, és vagy azonnal megkapják a gyógyszert, vagy később visszajönnek érte. Ennek kialakulása minden bizonnyal összefügghet az amerikai életstílussal, de a mozgásukban korlátozott, fáradt emberek igényével is. A *Walgreens* gyógyszertárak jelentős része este tíz óráig tart nyitva, és addig folyamatosan gyógyszerész is jelen van.

Feltűnő volt még a magisztrális gyógyszerkészítmények számának csekély volta, amely arányaiban a magyarországinak töredéke. A mi felfogásunk szerint ez korántsem előremutató, de tény, hogy Amerikában kevésbé költséghatékony a gyógyszertárban elkészíteni a gyógyszert, mint megrendelni a gyártótól.

Oktatás

A graduális és posztgraduális gyógyszerészképzésről is több érdekes előadást hallgattunk. A közelmúltban jelentős válto-

zások történtek a képzésben. Az idei évfolyam volt az első, amelynek végzős hallgatói egységesen megkapták a Doctor of Pharmacy fokozatot.

Az első három év az alapozó tantárgyakra, ez az úgynevezett „pre-pharmacy” curriculum. Itt sajátítják el a kémiai alapokat, az anatómiát, élettant, biokémiát. Ezután következik a tulajdonképpeni gyógyszerészképzés, amely négy évig tart. Ebből az utolsó a klinikai rotációk éve, amikor a hallgatók már ténylegesen gyógyszerészi munkát végeznek, klinikáról klinikára, osztályról osztályra haladnak. Egy osztályon egy hónapot töltenek el, ahol aktívan részt vesznek a terápiában és a gyógyszer szint-monitorozásban. A memphisi gyógyszerészképzés egyik érdekes színfoltja az úgynevezett PharmD/PhD „dual-program”, azaz kettős képzés, amely a legkiválóbb hallgatók számára biztosít tudományos fokozatot. Erre a képzési formára évente csak négy hallgatót jelölnek, akik az első évtől ebben a közös programban vesznek részt, emelt óraszámban.

Igen praktikusnak véleményezhető, hogy a gyógyszerészi kémiát és a farmakológiát koordinált kurzusokban oktatják. A hallgatók egyszerre ismerhetik meg az adott gyógyszercsoport kémiai sajátosságait és az élő szervezetre gyakorolt hatását.

A képzés során nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a gyógyszerész képes legyen felismerni és megoldani a medication-related problémákat. A számonkérés során elsősorban arra kíváncsiak, hogy milyen a hallgatók problémamegoldó képessége.

Az egyetem elvégzése után valamilyen hallgató beléphet a rezidensoktatás rendszerébe, amelynek elsősorban a klinikai gyógyszerészeti specialisták képzésében van jelentősége. Létezik pl. kardiológiából, onkológiából, enterális és parenterális táplálásból, sebészetből „clinical pharmacist specialist”.

A rezidensképzés másik ága az ún. „fellowship” program, amely az előzővel ellentétben nem gyakorlati, hanem tudományos kutatás jellegű. Aki ezt elvégzi, az megfelelő rutinnal a háta mögött akár klinikai gyógyszerészvizsgálatokat is vezethet, ami sajnos Magyarországon még teljesen elképzelhetetlen a gyógyszerészek számára. Két olyan gyógyszerésszel is volt szerencsém beszélgetni, akik „principal investigator”-ként klinikai gyógyszerészvizsgálatokat irányítottak.

A gyógyszerészképzés jövőképe

A Gyógyszerésztudományi Kar dékánja, *Dr. Dick Gourley* professzor egy rendkívül érdekes és jövőbe mutató előadást tartott az *interprofesszionális oktatásról*, amely a tervek szerint az interdiszciplináris jellegű oktatást fogja felváltani. Ezen szemléletmód szerint két vagy több hivatás szorosan együttműködik a tanulási folyamat során azzal a céllal, hogy előmozdítsák úgynevezett interprofesszionális interakciók kialakulását, azaz a hivatások közötti kapcsolatok megszilárdítását és együttműködését. Ez a folyamatos egymásra hatás és egymásrautaltság kiemeli a hivatás gyakorlati oldalát és végső soron jobbját a betegek egészségét és életminőségét. A lényeg, hogy a különböző hivatást művelő egyének kölcsönösen megértsék és elismerjék egymás munkáját az egészségügyi team mindennapi tevékenysége során.

Az interprofesszionális oktatási rendszer kiépítéséhez számos akadályt kell még leküzdeni, többek között különböző filozófiai, szociális, szervezési, pénzügyi és földrajzi jellegű kihívásokat. Első gyakorlati lépésként a dékánok és a rektor megállapodtak, hogy valamennyi érintett kar minden évfolyamán kijelölnek hetente két órát, amelyet kizárólag interprofesszionális kurzusok céljára használnak fel. Ezek az elméleti és gyakorlati kurzusokon a College of Allied Health, Biomedical Engineering, Dentistry, Medicine, Nursing és Pharmacy hallgatói vesznek részt teamekre bontva, már elsőéves koruktól. A távlati cél az, hogy felkészítsék az egészségügyi hivatást választó hallgatókat, hogy IP-teamekben együttműködve megfeleljenek a gyorsan és folyamatosan változó egészségügyi kihívásainak és felelősek legyenek a biztonságosabb és hatékonyabb beteggondozásért.

A University of Tennessee elméleti intézeteiben is számottevő kutatómunka folyik. Egy fakultatív program keretében megtekinthettem a *Dr. David Smith* professzor által irányított Idegtudományi Intézetben folyó tudományos munkát, amely széles körű alapkutató és klinikai neuro-

lógiai kísérleteket egyaránt végez. Ebbe tartozik többek között a neurológiai és neurodegeneratív kórképek, az íz-érzékelés, a látás vizsgálata, a neuroonkológia, neurogenetika és a különböző szignálfolyamatok kutatása. Engem személyesen ezek közül az íz-érzékelés érdekelt a legjobban, hiszen ez érinti jelenlegi kutatómunkámat.

A Dékáni Hivatal munkatársai a programban részt vevő hallgatókkal együtt rendkívül színes és változatos programokat szerveztek számunkra. Elvittek bennünket a Beale street-re, a blues zene hivatalos ott-

honába, ahol fantasztikus élőzenét hallgathattunk. Eljutottunk a Graceland-be, Elvis Presley birtokára, amely jelenleg múzeum. Nagy élményt jelentett továbbá a látogatás a legendás Sun-stúdióba, ahol a rock'n'roll megszületett, és amely ma szintén múzeum, egyben a stílus rajongóinak zarándokhelye.

Végezetül szeretném megköszönni az utazást lehetővé tevő pályázat meghirdetésének, a Magángyógyászok Országos Szövetsége vezetőségének, hogy segítségükkel rendkívül széles körű szakmai ismeretek, jól hasznosítható tapasztalatok birtokába juthattam. Ugyancsak köszönöm munkahelyi vezetőimnek, hogy tartós távolléteket engedélyeztek. Egyéni élményeim mellett, amelyek kétségtelenül gazdagabbá tettek, a szakmai tapasztalatokat, a megszerzett tudást igyekszem átadni környezetemnek, remélem új ismereteimet napi munkám során is kamatoztatni tudom majd.

Takács Gábor
egyetemi tanársegéd
Élettani Intézet

1475 éve zárták be az Akadémiát

Eredetileg 25 év múlva, 2029-ben akartam közzétenni az első európai akadémia bezárásának 1500. évfordulóján ezt a kis megemlékezést, de Barthó és Róth professzorok nem tudtak arról biztosítani, hogy még akkor is ők lesznek a megjelenést támogató főszerkesztők, sőt azzal ijesztgettek: előfordulhat, hogy kedvelt Orvostudományi Hírmondónk akkor már nem is létezik.

A filozófia tudomány atyja, milétoszi Thálész születése után 200 évvel nagy esemény történt Athén egyik legelőkelőbb arisztokrata családjában. A Szólon-családból származó Periktioné egészséges, több kilós fiúgyermeknek adott életet. Az apa, Arisztón a nagyapa, Arisztoklész nevét adta az újszülöttnak. Miután ez 427-ben történt, akkor, amikor Periklész (443-429) csodálatos Athénje teljes pompájában ragyogott, a kis vasgyúró láthatta a babakocsiból a Pheidiász-tervezte Akropoliszt, az anyuka a botorkáló kis atlétának megmutatta a korabeli világ hét csodájának egyikét, a Pheidiász alkototta 7 méteres Zeusz-szobrot, s az öreg Müron Diszkoszvetőjét látva a kis Arisztoklész elhatározta: mindent megtesz, hogy Piza városa határában ő is győztes atléta legyen egyszer – babérkoszorúval. De a szülők mindenképp tanulásra fogták. Titokban azonban sportolt. A szülők – látva erejét, tehetségét – rendkívül nagy figyelmet fordítottak a magas, pompás testalkatú fiú testi nevelésére is. Első nagy sikerét is az emberi tevékenység e nemes területén érte el: már fiatalon győztes atléta lett, a birkózásban a „széles vállú” („Platón” lett a ragadványneve). Nem hiába tanult azonban (több filozófus mellett is), miközben szinte minden foglalkozott (főleg verseket, drámákat írt). Egészen addig, amíg nem találkozott Szókratészszel, aki mellett egyenesen 8 évig maradt, egészen addig, míg mestere ki nem itta az asztalán habzó méregoldatot. Szókratész halála rendkívül megrázta, de ettől kezdve csak a filozófiának szentelte magát, mindennel, mindenkivel szemben rendkívül kritikus magatartást tanúsított. Kritikus megjegyzéseivel sok nagy embert megsértett, talán a legnagyobbat is: a tőle 33 évvel idősebb orvost, Hippokratészt, akinek műveit kemény kritikával illette (lehet, hogy ezt akarja korrigálni – az egyik későbbi, talán legnagyobb Platón-tanítvány, az összehasonlító anatómiát is megteremtő filozófus – Arisztotelész azzal, hogy már életében az orvost a „Nagy” melléknévvel díszítette). A Platón néven ismert fiatalember rendkívül sokrétű tudományos tevékenységet fejt ki: sorra írja hosszú-hosszú évszázadok gondolkodását meghatározó-befolyásoló műveit.

40 éves korában nagy elhatározásra jut: 387-ben létrehozza az athéni ifjak, fiatal tudósjelöltek számára azt az intézményt, amely a maga nemében páratlanul hosszú életet él: egy attikai hősről, Akademoszról elnevezett iskolát, talán nem is sejtve, hogy következő (hasonló nevű és funkciójú) európai utódja (Accademia dei Lincei) milyen sokára (2000 év múlva!) fogja követni. Azon négy évtized alatt, amíg Platón állt az intézmény élén, sok nagynevű hallgatója, tanítványa volt, nem egy nagyobb mesterénél. Csak beiratkozott, tandíjat fizető gazdag tanítványai voltak, vagyis csak olyanok, akiknek szülei rendelkeztek olyan jövedelemmel, hogy az elitképzés díját meg tudták fizetni. Ezért olyan tudást kaptak a fennállás több mint 9 évszázada alatt, ami százaknak hosszú-hosszú századokra ismertté tette nevét.

Mit tanított itt Platón? Mi vonzotta a gazdag fiatalok szízeit az ekkor már világlátott (külföldi tanulmányútjait természetes módon Egyiptomban kezdte, majd a líbiai görög gyarmaton, Kürnében, továbbá Magna Graeciában, itt – többek közt – Szüirakuszaiában és Paestumban¹ folytatta) Platón köré? „Az emberi nemnek vagy egyáltalán nem volt kezdete és nem lesz soha vége sem, hanem volt és lesz mindörökké; vagy pedig, ha volt kezdete, beláthatatlan messzeségben van az az idő, midőn keletkezett”. Vagy: „Aki a törvényekkel meg egyezően abban a meggyőződésben van, hogy vannak istenek, az soha

szándékosan sem istentelen tettet nem követ el, sem törvényt és hagyományt sértő beszédet nem ereszt ki a száján...” (nincs lehetőségem a hosszú idézetekre, de egyértelműen összekapcsolja az ateista magatartást az erkölcstelenséggel). A nőket a férfiakkal egyenrangú embereknek tartja, s mint filozófusok, ők is lehetnek állami vezetők (de azért a nők az Akadémiát Platón idejében férfi ruhában látogathatták). Mindez, és sok-sok más, hasonlóan mély bölcsesség és politikai állásfoglalás sejtetni engedi: miért volt a magas tandíj ellenére is népszerű az Akadémia.

Talán legnagyobb tanítványa Arisztotelész volt. Az Akadémia élére Platón mégsem őt, hanem Szpeuszipposzt jelölte (a mester halála után Arisztotelész az Akadémia egyik volt király hallgatója, Hermeiász országába utazott, ahonnan a makedón fővárosba hívták, s ott négy év után volt a kis (Nagy) Sándor nevelője, aki – a későbbiekben – hadjáratai zsákmányából rengeteg könyvet, térképet adott mesterének, amelyekből az Athénben alapított iskolájában, a Lúkeionban hatalmas könyvtárat hozott létre). Arisztotelész korai (62 éves volt 322-ben) halála után Alexandriába tette át székhelyét a Lúkeion is; az első vezető, Theophrasztosz (370-287) – a botanikai tudományok megteremtője – még Athénben tartotta, azonban Sztratón (340-267), a második vezető – aki Ptolemeiosz Philadelphosz nevelője volt – áttette a Lúkeion székhelyét Egyiptom fővárosába, s az ő révén az athéni iskola természettudományos eredményei közvetlen beépültek a Ptolemeiosz Szótér által 308-ban Démétriosz kezdeményezésére létrehozott Múzeion tudományos rendszerébe (a heliocentrikus világkép egyik megteremtője, a számoszi Arisztarkhosz (310-230) éppen Sztratón tanítványa volt).

Az Akadémia hallgatói között volt Arisztotelész és Hermeiász (a király), Xenokratész és Hérakleidész, továbbá Polemón és Zénón, Epikurosz és Arkeszilaosz, Karneadész és Cicero, Antiokhosz és Plótinosz, Horatius és Plutarkhosz² sok-sok más neves személy mellett. Az Akadémiának olyan vezetői voltak, mint Hérakleidész, majd 25 évig Xenokratész 339 és 314 közt, vagy az Egyiptomban 204-ben született Plótinosz (+269), a neoplatonizmus megalapítója (e két utóbbi vezető között is csaknem 600 év telt el!). De a mindenféle transzcendenciával szakító szkepticizmust (ami 2000 év múlva még egy Kant számára is példaértékű!) az Akadémián belül meghonosító vezető, Arkeszilaosz (311-240), vagy a kétely-filozófia legjelentősebb alakja, a líbiai Kürnéből származó görög Karneadész (214-129) néhány évig ugyancsak vezetője volt az Akadémiának. Tanítványa, a karthágói Kleithomakhosz (187-110), valamint az ő tanítványa, a larisszai Philón (ő volt az, aki a 19 éves Cicerót megnyerte az Akadémia számára), továbbá az ő tanítványa, az aszkalóni Antiokhosz – mint az Akadémia vezetője – szakított a szkepticizmussal (az ő előadásait még hallgatta Cicero a 79/78-as tanévben, éppen akkor, amikor egy korabeli dictator, Sulla – 138-78 – meghalt, aki néhány évvel korábban, 87-ben – elfoglalva Athént – „rávetette magát a szent ligetekre, letarolta az Akadémiát, amely a város környékének fáiban leggazdagabb ligete volt, és a Lúkeion is” – írja Plutarkhosz). Meg kell említeni Plótinosz mesterét, az alexandriai keresztény szülőktől származó Ammónioszt (175-242), akinek a neoplatonizmus megalapítója mellett olyan tanítványai voltak, mint a patrisztika híres alakja, az alexandriai Órigenész (185-254; a Múzeion helyén 217-ben alakult keresztény Didaskaleion első igazgatója) és a szerencsétlen sorsú athéni származású rhétor-filozófus,

Longinosz (210-273; aki 250 és 267 között volt az Akadémia vezetője, amikor a szépséges Zenóbia, palmürai királynő meghívta udvari filozófusának, s amikor Aurelianus császár elfoglalta Palmürát, függetlenségi nézeteket hangoztató eszméi miatt kivégeztette Longinoszt). Amikor Ammóniosz mester meghalt 242-ben, Plótinosz elhagyta Alexandriát s Rómába ment, ahol sok kiváló személyiség mellett olyan tanítványai is voltak, mint a 258-tól 268-ig uralkodó Gallienus császár. Tanításai közül több is tovább él (például a szentháromság dogmában)³ Végül meg kell említeni a szíriai Damaszkuszban 458-ban született és Alexandriában tanult görög filozófus, Damaszkiosz (+550) nevét, aki az Akadémia utolsó vezetője volt 40 éves korától egészen az Akadémia Jusztinianosz császár által 529-ben történt bezárásáig (az a Jusztinianosz, aki kora talán legműveltebb embere volt, aki kodifikáltatta a római jogot, aki megépíttette a Hagia Szophiát, mint keresztény uralkodó nem tudta elnézni a pogány akadémiát Athénban; bezáratta, tudósait száműzte; sőt néhány év múlva, 534-ben törvénykönyve kimondta: az eretnekek büntetése a máglyahalál). Szerencsére voltak ellenfelei és voltak olyan területek, ahova „keze” nem ért el, így a száműzött tudósok megmenekültek és változatlanul oktathattak. Így járt az Akadémia utolsó vezetője, Damaszkiosz is (csaknem ezer év múlva Raffaello festménye, „Az athéni iskola” állít halhatatlan emléket a platóni Akadémiának).

Damaszkiosz a szaszanida perzsa királyi udvarba menekült, s ott, Kószrau Anosírván (521-579) védelme alatt megteremtette a platonizmus új központját a gondisápurai filozófiai-orvosi akadémia megalapításával 530-ban. Vele együtt sok „akadémista” is érkezett, s különösen az orvosi és a filozófiai tudományok lendültek fel. Az egy évszázad múlva bekövetkező arab hódítás sérülés nélkül vette át a gondisápurai akadémiát, ami – egyéb más, arabok által elfoglalt tudományos központokkal együtt – az arab tudományosság egyik nagy centruma lett olyannyira, hogy alapítása után 300 évvel al-Mamun kalifa (813-833) létrehozta Gondisápur segítségével és mintájára Bagdadban a Bajt al-Hikmát 832-ben, ami egy hatalmas fordító iskola volt (különösen az orvostudományi művek arabra történő átültetésére). Míután az így lefordított tudományos művek kiemelkedően nagy hányada görög nyelvű volt, mondhatjuk: az Akadémia szelleme tovább élt hosszú-hosszú évszázadokon át arab földön (egészen a tatárok 1258-as támadásáig, de e barbár hordák el nem érte területeken tovább is).

Nem csak a Perzsa Birodalom fogadta be az akadémikusokat, hanem a keresztény Ázsia, Afrika és Európa nagyon sok térségébe is eljutottak Antiokheiatól Jeruzsálemig, Alexandriától Karthágóig, Rómától a brit-szigetekig, megtermékenyítve, gazdagítva a keresztény tudományosságot (az mindenesetre érdekes, hogy a II. Theodosius császár (408-450) által 425-ben létrehozott egyetem korabeli – tehát

az Akadémia feloszlata kora – pogány tudósai az 530-as években szabadon oktathattak Konstantinápolyban, hiszen a grammatika kiváló tudásával, Priscianusszal együtt több, a birodalom más pontjáról érkező pogány tudós maradhatott ugyanúgy, ahogyan a főváros utáni legjelentősebb kulturális centrumban, a Bizánci Császárság legfőbb éléskamrájának fővárosában, Alexandriában is).

Ha jelentősnek mondhatjuk a platóni Akadémia 916 éves működését (továbbá: ha ugyancsak nem lebecsülendőnek a mintegy évszázadig Athénban funkcionált arisztotelészi Lúkeiont), mindez (együtt is) szinte nem is fogható az alexandriai Muszeion több mint fél ezer éves (Kr. e. 308-Kr. u. 217) csodálatos tudományos tündökléséhez. A tudománytörténetben örök időkre nevüket bevéső tudósok és művészek szinte felsorolhatatlan hosszú sora alkotott itt az orgonaépítő Ktészibiosztól (290-210), a „Ludolf-féle” számot 3,14-ban meghatározó szürakuszai Arkhimédészről (287-212), továbbá a heliocentrikus világképet kidolgozó Arisztarkhosz, Hipparkhosz (160-125) és Eratoszthenész (275-195) matematikus-fizikus-csillagászoktól a matematikus Eukleidészen (323-283), továbbá a görög irodalomtörténet alapjait lerakó Kallimakhoszon (310-240) és a gépész és matematikus Héronon (90-10) át az olyan történészekig, mint Polübiosz (200-120), Diodórosz (80-20) és Plutarkhosz (45-125), az olyan művészekig, mint a Laokoon szoborcsoport vagy a pergamoni Zeusz-templom ol-tárát díszítő dombormű, a görög Napisten szobrának (a rhodoszi kolosszusnak) és a 180 méter magas Phárosz-szigeti világítótoronynak az alkotói, vagy a Muszeion olyan vezetőjéig, mint éppen az első, az epheszoszi Zénodotosz (333-260), az első görög költők szövegeinek gondozója, az első filológus, vagy az olyan vezető, mint a már említett, líbiai Kürénéből való Kallimakhosz, továbbá tanítványa, az alexandriai Apollóniosz (293-200), vagy a másik nagy filológus, a számotrakéi Arisztarkhosz (216-144; a ma olvasható homéroszi eposzok szövegeinek minden sora az ő gondozásában maradt ránk), aki a több mint fél millió kéziratos kötetet⁴ számláló alexandriai könyvtár⁵ egyik legjelentősebb vezetője volt (és így tovább, sorolhatatlanul).

Egyébként Muszeion nevű oktatási-tudományos-művészeti központ még volt Antiokheiaiban, Pergamonban és Szürakuszaiban (ezek a városok alig több mint fele annyi lakossal rendelkeztek, mint az ebben a korban 900 ezer lakosú Alexandria).

Így élt tovább a pogány athéni Akadémia szelleme fennállásának több mint 9 évszázada⁶ alatt párhuzamosan több más korabeli intézményben is, majd – az 1975 évvel ezelőtti bezárása után – a három kontinensen is: közvetlenül tudósainak egymást váltó generációinak sorában még hosszú-hosszú évszázadokig, műveikben pedig közvetve napjainkig. És még tovább.

Benke József

¹ Itt járta előtt 200 évvel már állt a ma is látható csodálatos – Bazilikának nevezett – görög templom.

² Plutarkhosz szinte vallásos tisztelettel ápolta Platón emlékét, úgyannyira, hogy több mint félezer évvel a filozófus halála után városában, Khaironeiában fiókakadémiát hozott létre. Hogy egy Plutarkhosz-kaliberű író, filozófus mekkorát tévedhet, azt Nero császárhoz való viszonya mutatja: noha a római tűzvész és a provinciák Nero-ellenes lázadása után vagyunk, miután a császár görögországi tartózkodása során (66-67-ben) kihirdette egész Achaia szabadságát és adómentességét, ezért az író Nerót a legnagyobb philhellén császárnak (pontosabban: Felszabadító Zeusz Neron-nak) nevezte.

³ Ismeretem szerint az első, a kereszténység által átvett, pogány környezetben született dogma a „szepőlótel fogantatás” dogmája, amely a nagy piramisépítő fáraók (Kheopsz, Kephren, Mükerosz) korából származik. Csaknem hasonló korú a „Mózes” születésének-elrejtésének, továbbá a „Jó Pásztor” keletkezésének története (az előbbi Sarrukinu király – 2360-2310 – születésével kapcsolatos történet, az utóbbi Gudea lagasi király 22. századból való históriája).

⁴ A córdobai muszlim egyetem könyvtára a 900-as években 400 ezer kötetet számlált, a pannonhalmi kolostor könyvtára 1100 táján nyolcvanot, Mátyás királyé, amely a pápáké mellett a legnagyobb volt Európában, 2500-at.

⁵ A Kr. e. 297-ben megépült könyvtár újjáéledt 2300 év múlva. A Bibliotheca Alexandrina alapkövét Mubarak elnök 1988 nyarán tette le, s a norvég Snohetta cég terve alapján a munkálatok 1993-ban kezdődtek s 2001-re felépült 88 milliárd Ft-os költséggel a világon egyedülálló könyvtár (összesen majd 5 millió kötettel), amelynek olvasóterme a világon a legnagyobb (70 ezer m²; akkora, mint a 4 utca által határolt, 12 kat. holdnyi orvostudományi épület, ami akár néhány személyes kutatóteremre is pillanatok alatt átalakítható).

⁶ A platóni athéni Akadémia 916 évig állt fenn. A Jusztinianusz császárnak oly kedves Hagia Szophia, mint keresztény templom, nem élte túl: a Tralleszi Anthémiosz tervezte és építette csoda 537-re készült el s 1453-ig, a török hódításig szolgált keresztény székesegyházként.

Valér Csernus–Béla Mess

THE AVIAN PINEAL GLAND

A Model of the Biological Clock

Although cyclicism of some biological events was evident for thousands of years, the importance of the fourth dimension, the time in life processes have been underestimated by biologists for many years. It was only in the past few decades that we realized that life is basically a coordinated interplay between cyclic biochemical processes in widely different forms and period of time. This recognition greatly altered our understanding on how living organisms function.

This book discusses one specific aspect of biological cycles: the mechanism of the circadian melatonin secretion from the chicken pineal gland. This topic was selected for two reasons. Pineal gland plays a key role in controlling circadian and seasonal rhythmic processes in virtually all vertebrate species. Also, the avian pineal gland is an excellent model for studying the mechanism of the circadian processes in general, since this organ is relatively simple in structure and it possesses all the known features of a fully functioning circadian „biological clock”.

Valér Csernus–Béla Mess (Eds.)

RHYTHMIC BIOLOGICAL PROCESSES

The role of the biological clocks

Dialóg Campus

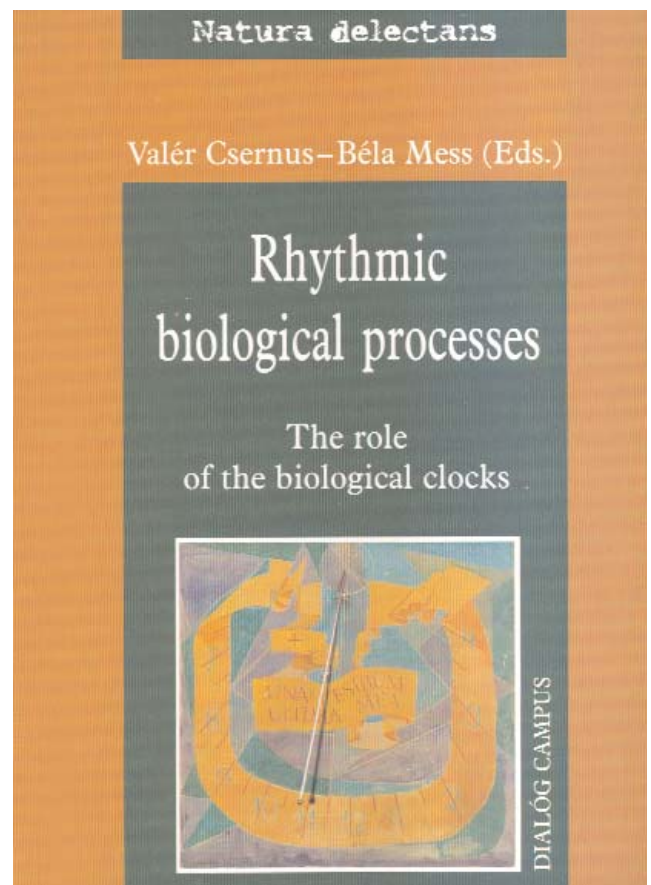
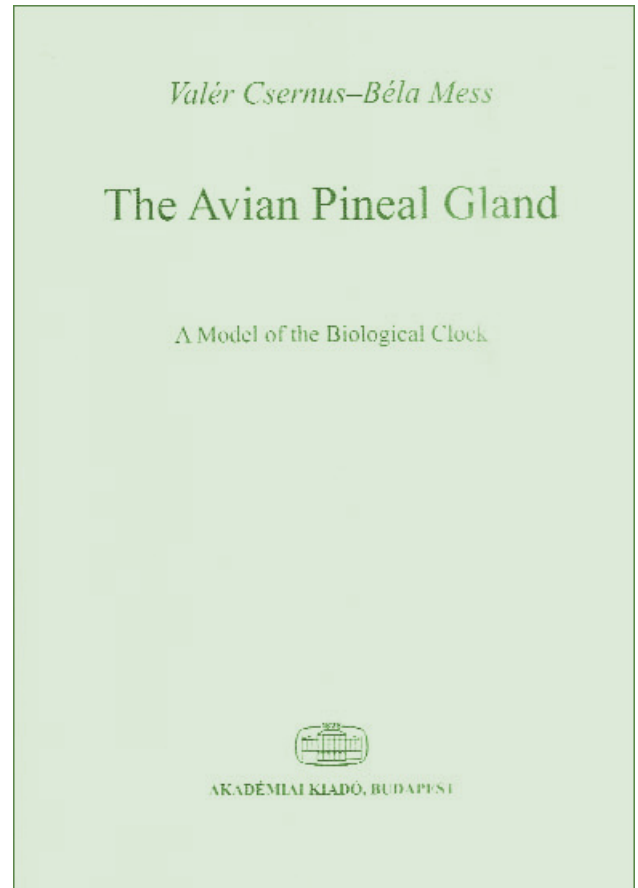
Rhythmic biological functions. The role of the biological clock in the living world

In the past few decades, it has been revealed about a rapidly increasing number of biological functions that they are characterized by repeatable, predictable changes: rhythmicity. This achievement fundamentally altered our understanding on the biological control mechanism and affected our view on almost every field of both basic research and the applied biology, including medicine. Even a new branch of science is being evolved targeting rhythmic functions in the living creatures: chronobiology.

The series of papers, presented here, is devoted to promote this principle. The papers are prepared by the invited lecturers of the symposium „Rhythmic biological functions. The role of the biological clock in the living world”, held on April 26, 2002 under organization of the Biological Section of the Local Committee of the Hungarian Academy of Sciences, in Pécs. The one day symposium attempted to collect the leading Hungarian experts, interested in this subject, from various fields of biology including plant physiology, biophysics, zoology, cell biology, bio-statistics, as well as veterinary and human medicine. The topics of the papers vary not only on the target species but also on the forms of the rhythmic functions ranging from physical and biochemical processes to reproduction and sleep, and also cover a wide range of period times from milliseconds to years.

The organizers of the Symposium thank to te Editorial House, Dialog Campus for publishing the English versions of the papers thus providing .... international publicity for this local event.

Béla Mess
Valér Csernus

FELHÍVÁS

Felhívjuk a PTE ÁOK tisztelt oktatóinak, kutatóinak figyelmét arra, hogy a kar dékáni vezetése útjára indítja elektronikus hírleveleit. Kérjük, hogy legyenek szívesek rendszeresen ellenőrizni e-mail levelezésüket és amennyiben nem kaptak hírlevelet, azt jelezzék az erika.sostai@aok.pte.hu címre, vagy írásban a Dékáni Hivatalhoz.

PÁLYÁZATOK

Humán erőforrások és Mobilitás – Marie Curie pályázatok (összefoglaló)

Az Európai Unió ösztöndíjpályázatainak rövid összefoglalója a Kutatásfejlesztési és Technológiai 6. Keretprogramon belül.

Általános jellemzők: A mobilitási akciók jellemzője marad az 5. keretprogramból már ismert ún. „bottom-up” megközelítés: a program keretében bármilyen tudományterület, kutatási téma támogatást kaphat (nem csupán a tematikus prioritások témái!), amennyiben összhangban áll az EU közösségi céljaival. Az 5. keretprogramtól eltérően a 6. keretprogramban csak a „Humán erőforrások és mobilitás” szakprogramban lehet mobilitási akciókban való részvételre pályázni, nincsenek mobilitási pályázati kiírások a tematikus prioritásokon belül.

A program résztvevői: EU-tagállamban, társult tagjelölt országban, társult országban vagy – bizonyos esetekben – 3. országban működő, kutatásban, kutatók képzésében aktív jogi személyek – egyetemek, kutatóintézetek, nemzetközi kutatóintézetek, vállalatok stb. Az EU-Bizottság ezen intézményekkel köt szerződést a Marie Curie akciók megvalósítására, az esetek többségében kutatók fogadására.

Marie Curie akció típusok és beadási határidők

Akciók fogadóintézmények számára

Kutatóképzési hálózatok (RTN): **2005. szeptember 8.**

Tudástranszfer ösztöndíjak (TOK): **2005. május 18., 2006. február 15.**

Konferenciák és kurzusok (SCF): **2005. május 18., 2006. május 17.**

Akciók egyéni kutatók számára

Európán belüli egyéni (EIF): **2005. február 16., 2006. február 15.**

Kimenő nemzetközi (OIF): **2005. január 19., 2006. január 18.**

Bejövő nemzetközi (IIF): **2005. január 19., 2006. január 18.**

A kiválóság támogatása és elismerése

Kiválósági támogatás (EXT): **2005. február 16., 2006. február 15.**

Kiválósági díj (EXA): **2005. február 16., 2006. február 15.**

Tanszékek (EXC): **2005. február 16., 2006. február 15.**

ViSSzatérési, reintegrációs támogatások

Európai reintegrációs támogatás (ERG): **folyamatos beadás**

Nemzetközi reintegrációs támogatás (IRG): **folyamatos beadás**

A pályázatokról bővebb információ található a

<http://www.cordis.lu/fp6/mobility.htm>, valamint a

http://europa.eu.int/comm/research/fp6/mariecurie-actions/home_en.html internetcímen.

Magyary Zoltán posztdoktori ösztöndíj

Az ösztöndíjra pályázhatnak a kiemelkedő eredménnyel PhD vagy a jogszabály szerint azzal egyenértékű tudományos fokozatot szerzett oktatók és kutatók, akik 2005. december 31-éig nem töltik be a 45. életévüket.

Az ösztöndíjasoknak egy évig, illetve a külföldről hazatérőknek egy/két évig valamelyik magyarországi felsőoktatási intézményben kell kutatómunkát végezniük. Az egyéves ösztöndíj – a kuratórium által meghatározott szigorú feltételekkel – további egy évvel meghosszabbítható. Az ösztöndíj folyósítása idején egyéb rendszeres jövedelemszerző tevékenység nem folytatható. A kuratóriumnak maximum 8 ösztöndíj odaítélésére van lehetősége.

Beküldési határidő: **2005. január 28.**

A pályázati anyag beszerezhető:

- a pályázó intézményének tudományos ügyekért felelős szervezeti egységénél;
- a Kurátor Alap- és Alapítványkezelő Kft-nél – 1052 Budapest, Váci u. 16/a.;
- az OM Ügyfélszolgálati Irodán – 1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

A pályázati anyag számítógépes hálózaton keresztül is elérhető a következő címen: www.om.hu

A pályázat benyújtásához szükséges két kiemelkedő tudományos személyiség (magyar és/vagy külföldi) ajánlása, amelyet az ajánlók közvetlenül az Alapítvány címére küldenek meg.

A pályázatok elfogadásáról a Kuratórium – a pályázatok szakmai bírálata alapján kiválasztott jelöltek személyes meghallgatása után – 2005. május 28-ig dönt. A pályázatok elbírálásánál előnyben részesülnek a külföldi kutatómunkából hazatérő fiatalok.

ICGEB-támogatás, rendezvények, tanfolyamok

A Nemzetközi Génebézészeti és Biotechnológiai Központ pályázati felhívása és tanfolyamai

A pályázat részletes kiírása megtalálható a

<http://www.icgeb.org> internetcímen.

A benyújtandó pályázatokat legkésőbb **2005. Április 30-ig** kell eljuttatni Wieland Artur szakmai tanácsosra (NKTH, 1052 Budapest, Szervita tér 8.)

Kooperációs Kutatói Központok II.

A Nemzeti Kutatói és Technológiai Hivatal (NKTH) nevében a Kutatás-fejlesztési Pályázati és Kutatáshasznosítási Iroda (KPI) pályázatot hirdet Kooperációs Kutatói Központok II. címmel.

A pályázat beadási határideje: **2005. január 31.**

Bővebb információ a www.kutatas.hu internetcímen olvasható.

Berde Botond ösztöndíj

Az egyetemünk díszdoktora, Berde Botond bázeli professzor által 1997-ben alapított, fiatal kutatók támogatási alapjának 2005. évi ösztöndíjára pályázatot hirdetünk az alábbi feltételekkel:

- Az ösztöndíj rövid (néhány hetes), továbbképző jellegű, metodikai tanulmányutat tesz lehetővé az alábbi nyugat-európai országok valamelyikében: Ausztria, Belgium, Dánia, Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Norvégia, Olaszország, Svájc, Svédország.
- A pályázó a pályázat benyújtásakor még nem töltötte be a 37. életévét.
- Az ösztöndíj elnyerésének feltétele a sikeres, nemzetközi összehasonlítást kiálló és a jövőre nézve ígéretes tudományos munkásság, amelyről beszámolók már nemzetközi folyóiratokban is megjelentek.
- A pályázó írásban vázolja a munkatervét (kísérleti terv, metodika elszámolása stb.).
- A sikeres pályázó hazatérte után tevékenységéről írásban számol be.

Kongresszuson vagy szimpóziumon való részvétellel nem lehet pályázni.

Az ösztöndíj összege **5000 svájci frank**, évente egy ösztöndíj adható ki.

A pályázatok benyújthatók a PTE ÁOK Dékáni Hivatalába **2005. február 28-ig**.

A pályázatnak a következőket kell tartalmaznia:

- pályázati kérelem, megjelölve a fogadóintézmény címét és a fogadó fél nevét;
- fogadókészséget igazoló levél;
- a pályázó szakmai életrajza;
- munkaterv;
- a szükséges nyelvtudás igazolása.

A pályázatokat a Berde Botond professzor egyetértésével kijelölt kuratórium bírálja el, a sikeres pályázó 2005. április 15. után kezdheti meg tanulmányútját.

Méhes Károly professor emeritus
a kuratórium elnöke

hírek

hírek

10/2004. számú rektori utasítás a hirdetések elhelyezésének rendjéről

Az utasítás hatálya

1. § Jelen utasítás hatálya kiterjed a Pécsi Tudományegyetem (továbbiakban: Egyetem) területére – beleértve a bérelt területeket is –, valamint az Egyetem területén elhelyezésre kerülő valamennyi hirdetésre.

Általános szabályok

2. § Az Egyetem területén a hirdetményeket ingyenesen vagy térítési díj ellenében lehet elhelyezni.

Az ingyenesen elhelyezhető hirdetményekre vonatkozó szabályok

3. § Az Egyetem területén ingyenesen csak az alábbi hirdetmények helyezhetők el:

- a) az Egyetemen folyó oktatással, tudományos kutatással és az ahhoz kapcsolódó adminisztrációval kapcsolatos hirdetmények,
- b) az Egyetemen működő hallgatói önkormányzatok tevékenységével és rendezvényeivel kapcsolatos hirdetmények,
- c) a kulturális, sport- és egyéb szabadidős tevékenységgel kapcsolatos hirdetmények,
- d) a hallgatók és tanulók életkörülményeinek biztosítását, javítását, valamint a tanulmányi kötelezettségeiknek teljesítését közvetlenül szolgáló hirdetmények,
- e) az egyetemi élettel összefüggő egyéb egyetemi hirdetmények.

4. § (1) A hirdetmények elhelyezésének a jelen szakasz (2) bekezdésében meghatározott személyek engedélye alapján van helye. A hirdetményeket elhelyezésük előtt el kell látni az elhelyezést engedélyező bélyegzőlenyomatával.

2) Az engedélyezésre jogosultak köre:

- a rektori hivatalvezető a Szántó K. J. u. 1/b. épületei,
- a dékáni hivatalvezető a kar épületei,
- kollégiumigazgató vagy az üzemeltető a kollégium épületei,
- a gazdasági főigazgató a Szántó K. J. u. 1/b. és a Gazdasági Főigazgatóság egyéb épületei,
- a klinikaigazgató a klinika épületei,
- a gyakorló iskola igazgatója a gyakorló iskola épületei,
- a PTE Könyvtár főigazgatója, illetve a kari könyvtárak vezetői a könyvtárak épületei,
- h) a fentiekől eltérő telephellyel rendelkező önálló szervezetek vezetői az irányításuk alá tartozó önálló szervezet épületei tekintetében.

A térítési díj ellenében elhelyezhető hirdetményekre vonatkozó szabályok

5. § Az Egyetem területén a 3-4. § alá nem tartozó, üzleti jellegű, reklámcélú hirdetés, plakát, vagy ilyen jellegű más adathordozó csak térítési díj ellenében helyezhető el.

6. § (1) A hirdetmények elhelyezése ellenében fizetendő ajánlott hirdetési díjak:

- a) A/5 méretű papírlap: 50 Ft (darab/hét),
- b) A/4 méretű papírlap: 100 Ft (darab/hét),
- c) A/3 méretű papírlap: 150 Ft (darab/hét),
- d) A/1 méretű: 250 Ft (darab/hét).

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott, ajánlott térítési díjak összegétől a szervezeti egységek vezetői, illetve a 4 §-ban jelölt vezetők eltérhetnek.

7. § Az adathordozó elhelyezéséről, a térítési díj mértékéről az érintett szervezeti egység vezetője, vagy az általa kijelölt személy, illetve a 4. §-ban megjelölt vezető dönt. A hirdetés kihe-lyezésére vonatkozóan jelen utasítás 1. számú melléklet képező hirdetési szerződést kell kötni. A szerződés megkötését az érintett szervezeti egység vezetője, illetve a 4. §-ban megjelölt vezető engedélyezi.

8. § (1) Amennyiben az üzleti jellegű, vagy reklámcélú hirdetés valamely kar területén kerül elhelyezésre, az ebből származó bevétel az érintett szervezeti egységet illeti.

(2) Az üzleti jellegű, vagy reklámcélú hirdetés elhelyezéséből származó bevétel minden más esetben a rektori kereteket illeti. A szórólapok osztására a 6/2002. sz. promócióról szóló rektori utasítás vonatkozik.

(3) A hirdetmények elhelyezésének a 6. §-ban meghatározottak szerint megállapított ellenértékét az adott szervezeti egységnél, a szervezeti egység vezetője által kijelölt személynél kell nyugta ellenében megfizetni.

hírek

hírek

hírek

Közös szabályok

9. § (1) Hirdetmények csak az erre a célra rendszeresített hirdetőablakon (hirdetőszekrényekben) helyezhetők el, falra, ajtóra, ablakra hirdetményt erősíteni tilos.

(2) Az érintett szervezeti egység vezetője, illetve a 4. §-ban megjelölt vezető jogosult eldönteni, hogy az adott hirdetmény a térítésmentes, vagy díjköteles kategóriába tartozik.

10. § Tilos elhelyezni az Egyetem területén:

- a) a politikai tartalmú hirdetményeket, kivéve az országgyűlési és az önkormányzati választásokkal kapcsolatosan kiadott, külön rektori körlevél által meghatározott eseteket,
- b) olyan külső szolgáltató szervezet, vállalkozás vagy magánszemély hirdetményét, amely az Egyetem, vagy annak valamely szervezeti egysége által is biztosított szolgáltatást, képzést propagál, vagy más módon sérti az Egyetem gazdasági érdekeit,
- c) a jogszabályba, vagy egyetemi szabályzatba ütköző hirdetményeket,
- d) a közérkölsöt sértő kifejezést vagy ábrát tartalmazó hirdetéseket,
- e) azt a hirdetményt, amely sértheti az intézmény dolgozóinak, hallgatóinak, betegeknek nyugalma.

11. § (1) A hirdetmények kihelyezése és eltávolítása az engedélyezésre jogosultak, megbízottak, vagy az épületgondnokok feladatkörébe tartozik.

(2) El kell távolítani:

- a) az engedély nélkül vagy tilalom ellenére elhelyezett hirdetményeket,
- b) azokat a hirdetményeket, amelyek meghatározott időpontban zajló programokat hirdetnek és a program időpontja lejárt, amennyiben azokat a kifüggesztője nem távolította el.

Hatályba léptető rendelkezés

12. § Jelen rektori utasítás 2004. szeptember 29. napján lép hatályba.

Dr. Lénárd László

rektor

Az egyetem számos intézményében jelenleg is használatos – folyékony, 90 g/l töménységű, 60 literes ballonos kiszerezésű – Na-hipoklorit fertőtlenítő hatásával kapcsolatosan – az alkalmazás körülményeitől függően – komoly problémák merültek fel.

Tekintettel arra, hogy egyfázisú (tisztító és fertőtlenítő hatású) felületfertőtlenítő szerek sokféle változata áll rendelkezésre takarítási célra a mai elvárásoknak megfelelő hatékonysággal, ezen termék Központi Raktárban történő **készletezésének megszüntetéséről** rendelkeztem.

Helyette – felhasználási körülményektől és az igénylő elvárásaitól függően – az Egyetemi Gyógyszertár által kínált felületfertőtlenítő szerek használatát, valamint a Honvéd utcai Raktárból beszerezhető klórtartalmú tabletták alkalmazását javaslom.

Az Egyetemi Gyógyszertárban rendelkezésre álló egyfázisú (tisztító és fertőtlenítő hatású) felületfertőtlenítő szerek:

- *Incidin extra* – Ára: 641 Ft/100 liter munkaoldat (1 282 Ft/liter tömény oldat)
- *IBiguanid fl che* – Ára: 535 Ft/100 liter munkaoldat (1 069 Ft/liter tömény oldat)
- *ISolarmed* – Ára 943 Ft/liter munkaoldat (943 Ft/liter tömény oldat)

A Honvéd utcai Raktárból beszerezhető klórtartalmú tabletták:

- *Medicarine* – Ára 5,36 Ft/tabletta. Felületfertőtlenítéskor 10 l munkaoldat elkészítéséhez 2 tabletták szükségesek (107,2 Ft/100 liter munkaoldat).

Kérem, hogy a takarítási, tisztítási és felületfertőtlenítési folyamatok szakértői kialakítása érdekében kérdéseikkel keressék a Kórházhygiénés Szolgálat munkatársait (tel.: 1263, 6195, 6196).

Ferenci József
gazdasági főigazgató

13. havi illetmény helyett egyhavi külön juttatás

Munkatársaink közül sokan érdeklődtek, hogy a 13. havi illetmény kifizetésére december hónapban lehet-e számítani? 2004. február 1-jétől megszűnt a közalkalmazotti tizenharmadik havi illetmény díjazási jogcím.

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetésének 2002. évi végrehajtásáról szóló 2003. évi CV. törvény 29-30. §-a rendelkezik minderről. A törvénymódosítás szerint a köztisztviselő és a közalkalmazott minden naptári évben – külön juttatásként – egyhavi illetményére jogosult, amennyiben január 1-jén közalkalmazotti (közszolgálati) jogviszonyban áll. *A juttatás kifizetéséről január 16-án kell rendelkezni. A juttatás összege a januári havi illetmény mértékével egyezik meg* (illetményen egyhavi alapilletményt kell érteni).

A vélhetően pénzügyi megfontolásokon alapuló jogszabály-módosítás megváltoztatta a közalkalmazotti tizenharmadik havi illetmény és a köztisztviselői külön juttatás jogviszony feltételeit, a jogintézmény karakterét. Bár a Kjt. és a Ktv. eltérő néven és eltérő kondíciókkal szabályozta e díjazási forma tartalmát, megállapítható, hogy mindkét törvény a tárgy-évi munkavégzést honorálta a plusz egyhavi fizetéssel. A naptári évben fennállt jogviszony időtartamának arányában állapította meg a jogosultság mértékét, közalkalmazottak esetében a Kjt. szigorúbban rendelkezett, ugyanis a tizenharmadik havi illetmény kifizetéséhez az adott esztendőben legalább hat hónapi jogviszonnal kellett rendelkezni. Mindezzel összevetve az új szabályt, a *jogosultság egyedüli feltétele a jogviszony január 1-jei fennállása*, így például akinek a tárgyév második napján megszűnik a foglalkoztatása, jogosult lesz egyhavi illetményére, akit viszont január 2-án neveznek ki, vagy előző év december 31-én (vagy előtte) megszűnt a jogviszonya, külön juttatásra egyáltalán nem lesz jogosult. A törvénymódosítás egyetlen jogosultsági feltétele – a 2004. január 31-éig hatályos rendelkezésekben megállapított időarányosság teljes figyelmen kívül hagyásával – indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozza a jogviszonyukat év közben létesítőket azokkal szemben, akik január 1-jén alkalmazásban álltak. A tárgy-évi munkavégzést időarányosan honoráló díjazási jogcím helyébe lépő egyhavi külön juttatás szabálya egyedül áll, hiszen nem található olyan más munkajogi szabály, amely a juttatás, díjazás kifizetését csak és kizárólagosan attól teszi függővé, hogy egy meghatározott naptári napon a jogviszony fennáll-e.

Nem tudni továbbá pontosan, mi a feltehető jogalkotói szándék „a juttatás kifizetéséről január 16-án kell rendelkezni” törvényi fordulattal.

Ezen a napon kell fizetni (pl. intézkedni a banki átutalásról), vagy netalántán a kifizetés későbbi időpontját szükséges csak e napon meghatározni?

Véleményem szerint leghamarabb (tekintettel a január havi soros kötelező illetménymódosításra) a 2005. január hónapra járó illetménnyel együtt tudjuk számfejtetni. Természetesen a kifizetés időpontját az egyetem vezetése határozza meg.

A törvényhely szövege megtalálható az 1992. évi XXXI-II. tv. (K.j.t.) 68. §-ában.

A kérdésre a válasz: a módosítás értelmében ezután csak január hónapban vagy azt követően fizethető ki az egyhavi alapilletmény, mivel a jogosultság és a tárgy-évi (januári) illetmény januárban bírálható el.

Tóth Lászlóné
osztályvezető

Felhasznált szakirodalom: Munkaügyi Értesítő

INTÉZETI, KLINIKAI HÍREK

Az I. sz. Belgyógyászati Klinikáról

■ *Dr. Pár Alajos és dr. Pár Gabriella* november 19-20-án Debrecenben részt vett a Magyar Gasztroenterológiai Társaság Immunológiai Munkacsoportja által rendezett I. Debreceni Gastro-Immun Konferencián. Előadásai: *Pár A.*: A HCV infekció immunopathogenesise. Referátum; *Pár G., Szekeres J., Berki T., Miseta A., Hegedüs G., Pár A., Hunyady B.*: Az elégtelen cellularis immunválasz okainak vizsgálata krónikus C hepatitisben.

■ *Dr. Pár Alajos* november 26-27-én Visegrádon részt vett a „Gondolkodjunk együtt az autoimmun betegségekről” c. szakmai továbbképző konferencián, és felkért referátumot tartott „Autoimmun májbetegségek” címmel.

■ A Magyar Belgyógyász Társaság XL. Nagygyűlését 2004. november 10-13-ig rendezték meg. A klinika munkatársai részéről az alábbi előadások és poszterek kerültek bemutatásra. *Papp E., Bene J., Havasi V., Komlósi K., Gasztonyi B., Czopf L., Habon T., Mózsik Gy., Melegh B., Tóth K.*: Három genetikai mutáció vizsgálata magyarországi akut ischaemiás coronaria-szindrómán átesett betegekben (előadás); *Márton Zs., Fehér G., Koltai K., Alexy T., Horváth B., Késmárky G., Szapáry L., Juricskay I., Tóth K.*: Haemorheológiai paraméterek, gyulladáshoz kapcsolódó markerek és az életkor közötti összefüggés (poszter); *Gráf L., Pár A., Prohászka Z., Füst G., Fekete B., Kalabay L.*: Akut fázis reaktánsok szérumkoncentrációja interferon- α -val és ribavirinnel kezelt krónikus C vírushepatitises betegek tartós követése során (poszter); *Szomor Á., Vidra T., Molnár L., Kereskai L., Losonczy H.*: Extranodális érintettséggel járó burkitt-lymphomás eseteink (poszter); *Kosztolányi Sz., Nagy Á., Halmosi R., Kereskai L., Molnár L., Dávid M., Szomor Á., Losonczy H.*: Non-Hodgkin-lymphoma fatális miokardiális infiltrációja (poszter); *Mezősi E., Wang S., Baker Jr. J.*: Az IFN-gamma érzékenyíti a humán pajzsmirigy-carcinoma sejtvonalakat a trail által indukált apoptózisra (poszter); *Bajnok L., Juhász A., Seres I., Varga Z., Csongrádi É., Mezősi E., Paragh G.*: A szérum adiponektin szintje a paraoxonáz aktivitás önálló meghatározó tényezője (poszter); *Pár A., Battyányi I., Rostás T., Horváth L., Kálmán E., Kalmár Nagy K., Hegedüs G., Gasztonyi B., Pár G., Mózsik Gy., Hunyady B.*: Hepatocelluláris carcinomás esetek retros-

pektív analízise (előadás); *Pár A., Figler M., Battyányi I., Kereskai L., Zámbo K., Hegedüs G., Zólyomi A., Szilvási I., Mózsik Gy., Hunyady B.*: Klinikai megfigyeléseink carcinooid tumorokban (poszter); *Pár G., Berki T., Miseta A., Pár A., Hegedüs G., Mózsik Gy., Hunyady B.*: A plazma TGF- β -a, hialuronsav- és prokollagén-III peptid szintje mint fibrosismarkerek krónikus C hepatitisben (poszter); *Mózsik Gy., Dömötör A., Peidl Zs., Vincze Á., Hunyady B., Szolcsányi J., Kereskay L., Gasztonyi B., Papp E., Szekeres Gy.*: A vanilloid receptorok (VR1), a substance-P (SP) és a calcitonin genereregulated peptide (GGRP) részvétele a különböző gastrointestinalis betegségekből (poszter); *Gasztonyi B., Juhász M., Bene J., Komlósi K., Horváth K., Havasi V., Zágonyi T., Figler M., Tulassay Zs., Hunyady B., Mózsik Gy., Melegh B.*: Kamitínészter-profil meghatározása gluténszenzitív enteropátiás betegekben (poszter); *Hunyady B., Pakodi F., Döbrönte Z.*: Crohn-betegség infliximab-kezelésének biztonsági szempontjai (poszter). *Dr. Tóth Kálmán, dr. Losonczy Hajna, dr. Hunyady Béla* üléselnöki feladatot, *dr. Mezősi Emese és dr. Hunyady Béla* poszterbíráói feladatot látott el a nagygyűlésen.

A Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézetből

■ *Dr. Deli József* egyetemi tanár és *dr. Molnár Péter* egyetemi docens részt vett az „Elváltástudományi Vándorgyűlés 2004” című rendezvényen, melyet 2004. szeptember 22-től 24-ig Hévízen rendeztek. A konferencián a karotinoid munkacsoport a következő posztereket mutatta be: *Molnár P., Oláh P., Tóth Gy., Deli J., Pfander Hanspeter*: A *Physalis alkekengi* karotinoidjainak elválasztása; *Molnár P., Oláh P., Albert Klaus, Grynbaum Marc David, Deli J.*: Fűszernövények karotinoid-összetételének vizsgálata. Ugyanezen a rendezvényen *dr. Lóránd Tamás* egyetemi docens az alábbi poszter társszerzőjeként szerepelt: *Hallgass B., Dobos Zs., Schwáb R., Szabó E., Erős D., Hollósy F., Idei M., Kéri Gy., Lóránd T.*: Lipofilitás-hatás összefüggésének vizsgálata 2-aryliden-tetralonok és szerkezeti rokonai körében.

■ *Dr. Deli József* egyetemi tanár és *dr. Molnár Péter* egyetemi docens társszerzőként szerepelt a Korfun (Görögország) 2004. október 25-30-ig megrendezett „New Anticancer

Agents. 7th International Conference of Anticancer Research” című rendezvényen elhangzott előadásban, illetve bemutatott poszterben. Az elhangzott előadás: *R. Didiziapetris, M. Tanaka, J. Deli, P. Molnár, N. Gyémánt, P. Jurgutis*: Critical compilation of P-GP inhibition data and development of predictive algorithms; a bemutatott poszter: *J. Molnár, N. Gyémánt, M. Tanaka, I. Mucsi, K. Ugocsai, J. Hohmann, M.-J. Umbelino Ferreira, P. Molnár, R. Didiziapetris*: Reversal of multidrug resistance: modification of rhodamine accumulation by selected flavonoids and carotenoids and related compounds.

■ *Dr. Lóránd Tamás* egyetemi docens részt vett a XII th FEChem Conference on HETEROCYCLES IN BIO-ORGANIC CHEMISTRY konferencián az olaszországi Sienában június 20. és 24. között, ahol a következő posztereket mutatta be: *B. Hallgass, Zs. Dobos, F. Hollósy, M. Idei, Gy. Kéri and T. Lóránd*: Characterization of hydrophobicity and cytotoxic activity of 2-aryliden-1-tetralones and their heteroanalogues; *T. Lóránd, J. Garai, V. Molnár, D. Erős, L. Órfi*: Arylidene-cycloalkanones with tautomerase inhibitor potency.

■ *Dr. Lóránd Tamás* egyetemi docens társszerzőként szerepelt a lengyelországi Krakowban tartott XXVIIth European Congress on Molecular Spectroscopy konferencián szeptember 5-10-ig. A következő poszter társszerzője volt: *G. Keresztury, S. Holly, K. István, T. Sundius and T. Lóránd*: Analysis of the vibrational spectra of some new E- and Z-4-aryliden-3-isochromanones – part 2. isomers and conformers of the 2'-pyrrolyl and 2'-nitrophenyl derivatives.

A Bőr-, Nemikórtani és Onkodermatológiai Klinikáról

■ A Magyar Plasztikai, Helyreállító és Esztétikai Sebész Társaság IX. Kongresszusán 2004. szeptember 30-án Nyíregyházaán megtartott összejövetelén *dr. Kádár Zsolt*: Kombinalt bőrlebegek alkalmazása arctumorkok esetén címmel tartott előadást.

■ A Fial Sebészek Angol Nyelvű Kazuisztikai Fórumán 2004. november 5-én Győrben tartott előadást *dr. Kádár Zsolt*, Reconstruction of the medial canthal area after skin cancer excision címmel.

Az Élettani Intézetből

■ *Takács Gábor* gyógyszerész, az intézet tanársegédje a Magángyógyszerészek Országos Szövetségének (MOSZ) pályázata révén 2 hetes cseregyakorlaton vett részt az Amerikai Egyesült Államokban, Memphisben. Útjáról hosszabb beszámoló olvasható az ehavi számban.

A Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyak Sebészeti Klinikáról

■ *Dr. Göbel Gyula* és *dr. Ablonczy Réka* rezi-densek részt vettek Csehországban a Hradec Kralove-i Egyetem Fül-, orr-, gége Klinikája által szervezett endoszkópos orrmelléküreg-sebészeti kurzuson.

■ *Dr. Pytel József* egyetemi tanár november 8-12-ig Magdeburgban, majd november 15-19-ig Bochumban meghívott előadóként részt vett a fenti egyetemen Fül-, orr-, gége Klinikái által szervezett középfül-sebészeti kurzusokon. Előadását „Tympanoplasticak eredményeinek hosszú távú nyomon követése” címmel tartotta.

■ *Dr. Gerlinger Imre* docens meghívott előadóként részt vett a Román Fül-, orr-, gége Társaság Endoszkópos Szekciójának Kolozsvárott, november 8-12-ig megrendezett kurzusán és az azt követő nemzetközi szimpóziumon. Élő műtéti bemutató és kadáver disszekciós gyakorlatok mellett két előadással szerepelt „Craniofacial approach in the management of nasal tumors affecting the skull base” és „Application of lasers in endonasal surgery” címmel.

■ *Dr. Gerlinger Imre* docens előadást tartott a november 20-án Pécsen megrendezett „Szájüregi daganatok prevenciója” című konferencián Fej-, nyaksebészeti daganatok prevenciója a fül-, orr-, gége szemszögéből címmel.

■ *Dr. Gerlinger Imre* docens november 23-án előadást tartott a Pécsi Rotary Klubban Amit az allergiáról tudni kell címmel.

■ December 3-5-ig „Mikroszkópos gége-sebészet” címmel a klinika munkatársai kredit-pontos országos kurzust tartottak. Az előadásokat *Pytel József* professzor, *Gerlinger Imre* docens, *Saárossy Katalain* adjunktus, *Bocskai Tímea*, *Ráth Gábor*, *Szanyi István*, *Móricz Péter* és *Járai Tamás* tanársegédek tartották.

A Gyermekklinikáról

■ *Dr. Molnár Dénes* egyetemi tanár The prevalence of the metabolic syndrome and type 2 diabetes mellitus in children and adolescents címmel tartott felkért referátumot, va-

lamint szekcielnöki feladatot látott el a Zaragózában, 2004. szeptember 23-25-ig megrendezett 14. European Childhood Obesity Group konferencián és nemzetközi szimpóziumon. Ugyanitt *dr. Csernus Katalin* rezidens orvos Non-alcoholic fatty liver disease in childhood obesity and role of uncoupling protein-2 címmel tartott előadást (társszerzők: *dr. Erhardt Éva* egyetemi tanársegéd, *dr. Molnár Dénes* egyetemi tanár).

■ *Dr. Molnár Dénes* egyetemi tanár Early nutrition and late development of obesity and related disorders címmel tartott plenáris előadást és látott el szekcielnöki feladatot az Athénban, 2004. október 14. és 16. között megrendezett European Perinatal Medicine XIX. Kongresszuson.

■ *Dr. Molnár Dénes* egyetemi tanár Metabolic syndrome in childhood címmel tartott referátumot a Milánóban, 2004. november 11-13-ig megrendezett Milano-pediatria 2004 nemzetközi konferencián.

■ A klinika munkatársai egy felkért referátum, valamint 12 előadás tartásával szerepeltek a Magyar Gyermekorvosok 2004. Évi Nagygyűlésén Debrecenben, 2004. október 7-9-én. Referátum: *Soltész Gy.*: Modern képalakító és funkcionális vizsgálatok a gyermeken-dokrinológiában. Előadások: *Decsi T., Arató A., Balogh M., Dolinay T., Kanjo A. H., Szabó É., Várkonyi Á.*: A csecsemőtápszer probiotikummal történő kiegészítésének hatása egészséges csecsemők növekedésére és székletflórájára az élet első három hónapjában; *Decsi T., Campoy C., Koletzko B.*: Várandós anyák étrendjének kiegészítése N-3 zsírsavakkal: A NUHEAL nemzetközi vizsgálat; *Szabó É., Campoy C., Koletzko B., Marosvölgyi T., Kovács A., Jiménez M., Demmelmair H., Decsi T.*: Transz izomér zsírsavak és az eszenciális zsírsavak metabolizmusa várandós anyákban; *Jakobik V., Campoy C., Koletzko B., Marosvölgyi T., Dolz V., Demmelmair H., Veszprémi B., Decsi T.*: Eszenciális zsírsavelátottság közepidős terhességben: nemzetközi összehasonlítás; *Nagy E., Csernus K., Erhardt É., Molnár D.*: Elhízáshoz társuló zsírmáj gyermekkorban; *Decsi T.*: A hosszú szénláncú, többszörösen telítetlen zsírsavak az időre született csecsemők fejlődésében betöltött szerepének értékelése a bizonyítékokon alapuló orvoslás eszközeivel; *Lányi É., Szász M., Adamovich K.*: Extended spektrumú beta-laktamáz (ESBL) termelő Klebsiella izolátumok jelentősége; *Ottóffy G., Cholnoky E., Pintér A., Kajtár P.*: Nephroblastomatosis – Wilms tumor komplex; *Stankovics J., Molnár D.*: Thrombophilia szerepének vizsgálata B-cso-

portú streptococcus meningitist követő súlyos normotensios hydrocephalus és hydranencephalia eseteiben; *Lányi É., Csernus K., Erhardt É., Molnár D.*: Keringő aktív ghrelin-szint változása orális glukóztérhelés során kövér gyermekekben; *Török K., Magyar K., Wittmann I., Molnár D.*: Az oxidatív stressz, mint az ateroszklerózishoz vezető út elhízott gyermekekben; *Csernus K., Lányi É., Erhardt É., Molnár D.*: A gyermekkori elhízás és metabolikus szindróma hatása a glomeruláris és tubuláris fehérjeürítésre.

A Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertárból

■ November 26-án Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia Gyógyszerésztudományi Komplex Bizottsága tudományos ülést tartott, amelyen *dr. Botz Lajos* főgyógyszerész „Optimális gyógyszerválasztás és -használat” címmel tartott előadást.

■ December 3-4-én Hévízen került megrendezésre a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság 80 éves fennállása alkalmából az ünnepi emlékülés és a tisztújító küldöttközgyűlés.

A Társaság elnökévé *prof. dr. Nyiredy Szabolcsot*, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagját választották. (A PTE ÁOK legutóbbi kari tanácsi ülésén Nyiredy professzor címzetes egyetemi tanáraink közé lépett.) *Dr. Botz Lajos* főgyógyszerészt az MGYT főtítkárává választották.

A Humán Anatómiai Intézetből

■ *Dr. Reglödi Dóra* részt vett novemberben Kínában a Shanghai International Conference on Physiological Biophysics konferencián a következő előadással: *Reglödi D., Tamás A., Lubics A., Szalontay L., Lengvári I.*: The behavioral and morphological effects of pre-treatment with pituitary adenylate cyclase activating polypeptide in a rat model of Parkinson disease.

■ *Dr. Tamás Andrea* és *dr. Reglödi Dóra* előadást tartottak a november 18-án Budapesten megrendezett Viselkedésbiológiai Napon. Előadásai: *Reglödi D., Tamás A., Lubics A., Kiss P., Szalai M., Szalontay L., Lengvári I.*: Toxicus és hypoxiás károsodás hatása a neurobehaviorális fejlődésre patkányban; *Tamás A., Reglödi D., Lubics A., Szalontay L., Lengvári I.*: Quinolinsav okozta idegrendszeri léziót követő magatartási és morfológiai változások vizsgálata és a PACAP védő hatása Huntington-kór modellben.

■ *Dr. Józsa Rita* részt vett november 16-án

Brno-ban a Chronobiology in Medicine szimpóziumon, ahol összefoglaló előadást tartott az egyes peptidek cirkadián ritmusának vizsgálatával kapcsolatos kollaborációs munkában végzett eredményeiről: *Józsa R., Kaszaki J., Cornélissen G., Oláh A., Nagy Gy., Csernus V., Zeman M., Weihong P., Halberg F.*: Extracircadian variation of endothelin-1 in murine plasma and pituitary and human blood; *Oláh A., Józsa R., Cornélissen G., Zeman M., Nagy Gy., Kaszaki J., Csernus V., Weihong P., Halberg F.*: Validation of exclusive daytime murine sampling on antiphase lighting regimens by circadian rhythmic core temperature behavior; *Csernus V., Józsa R., Cornélissen G., Zeman M., Oláh A., Nagy Gy., Kaszaki J., Weihong P., Halberg F.*: Circadian and circaseptan changes in circulating corticosterone in rats; *Nagy Gy., Józsa R., Cornélissen G., Oláh A., Zeman M., Kaszaki J., Csernus V., Weihong P., Halberg F.*: Circadian and circaseptan changes in circulating prolactin in rats.

A Laboratóriumi Medicina Intézetből

■ *Dr. Miseta Attila* a GVOP 3.2.1.-es pályázatán 46,5 M Ft-ot nyert az intézet molekuláris biológiai műszerparkjának a fejlesztésére.

Az Ortopédiai Klinikáról

■ A Magyar Ortopéd Társaság 47. Kongresszusa 2004. június 9-12-ig Szegeden került megrendezésre. Klinikánk részéről az alábbi előadások hangzottak el: *Szabó I., Edwards T. B., Boileau P., Walch G.*: Hemiarthroplastica és total endoprosthesis eredményeinek összehasonlítása primer glenohumeralis arthrosis esetében; *Szabó I., Bárdos T., Bücs G., Bálint L.*: Kezdeti tapasztalatunk egy új vállízületi reversed protézissel; *Bárdos T., Bücs G., Bálint L., Szabó I.*: Kétoldali vállízületi inverz protézis beültetése (esetbemutatás); *Bellyei Á., Than P.*: Térdízületi TEP aktuális kérdései (felkért referátum); *Kránicz J.*: Konzervatív eljárások az ortopédiában (felkért referátum).

■ 2004. június 9-12-ig Prágában került sor a 5th Central European Orthopaedic Congress rendezvényre, ahol munkatársaink az alábbi előadásokkal szerepeltek. *Czipri M., Szabó I., Halmi V., Costenoble V., Docquier J.*: The Scarf osteotomy for the correction of hallux valgus deformity: Review of 62 cases; *Dömös P., Than P., Bellyei Á.*: Experimental model of patella resection arthroplasty; *Than P., Horváth G., Bellyei Á.*: Revision total hip replacement with press fit cementless acetabular components; *Horváth G., Than P., Bellyei Á.*:

Total hip arthroplasty in case of tight condition of the joint; *Kustos T., Vermes Cs., Bálint L., Szabó I., Bellyei Á.*: Long-term comparative analysis of percutaneous and open heel-cord lengthening in patients with cerebral palsy; *Domán I., Halmi V., Illés T.*: Surgical results of 502 scoliosis cases.

■ Az Orvosi Rehabilitáció és a Fizikális Medicina Magyarországi Társasága XXIII. Vándorgyűlését 2004. szeptember 17-18-án, Szigetváron rendezték meg. Előadásaink: *Szabó I., Kubanda A., Walch G., Liotard J. P.*: A vállízületi protetika lehetőségei és rehabilitációjának alapelvei; *Szabó I., Bárdos T., Bücs G., Bálint L.*: Kétoldali vállízületi inverz protézis beültetése – esetbemutatás.

■ A 2004. szeptember 6-10-ig Pekingben rendezett Bone and Joint Decade Word Network Meeting-en *Dr. Illés Tamás* vett részt.

■ A 2004. szeptember 26-29-ig megrendezett SICOT/SIROT 3rd Annual International Conference (Havanna, Kuba) rendezvényen klinikánk munkatársai az alábbi előadásokkal és poszterekkel képviseltették magukat. *Szabó I., Edwards T. B., Boulahia A., Nové-Josserand L., Neyton L., Walch G.*: Arthroscopic tenotomy of the long head of the biceps in the treatment of rotator cuff tears. Clinical and radiographic results of 307 cases; *Szabó I., Sikka R. S., Voran M., Edwards T. B., Walch G.*: Desmoid tumor of the subscapularis presenting as isolated loss of shoulder external rotation: a report of two cases (poszter); *Domán I., Halmi V., Illés T.*: Statistical analysis of 461 scoliosis cases with the SRS instrument of outcome assessment (poszter); *Kustos T., Vermes Cs., Bálint L., Szabó I., Bellyei Á.*: Long-term comparative analysis of percutaneous and open heel-cord lengthening in patients with cerebral palsy (poszter).

■ A Fiala Ortopéd Orvosok Országos Fórumán Kaposváron, 2004. október 8-9-én az alábbi előadásokkal szerepeltek munkatársaink. *Bárdos T., Bücs G., Bálint L., Szabó I.*: Kétoldali vállízületi inverz protézis beültetése – esetbemutatás; *Czipri M., Szabó I., Halmi V., Docquier J.*: A scarf osteotomia középtávú eredményei a hallux valgus kezelésben; *Czipri M., Lovász Gy., Bellyei Á., Glant T.*: A link protein szerepe a hyalin porc extracelluláris mátrixában és az osteogenesisben (az előadás a szekció legjobb előadása díját nyerte, valamint 2005-ös EFORT visiting fellowship-et); *Dömös P., Than P., Bellyei Á.*: A patella spongalizáció hosszú távú klinikai eredményei; *Horváth G., Than P., Bellyei Á.*: Csípőprotézisbeültetés szűk térvizonyok mellett; *Vermes Cs., Lovász Gy., Bellyei Á., Glant T.*: Az aszeptikus implantátum-lazulás lehetséges farmako-

lógiai intervenciója, különös tekintettel az oszteoblasztra.

■ A Magyar Reumatológusok Egyesülete Vándorgyűlésén Budapesten (2004. október 7-10.) klinikánk részéről *Szabó I., Bárdos T., Bücs G., Bálint L.*: Új lehetőség súlyosan destruált vállízület eseteiben: reversed prothesis; *Szabó I., Edwards T. B., Boulahia A., Nové-Josserand L., Neyton L., Walch G.*: Rotatórköpeny-szakadás esetében végzett arthroscopos biceps tenotomia klinikai és radiológiai eredménye: 307 eset vizsgálata címmel hangzottak el előadások.

■ A 2004. szeptember 6-9-ig megrendezett Scoliosis Research Society 39th Annual Meeting-en (Buenos Aires, Argentina) klinikánk munkatársai az alábbi poszterrel szerepeltek. *Halmi V., Domán I., de Jonge T., Morava É., Illés T.*: Characteristics of neurofibromatosis-1 spinal deformities: osteodensitometric, laborchemical, genetical aspects. *Dr. Illés Tamás* a Scoliosis Research Society társaság az International Committee tagjai közé választotta.

■ *Dr. Vermes Csaba* 2004. szeptember 15-én védte meg Az oszteoblaszt szerepe a periprotetikus oszteolízis és a nagyízületi implantátumok aszeptikus lazulásának kialakulásában című PhD-értekezését, 100%-os eredménnyel.

■ *Dr. Szabó István* 2004. szeptember 21-én 100 %-os eredménnyel védte meg A glenohumeralis ízület degeneratív elváltozásai és a cavitas glenoidalis protetizálásának problematikája című PhD-értekezését.

A Radiológiai Klinikáról

■ *Dr. Battyáni István*, klinikánk igazgatója 2004. október 13-án a Sebészeti Klinika referálóján az RF ablatio alkalmazásáról gócos májbetegségekben, október 16-án a PAB székházban a Gastroenterológiai Társaság Pancreas Sectiója által rendezett Pancreas Napon a Pancreas daganatok képalkotó diagnosztikája címmel tartott előadást.

■ A klinikánk által rendszeresen szervezett területi radiológus továbbképzést október 30-án neuroradiológia témában tartottuk, melyen klinikánkról *Dr. Weninger Csaba* adjunktus tartott továbbképző előadást.

■ A november 6-án, Budapesten, a Radiológus Asszisztensek Nemzetközi Napján a lokális thrombolysisről tartott felkért előadást *Battyáni István* egyetemi tanár.

■ November 2-5-ig Szegeden, neuroradiológiai témában rendezett, a radiológus szakképzésben részt vevők részére „Kötelező Radiológiai Alapfolyamon” klinikánkról *Dr. Bodro-*

gi Gabriella, dr. Falkus Bernadett, dr. Herbert Zsuzsa, dr. Tóth Mónika vett részt.

■ November 11-13-ig az Első Prágai Intervenció Workshopon klinikánkat dr. Harmat Zoltán, dr. Rostás Tamás és dr. Radics Éva képviselte.

■ November 13-án a Magyar Radiológus Társaság Észak-Nyugat-Dunántúli Szekciója által szervezett tudományos ülésen dr. Battyáni István a „Thrombolysis technikája az intervenció radiológiában” címmel tartott előadást Veszprémben.

■ November 24-én Sopronban az Országos Tisztifőorvosi Hivatal és az OSSKI által szervezett „Korszerű Sugárvédelmi Ismeretek” című, radiológusvezetőknek meghirdetett és szervezett továbbképző tanfolyamon dr. Battyáni István a „Graduális és posztgraduális oktatás szerepe és jelentősége a munkahelyi kockázat csökkentésében” címmel tartott felkért továbbképző előadást.

■ Az évente rendszeresen az USA-ban, Chicagóban tartott RSNA-n (Észak-Amerikai Radiológus Kongresszus) klinikánkról dr. Battyáni István, dr. Dérczy Katalin és dr. Harmat Zoltán vett részt.

A Sebészeti Oktató és Kutató Intézetből

■ Dr. Róth Erzsébet intézetvezető egyetemi tanár Jancsó G., Lantos J., Cserepes B., Jaberansari M. T. társszerzőkkel felkért előadást tartott a SZAB Orvostudományi Szakbizottsága Tudományos Ülésén (Szeged, 2004. október 1.) „A bradikinin és az angiotenzin konvertáz enzim-gátlók szerepe a késői miokardiális adaptációban”, valamint a PTE ÁOK Tudományos szakosztályában (Pécs, 2004. október 18.) „Oxidatív stressz – endogén adaptáció: szabadgyökök, ellenség-ből barát?” címmel.

■ Dr. Ferencz Andrea tanársegéd Toldi J., Fehér Zs., Róth E. társszerzőkkel „Detection oxidative injury with or without small bowel ischemic preconditioning prior to autotransplantation” címmel előadást tartott a 2004. október 8-10-ig, a svédországi Malmöben rendezett 5th European Transplant Fellow Workshop konferencián.

■ Dr. Gasz Balázs PhD-hallgató Lénárd L., Lantos J., Szabados S., Alotti N., Papp L., Róth E. társszerzőkkel „Extracorporalis keringéssel, illetve off-pump technikával végzett koronária-bypass műtét során kialakuló oxidatív stressz monitorozása” címmel poszttert mutatott be a Magyar Szívsebészeti Társaság 2004. november 4-6-ig Pécsen rendezett XI. Kongresszusán.

■ Az Institute for Heart Research, Slovak Academy of Sciences (korábban: Kísérletes

Sebészeti Intézet) munkatársai dr. Ziegelhoffer Attila 70. születésnapja alkalmából tudományos ülést rendeztek 2004. november 16-án Pozsonyban, ahol az alábbi előadások hangzottak el intézetünkben: Lantos J., Gasz B., Mühl D., Füredi R., Róth E.: Monitoring of oxidative stress in the thrombolytic treatment of pulmonary embolism; Jancsó G., Gasz B., Lantos J., Cserepes B., Róth E.: The effect of acetylsalicylic acid on the activation of Nuclear Factor- κ B in the preconditioned myocardium.

■ 2004. november 8-9-én 14 orvoskolléga vett részt a „Sebészeti varróanyagok” posztgraduális tanfolyamon intézetünkben, melyet november 30. és december 1. között 11 műtősnő számára ismételtel meg tartottunk.

■ 2002. november 22-24-ig 13 orvoskolléga vett részt alapszintű mikrosebészeti továbbképző tanfolyamon intézetünkben, melyet a Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinikával együtt szerveztünk.

A Traumatológiai Központ Balesetsebészeti és Kézsebészeti Klinikáról

■ 2004. október 15-16-án Szombathelyen rendezték meg a 23. Steier-Szlovén és 20. Határmenti Traumatológus Konferenciát. A tudományos ülés fő témái voltak: szövet átültetések a traumatológiában és helyreállító sebészetben, illetve a velőűrszegezések és szövődeményei. Intézetünk az alábbi előadásokkal sze-

repelt: Nyárády József, Tóth Ferenc, Fodor Barnabás, Járari Gergely: Restoration of the grip function with 2nd toe transfer; Farkas Gábor: Early tissue reconstruction.

■ A Magyar Kézsebész Társaság vezetősége 2004. október 25-én tartott alakuló ülésén dr. Nyárády József egyetemi tanárt választotta a társaság elnökének.

■ A PTE ÁOK Sebészeti Oktató és Kutató Intézetével közös szervezésben 2004. november 22-24-ig Mikrosebészeti Alapszintű Tanfolyamot tartottunk, melyen 13 hallgató vett részt. Elméleti előadások mellett operációs mikroszkóp alatt mikrosebészeti típusműtétek elvégzésére volt alkalmuk.

■ A Magyar Műtőasszisztensi Társulás XII. Kongresszusa 2004. november 11-13-ig zajlott Siófokon. Klinikánkat három munkatársunk képviselte: Böhm Jánosné, Hozbor Andrea, Karcza Irén. Egy előadással szerepeltünk Böhm Jánosné: Minőségbiztosítás a Trauma Centrum műtőjében címmel.

■ 2004. november 26-27-én Eponán került megrendezésre a debreceni Traumatológiai és Kézsebészeti Tanszék rendezésében a VIII. Magyar Podiátriai és Lábsebészeti Vándorgyűlés. A kongresszusnak négy fő témájavolt: Ortopédiai elváltozások a lábon; A diabeteses és szeptikus láb; A láb traumás elváltozásai; Reumás láb. Klinikánkat Wiegand Norbert, Tóth Ferenc és Fodor Barnabás képviselte, előadásuk címe: Inveterált Achilles-ín szakadás ellátása centrális visszahajtott lebennnyel.

BAT-DÍJAS Tudományos Közlemények

J Immunol. 2003;171(11): 5956-63

Molecular cloning and immunologic characterization of a novel cDNA coding for progesterone-induced blocking factor

Polgár B., Kispál G., Lachmann M., Paar C., Nagy E., Csere P., Miko E., Szereday L., Varga P., Szekeres-Barthó J., Paar G.

Department of Medical Microbiology and Immunology, Pécs University Medical School, Pécs, Hungary

Abstract: Previous studies from our laboratory showed that the immunomodulatory effects of progesterone are mediated by a 34-kDa protein, named the progesterone-induced blocking factor (PIBF). Lymphocytes of women with threatened abortion fail to produce this factor. Via inducing a Th2 biased cytokine production and blocking of NK activity, PIBF prevents induced pregnancy loss in mice, suggesting that substitution therapy with PIBF could be useful as an alternative treatment of certain forms of recurrent spontaneous abortions. Our study was aimed at mapping the sequence and structure of PIBF coding cDNA and characterizing the encoded protein product. Screening of a human liver cDNA library revealed a 2765-bp clone with a 2271-bp open reading frame. The PIBF1 cDNA

encodes a protein of 757 amino acid residues with an 89-kDa predicted molecular mass, which shows no significant amino acid sequence homology with any known protein. PIBF produced via recombinant technique is recognized by the Ab specific for the secreted lymphocyte PIBF Ab, and possesses the biological activities of the secreted lymphocyte PIBF. The full-length PIBF is associated with the nucleus, whereas secretion of shorter forms, such a 34-kDa protein is induced by activation of the cell. The 48-kDa N-terminal part of PIBF is biologically active, and the part of the molecule, responsible for modulating NK activity is encoded by exons 2-4. These data provide an initial step for exploiting the possible diagnostic and therapeutic potential of this immunomodulatory molecule.

« « «

European Journal of Pharmacology, 478: 73-80 (2003)

Effect of experimental diabetes on cholinergic, purinergic and peptidergic motor responses of the isolated rat bladder to electrical field stimulation or capsaicin

Rita Benk, Zs fia LÆzÆr, R bert P rszÆsz, George T. Somogyi and LorÆnd Barth
(Abstractot lásd *Orvostkari Hírmondó, 2003. október, 38. o.*)

« « «

Perfusion 2003; 16: 287-289

Stent-graft implantation for thoracic aortic aneurysm with involvement of the origin of left subclavian and carotid arteries

L. Kollár, G. Menyhei, E. Grexa, A. Gussmann
(Abstractot lásd *Orvostkari Hírmondó, 2004. május-június, 38. o.*)

Fotó: Rodler Miklós

Lénárd László, a PTE rektora megnyitó beszéde az „EURÓPA KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGE A KLIMO KÖNYVTÁRBAN” című kiállítás alkalmából (2004. szeptember 18.).

Tisztelt Püspök Úr, tisztelt Alpolgármester Asszony, tisztelt Könyvtárigazgató Asszony, Hölgyeim és Uraim!

Nem a Püspök úr nagy horderejű gesztusát akarom viszonzni, amikor azzal kezdem mondanivalómat, hogy Pécsen és Baranyában az oktatás-, sőt az egészségügy területén is minden azzal kezdődött, hogy I. (Szent) István királyunk egy kiemelkedő képességű papot, Bonipertust nevezte ki pécsi püspöknek 1009-ben, s hogy a szomszédos Pécsváradra monte-cassinói bencés szerzeteseket telepített. Miért mondom ezt? Közismert, hogy Pannonhalmán, vagy ahogy akkor nevezték, a Szent Márton-hegyi apátságban a kor színvonalán álló, magasabb műveltséget adó könyvek (igen jelentős számban pogány szerzők művei is) mind megvoltak. Amikor Pannonhalma után néhány évvel később Pécsen is megalakult a káptalani iskola, a tudás alapját képező latin nyelv grammatikáját, Donatus remekművét nem a Márton-hegyi apátságból hozatta meg a pécsi püspök. Egyik papnövendékét ugyanis 1020 előtt a franciaországi Chartresba küldte, hogy az ottani püspöktől, Fulbertustól elkérje az 530-ban elhunyt karthágói születésű tudós, később konstantinápolyi professzor, Priscianus 18 kötetes nyelvtanát. Ez 500 évvel a szerző halála után történt, s itt, ezek között a csodálatos könyvek között láttam egy Priscianust, amit újabb 500 év múlva, 1528-ban adtak ki, és a könyvtár tulajdona, hála Pécs 70. püspökének, a jobbgyszármazású *Klimo Györgynek*, akinek könyvtárban és könyvei között vagyunk. Klimo Györgynek Mária Terézia adott nemességet, amely okirat ugyancsak itt látható a hátam mögötti tárlóban. A tudós grammatikusok után ne feledkezzünk meg a tudós orvos-szerzetesekről sem, hiszen ha ismereteim nem csalnak meg, az első magyar orvosok (vagy ha pontos akarok lenni, az első magyarországi orvosok, amint ezt *dr. Szőnyi Ottó* egykori püspöki levéltáros, joglíceumi professzor írásaiból tudjuk) monte-cassinói bencés szerzetesek voltak, akik az I. István által Szűz Mária és Szent Benedek tiszteletére alapított pécsvárad kolostor első lakói. A szerzetesek, akiknek szabályzatában az Ora et labora! mellett a cura infirmorum is benne van, tehát az itteni szerzetesek mellett betegápolók (ministri infirmorum) és fürdőszolgák (stubarii) is voltak. De a pécsvárad kolostornak vízvezetékrendszere(!) is volt. Ami, tisztelt Püspök Úr és kedves Hallgatóm, nemcsak azért nem meglepő, mert e tudós papok, pap-orvosok tudták, hogy a „tisztaság fél egészség”, hanem azért sem volt újdonság, mert honfoglaló őseink (akkor, amikor Nyugat-Európában voltak hercegnők, akik azzal büszkélkedtek öreg korukban, hogy soha víz nem érte testüket) még kalandozó hadjárataikba is magukkal vitték a csergőt (amiről az akkori világ első számú hatalmának, a korabeli világ kulturális fővárosának első embere, a tudós Konsztantinosz Porphyrogenitosz bizánci császár azt írta, hogy azt a bizánci hadseregben is rendszeresíteni kellene!).

Ezen bevezető szavak után áttérek tulajdonképpeni mondanivalómra, arra, hogy Püspök úr elődei egy ezredéven át mivel és hogyan járultak hozzá szűkebb pátriánkban az oktatás, a tudományok és a művelődés terjesztéséhez. Elsősorban olyan személyiségekre irányítottam a figyelmet, akik a középkori pécsi egyetem alapítása előtt (1009 és 1367 között), illetve a török alóli felszabadulás után – és az első folyamatosan (máig) működő egyetem megteremtése előtt (vagyis 1689 és 1923 közötti negyed évezredben) – tevékenykedtek.

Alapító levelében I. István király 1009-ben azt írja: „elrendeltük a pécsi püspökség megalapítását Isten és minden szentje dicsőségére, Bonipertust tettük meg oda püspöknek...” A francia származású **Bonipert** 980 táján szülehetett, s az ezres évek elején került az országra. Valószínűleg Chartresből származott, hiszen – mint a bevezetőben említettem – innen kért 1020 előtt egy Priscianus féle nyelvtankönyvet iskolája számára. Tudománytörténeti érdekesség, hogy tőle származik az **első magyarországi magánlevél** (ami sajnos nem maradt fenn, csak a reá adott választ ismerjük). Aki ugyancsak sokat tett vidékünkön a tudományokért és az oktatásért, az Maurus, a második pécsi püspök.

Mór 1000 táján született Nyitra környékén. Szent Márton monostorában tanult, s itt találkozott István királlyal és Imre herceggel (s ehhez a találkozáshoz kapcsolódik Székely Bertalan a pécsi székesegyház Szent Mór kápolnájában megfestett Hét csók című képe). István király 1026-ban nevezte ki a Szent Márton-hegyi bencés kolostor apátjává, majd 1036-ban pécsi püspökké. Mór püspök szentelte fel az első pécsi székesegyházat (ezt is Székely Bertalan örökölte meg a kápolna falán), s itt írta meg 1064-ben latin nyelven Zoerard (András) és Benedek remeték életéről az **első magyarországi szépirodalmi** művet (amit a megírás 800. évfordulóján! *Szabó Károly* akadémikus fordított magyarra).

Még néhány Árpádok alatti püspökünkkel kapcsolatos tény szeretnék kiemelni. Mindenekelőtt azt, hogy (valószínűleg) *III. Makár püspök* alatt a XII. század végén, III. Béla idején már **kórháza (ispotálya)** van a városnak. Egy 1181-es oklevél szerint Gilbertus magister hospitalis Quinqueecclesiensis et canonici Quinqueecclesiensis. *Burgundi Bertalan* püspök (1219-1252) idejében **Szent Bertalan néven kórháza** van a városnak, sőt Bertalan püspök **hit-tudományi „főiskolát”** hoz létre papok képzésére. Egy évszázad múlva, *Korógyi László* püspök korában (1312-1345) Szent Erzsébet nevét viselő **ispotály és templom** van a mai Liceum templom helyén, környékén. Két oklevél (1320-ból és 1333-ból) még a kórház igazgatójának a nevét is megőrizte (magistris Petro rectore domus hospitalis de Quinqueecclesiis), aki Péter apotekarius, illetve kanonok (Korógyi püspök egyik elődje, Széchi Pál püspök (1287-1305), egykori bolognai egyetemista teremt meg az Oltáriszentségség úrnapi kultuszát Pécsen).

Pécs egyik meghatározó püspöke **Neszmélyi Miklós**, aki 1300 körül szülehetett Sziléziában. Károly Róbert király udvari papja. 1332 és 1342 között **Lajos herceg** egyik **nevelője**, tanítója (a magyaron kívül megtanította Lajost franciára, németre, latinra; de tanítványának a szláv nyelvek tanulásához nem volt kedve, ami lengyel királyként igen nagy hátrány volt számára). Miklós 1344-ben és 1345-ben királyi kápolnaispán és titkos kancellár, 1345-ben választott kalocsai érsek. 1346-ban a király pécsi püspöknek nevezte ki.

Nagy Lajos nevelőjét, Miklós püspököt egy ugyancsak nagy tekintélyű egyházi vezető követi, **Koppenbachi Vilmos**. Családja az Anjouk alatt hatalomra jutott külföldi családok egyike. Ha Miklós püspök volt Nagy Lajos **egyetemet akaró nézeteinek** megalapozója, akkor Vilmos püspök volt e nézetek **gyakorlati kivitelezője**. Vilmos lehetett az, aki Bartolomeo Piacentinit meghívhatta 1360 közepén a majdan alapítandó pécsi egyetemre, mert Giovanni da Ravenna azt írja: Petrarca egy pécsi püspököt azt üzentte Lajos királynak, hogy „mondd meg a királynak, hogy végtelenül sok agara számát némileg csökkentse és e pénzen valamivel élénkebb szellemű, műveltebb és ékesszólóbb levelezőből gondoskodjék”. Komoly kritika volt ez a Lajos által nagyra becsült költő részéről, és nincs kétség: mind a királyt, mind az 1360-ban kinevezett pécsi püspököt szinte kényszerítette az egyetem megalapítására (igaz, a nagy itáliai költőnek nem éppen hízelgő véleménye volt rólunk, orvosokról, amikor azt írta: „Az orvosok tekintélyét csak az emberek ostobasága tartja fenn”). Vilmos püspököt joggal tarthatjuk az egyetem létesítése szempontjából kiemelkedően fontos személyiségnek. A Magyar Királyság első egyeteme, a pécsi egyetem alapító bulláját V. Orbán pápa 1367 szeptemberében írta alá. A nagy műveltségű Vilmos püspök volt az egyetem első kancellárja, akinek a király 1500 márkát adott évente az egyetem fenntartására (ami akkor 18500 hold első osztályú szántó árával volt egyenlő).

A Szentmágoóc nembeli **Alsáni** család egyike volt az Anjou-kor 30 leggazdagabb főnemesi családjának. **Bálint** 1320 körül szülehetett. Kánonjogi doktorátust szerzett. 1352-től pécsi, 1353-tól esztergomi és veszprémi kanonok. 1373-ban és 1374-ben alkancellár. 1374-től pécsi püspök és az **egyetem kancellárja**. 1384-ben a pápa bíborossá nevezte ki. Mint Zsigmond király és császár híve, 1407-ben Sienában járt az öreg püspök az ugyancsak öreg, 82 éves XII. Gergely pápánál, hogy a pápát Zsigmond támogatásáról és hűségéről biztosítsa (egyébként XII. Gergely az egyik leghosszabb életet élő pápa volt: 92 évet élt, s azon kevés pápák egyike, akik lemondtak a pápai trónról, éppen korábbi támogatója, a Zsigmond király által összehívott és elnökölt konstanzi zsinaton). Alsáni püspöksége alatt **szün(hetet)t meg** a Studium Generale Quinqueecclesiense (ami az áldatlan belviszályok korában egyáltalán nem meglepő). Alsáni püspök sírköve fennmaradt a székesegyházban.

Kesenczei (Csezmiczei) János Csacsinczi nevű Verőce megyei helységben született 1432. augusztus 29-én, elszegényedett nemesi családban. Anyja Vitéz Borbála, János nagyváradi püspök testvére. A püspök a 15 éves Jánost 1447-ben Ferrarába küldte, ahol 11 évet töltött a híres Guarini-háznál. Itt ismerkedett meg Galeotto Marzio-val és sok más itáliai tudóssal. Itt írta első verseit. 1458-ban tért vissza, 1459-ben szentelték pappá. Mátyás király még ez évben pécsi püspökké nevezte ki. 1465-ben a király 300 fős fényes küldöttséget meneszt II. Pál pápához János püspök vezetésével. Ezt követően még kétszer tárgyalt a pápával, míg a **pozsonyi egyetemalapításhoz** az engedélyt megkapja 1467. július 20-án. János püspök kiváló ismeretekkel rendelkezett a latin és a görög irodalomban. Már saját korában európai hírnévű költő volt. Költői neve – Janus Pannonius.

Brodarics István 1470-ben született. Paduában tanult, II. Lajos király mellett több követi megbízást is teljesített Lengyelországban és Rómában. 1526-ban II. Lajos kancellárja, s mint ilyen, részt vett a mohácsi csatában. Így, mint szemtanú írhatta meg a csata történetét: De conflictu Hungarorum cum Turcis

ad Mohacz (a latin nyelvű munka Krakkóban jelent meg 1527-ben, ill. Baselban 1568-ban; magyar fordítását Szentpétery Imre készítette el 1903-ban). Azt írja szemtanúként Brodarics kancellár: „Nagy Lajos **pécsi főiskolájának** utolsó 500 tanulója is ott esett el a mohácsi mezőn hazája védelmében”. Brodarics István később Szapolyai János diplomatája. 1532-től 1537-ig pécsi püspök.

Berényi Zsigmond Karancsberényi előnévvel ősi magyar család sarja. Nemességük 1266-ból származik. Berényi György királyi tanácsos 1656-ban bárói rangot kapott. 1720-ban a család másik ága, Berényi György császári és királyi tanácsos révén grófi címet szerzett. Berényi György fiai közül Zsigmond papi pályára lépett. Később, 1740-ben pécsi püspök lett, valamint Baranya és Tolna vármegyék főispánja. **Könyvtára képezte az alapját** utóda, Klimó György püspök híres könyvtárának (Berényi könyvtárának alapját – egyes kutatók szerint – pedig **Hampo Zsigmond** püspök **1480-ban! nyilvánossá** tett könyvtára képezte). Gróf Berényi Zsigmond püspök alapította meg 1745-ben a máig működő pécsi papnevelő intézetet: a **teológiai főiskolát**. Ezzel létrejött az az intézmény, amely az 1367-es egyetemalapításnál hiányzott: a hittudományi (kar). Elmondhatjuk tehát, hogy 1745-től folyamatosan léteznek felsőfokú oktatási intézmény városunkban.

Klimó György jobbágyszülők gyermekeként született a Nyitra megyei Lopassón 1710. április 4-én. Pozsonyban, Budán, Nagyszombatban tanult. Itt szentelték misés pappá 1733-ban. 1740-ben pozsonyi, 1741. február 1-jén esztergomi kanonok és nyitrai főesperes. 1751. július 31-én pécsi megyéspüspök. **15 ezer kötettel gyarapította a püspöki könyvtárat, és nyilvánossá tette.** Egyetemet kért Mária Teréziától, s ő teremtette meg az anyagi alapját az oktatásnak a **papírgyártás** és a **nyomda** létrehozásával. Koller Józsefet küldte Rómába a magyar egyház története dokumentumai lemásolására, és az egyházmegye történetének – Historia Episcopatus Quinqueecclesiarum – megírására. Klimó közel 70 falusi templomot építtetett. Országgyűlési képviselő, Baranya és Tolna vármegyék főispánja (Mária Teréziától, mint említettem, nemességet kapott, az oklevél az előző helyiség tárlójában látható). Csodálatos kiállítás biblijája egyetemi könyvtárunk egyik dísz, s éppen itt az előttem lévő tárlóban.

Ógyallai **Király** József és ásvai Jókay Katalin fia, **József Rév**-Komáromban született 1737. április 4-én. 1807-ben pécsi püspök. Az esztergomi bazilika építésére 4000 ft-ot adott, a főoltárképre 17 ezer ft-ot. Balatonfüreden halt meg 1825. július 17-én. Megparancsolta, hogy püspöksége területén magyarul nem tudó iskolamestereket ne alkalmazzanak. Anyja Jókai Mór nagyapjának testvére, vagyis Király anyai nagyszülei és Jókai apai dédszülei ugyanazok a személyek. **Egyetemtörténeti gyűjteményünk** (múzeumunk) a róla elnevezett **utcában** van.

Báró négyesi **Szepes** Sámuel és vattai Batha Antonia fia, **Ignác** 1780. augusztus 13-án született Egerben. Iskoláit szülővárosában végezte, 1795-ben lépett be az egri papnevelőbe, majd Pesten filozófiai, Bécsben teológiai doktorátust szerzett. 1803. május 29-én szentelték pappá. 1828-ban pécsi püspök. Beutazta egyházmegyéjét, és magyar, német és horvát nyelven tanította a népet. **Tanítóképző intézetet** állított fel és megalapította az **Episcopale Lyceum Quinque-Ecclesiae** nevű főiskolát. 1831-ben a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja lett. A liceum mellett nyomdát rendezett be. A város állította fel Szepes püspök iránti tisztelete jeléül a Kiss György szobrászművész készítette szobrát 1893-ban a székesegyház előtt (halála 55. évfordulóján).

Scitovszky János 1785. november 1-jén született Abaúj-Torna vármegye Béla nevű községében. A gimnáziumot és a teológiát Rozsnyón végezte. 1808-ban bölcséleti, 1813-ban teológiai doktorátust szerzett. 1809-ben szentelték pappá. 1838. november 19-én pedig pécsi megyéspüspök. 1849. július 21-én hercegprimás és esztergomi érsek lesz. 1850-ben a nagyszombati papnevelőt áthelyezte Esztergomba. 1853. március 7-én elnyeri a bíborosi méltóságot. 1853. március 16-án az MTA igazgató tanácsának tagja. Jelentős összegeket áldozott egyházi, emberbaráti, tudományos, irodalmi és iskolai célokra. A **pécsi egyházmegye** csaknem minden nagyobb helységében **új tanintézetet** állított fel. 1856-ban ő szentelte fel az esztergomi bazilikát, amelynek csodálatos kincstárában (múzeumában) sok relikviáját őrzik.

Girk Márton halászmester és Pintér Anna fia, **György** 1793. április 22-én született Baján. Itt végezte iskoláit, s a kiváló Katona István kanonok és történetíró pártfogásával Kalocsán járta a gimnázium következő osztályait, majd Győrben bölcsészetet tanult. 1809-ben lépett a kalocsai papnevelő intézetbe, 1811-ben került a pesti szemináriumba, s az egyetemen 1815. augusztus 21-én teológiai doktorrá avatták. Október 29-én misés pappá szentelték. 1852. szeptember 4-én pécsi püspök. Püspöksége alatt, 1855-ben az Episcopale Lyceum Quinque-Ecclesiae **jogliceummá alakult**. A király 1863-ban valóságos belső titkos tanácsossá és a vaskoronarend lovagjává, IX. Pius pápa püspök trónállóvá és római gróffá nevezte ki. Írásai magyarul, latinul, németül és horvátul jelentek meg. Sok kötete megtalálható a Klimó könyvtárban. Később, az Erzsébet Tudományegyetem Pécsre menekülésének idején a jogliceum tanárai az egyetem jogi karára nyertek professzori kinevezést. Ebben az értelemben a jogliceum egyetemünk jogi kara elődjének tekinthető.

Gróf **Zichy Gyula** 1871. november 7-én született a Fejér vármegyei Nagyláng községben. Három évvel idősebb bátyja, János miniszter és akadémikus volt. Teológiai tanulmányait Innsbruckban és Rómában végezte. 1895-ben szentelték pappá. 1897-től pápai kamarás. 1901-ben – a XIX. század legjelentősebb pápája, a társadalmi igazságosságot hirdető, a Rerum Novarum kezdetű enciklikát kiadó – XIII. Leó pápa szolgálattevő kamarása lett. 1905-től 1926-ig pécsi püspök. Zichy püspök jelentős segítséget adott a Pécsre települt **Erzsébet tudományegyetemnek**. Így hozzájárult több, mint **fél tucat jogliceumi professzornak** az egyetem jogi karára történő áthelyezéséhez, és a Klimó Könyvtár rendelkezésre bocsátásával lehetővé tette az Erzsébet Tudományegyetem akkori akkreditációját. A Pozsonyból menekült egyetemnek ugyanis Pécssett mindent újra kellett kezdenie. Az egyetem 65 ezres könyvtárát Pozsonyban kellett hagynia. Zichy Gyula elődje, Klimó György püspök szándékát is figyelembe véve, örökös használatba átadta az egyetemnek a püspöki könyvtár épületét, a 35 ezer kötetnyi könyvvel, és a Székeskáptalan is átadta hétézer könyvből álló saját gyűjteményét. Zichy Gyula 1923-tól kalocsai érsek és a pécsi püspökség apostoli kormányzója. Tagja volt a főrendiháznak és a Magyar Tudományos Akadémiának. Több alapítványt létesített. Magánvagyonát is feláldozva Pécssett megalapította a **Pius Gimnáziumot**, Püspöknádasdon **fiúnevelő intézetet** hozott létre. A **Dunántúl** nevű katolikus **nyomda és napilap** mellett **iskolákat, zárdákat és plébániákat** alapított. Kalocsán kibővítette a kórházat. A volt Pius Gimnázium ma – átalakítva és kibővítve – egyetemünk Természettudományi és Bölcsészettudományi Karának ad otthont (az épület főbejáratánál Zichy püspök fehér márvány mellszobra található).

Pécs városa és a régió, az Erzsébeti Tudományegyetem és annak jogutódja, a mai Pécsi Tudományegyetem tehát rendkívül sokat köszönhet a pécsi püspököknek, akik az oktatás és a kultúra ügyét mindig fontosnak tartották. Nemcsak szép szavakkal harcoltak a pécsi felsőoktatás megteremtéséért, fenntartásáért és az egyetem ismételt újraalapításáért, hanem tettekkel és anyagi áldozatokkal is bizonyították szándékukat. Külön köszönet illeti Mayer Mihály megyéspüspök urat, aki elődeihez hasonlóan támogatja egyetemünket. Az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása idején fel sem merült a Klimó Könyvtár ügye, Mayer püspök úr szándékából az továbbra is – örökös használati joggal – szolgálja az egyetemet, a város polgárait, az oktatás, a tudomány, a kultúra és az egyháztörténeti kutatások ügyét. A mai szép eseményen, az „Európa kulturális öröksége a Klimó Könyvtárban” című kiállítás megnyitóján külön szeretném megköszönni Mayer Mihály püspök úrnak azt, hogy nemcsak a könyvtár használati joga lehet mindannyiunké, hanem azt is, hogy ez a különleges és rendkívüli értéket képviselő kódex-kiállítás is megvalósulhatott.

KÉPEK JEGYZÉKE

- Első sor** 1. A PTE Egyetemi Könyvtára, 2. A Klimó ú. Aranyszobája, 3. Báró Szepes Ignác püspöki kinevezésének oklevele (Ferenc király, 1827), 4. A 13. sz. legnagyobb természettudósának, montpellier-i orvosprofesszornak, Petrus Hispanusnak, a későbbi XXI. János pápának (akinek halálát a viterbói pápai palota dolgozószobájának – itt írta alá 90 év múlva V. Orbán pápa a pécsi egyetem alapító bulláját – leomló mennyezete okozta) egyik könyve a püspöki könyvtár rendkívül értékes darabja, 5. Priscianus nyelvtankönyve, 1528
- Második sor** 1. Gróf Berényi Zsigmond pécsi püspök, 2. A Berényi püspök alapította teológiai főiskola épülete (papnövelde), 3. Klimó György pécsi püspök, 4. Klimó imakönyve, 5. Oklevél, amelyben Mária Terézia nemesi rangot ad Klimó püspököknek, 6. Klimó nemesi oklevelének pecsétje
- Harmadik sor** 1. Vesalius (1514-1564) nagy műve: De Humani Corporis Fabrica Libri Septem első kiadása, 2. Vesalius művének egy lapja, 3. Az egykori, Szepes püspök által alapított Episcopale Lyceum Quinque-Ecclesiae épülete, 4. Báró Szepes Ignác püspök, 5. Székely Bertalan „Hét csók” c. festménye a Székesegyház Szent Mór kápolnájában, 6. Ugyanott: Székely Bertalan: „Szent Mór püspök felszenteli a pécsi székesegyházat” c. festménye
- Negyedik sor** 1. Janus Pannonius pécsi püspök könyve, 2. A Klimó Könyvtár egyik könyvében a könyvtár pecsétje 1774-ből (lila), 3. Augustinus De Civitate Dei c. könyve a Klimóban, 4. Koller könyvének első kiadása, 5. A Klimó püspök emlékműve a Klimó Könyvtárba vezető lépcsőházban, 6. Hess András: Chronica Hungarorum, az első magyar nyomtatott könyv (1473, Budán) kézírásos másolata (1481-ből) a Klimóban